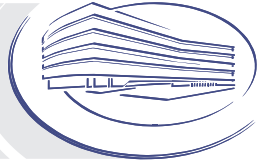

Parlamentarna skupština
Bosne i Hercegovine
Парламентарна скупштина
Босне и Херцеговине

Upotreba rodno osjetljivog jezika u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine

Uporaba rodno osjetljivog jezika u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine

Употреба родно осјетљивог језика у Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине

Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine
Sekretarijat Parlamentarne skupštine BiH
Informaciono-dokumentacioni sektor

Za izdavača:
Ferid Buljubašić

Glavna i odgovorna urednica:
Lejla Tafro-Sefić

Uredništvo:
Omar Filipović
Davorin Semenik
Željka Omeragić

Lektorice:
Lejla Nuhodžić
Tamara Čapelj
Aleksandra Aginčić

Korektura:
Željka Omeragić
Edin Isanović

Štampa:
Fram-Ziral d.o.o., Mostar

Izdanje Parlamentarne skupštine BiH

Publikacija br. 83

Sarajevo, maj 2014.

Publikacija je urađena na inicijativu i u saradnji s poslanicom Ismetom Dervoz, prvom zamjenicom predsjedavajućeg Komisije za ostvarivanje ravnopravnosti spolova Predstavničkog doma PSBiH

Štampanje ove publikacije podržali su:

Misija OSCE-a u BiH i

FIGAP program

Program za implementaciju Gender akcionog plana BiH (FIGAP program 2009-2014), rezultat je saradnje Agencije za ravnopravnost spolova BiH - Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH, Gender Centra Federacije BiH i Gender centra Republike Srpske, a njegov je cilj da osigura održivu provedbu Gender akcionog plana Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" br. 41/09). Program podržava grupa međunarodnih donatora koju čine vlade: Kraljevine Švedske, koju predstavlja Ambasada Kraljevine Švedske u Bosni i Hercegovini, putem razvojne agencije SIDA, Republike Austrije, koju predstavlja Ambasada Republike Austrije u Bosni i Hercegovini, putem razvojne agencije ADA, Velike Britanije, koju predstavlja Britanska ambasada u Bosni i Hercegovini, putem razvojne agencije DFID i Švajcarske Konfederacije, koju predstavlja Švajcarska ambasada u Bosni i Hercegovini, putem razvojne agencije SDC.

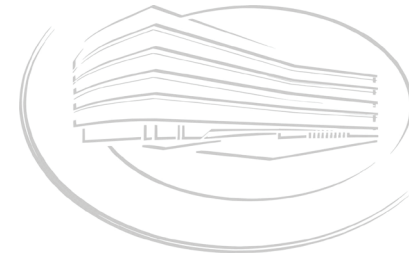
Vlada Federacije
Bosne i Hercegovine
Gender centar

Agencija za ravnopravnost spolova BiH
Ministarstvo za ljudska prava
i izbjeglice

Vlada Republike Srpske
Gender centar - Centar za
jednakost i ravnopravnost polova

**UPOTREBA RODNO OSJETLJIVOG JEZIKA
U PARLAMENTARNOJ SKUPŠTINI BiH**

**UPORABA RODNO OSJETLJIVOG JEZIKA
U PARLAMENTARNOJ SKUPŠTINI BiH**

**УПОТРЕБА РОДНО ОСЈЕТЉИВОГ ЈЕЗИКА
У ПАРЛАМЕНТАРНОЈ СКУПШТИНИ БиХ**

Sarajevo, 2014. godine

Ismeta Dervoz, poslanica u Predstavničkom domu PSBiH koja je pokrenula inicijativu za otklanjanje diskriminacije i ostvarivanje ravnopravnosti u jeziku u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine i prva zamjenica predsjedavajućeg Komisije za ostvarivanje ravnopravnosti spolova Predstavničkog doma PSBiH

Priručnik koji je pred nama rezultat je prepoznate potrebe da se prisustvo i rad žena (za početak u PSBiH) i na ovaj način evidentira i vrednuje. Izbjegavanje upotrebe rodno osjetljivog jezika jedna je od prepreka s kojima se žene suočavaju u nastojanju da osnaže svoju ulogu i pozicije u javnom prostoru. Iz svega proizilazi da je rodno osjetljiv jezik i jezičko i političko pitanje. Lingvistički, jezici u službenoj upotrebi u BiH rođeni su, odnosno poznaju oblike za muški, ženski i srednji rod. Nijedan od tih rodova nije generički da se odnosi na sve osobe i ne podrazumijeva u sebi sva tri roda.

Profesor Enver Kazaz u svojoj recenziji projekta navodi: "Sama leksika u dokumentu i upute sa znanstvenog, usko lingvističkog stajališta su veoma opravdane, a nova kulturološka stvarnost u njima je dobro oslikana. Rodno osjetljiv jezik otud se pojavljuje kao forma koja se iz kulture prenosi na vertikalnu i horizontalnu djelovanja institucije koja je ujedno i glavno zakonodavno tijelo ukupne zemlje/države. Na toj osnovi udružuju se simbolički kapital kulture i glavni društveni autoritet u zajedničkom naporu humaniziranja ukupnog društva. Rodna ravnopravnost se iz jezika i kulture sada može preseliti u područje zakonskih akata, gdje se društvena praksa nužno mora iz osnova preoblikovati. To bi bio konačan cilj ukupnog procesa. Stvaranjem novog jezika smo, zapravo, u prilici da stvorimo humanije društveno, kulturno i svako drugo polje. Zato je nužno čestitati svima koji su uključeni u ovaj projekt i dati im bezuslovnu podršku".

Dr. Biljana Babić kaže: „Bogatstvo našeg jezika omogućava ostvarivanje korektnosti na rodnoj osnovi putem jezika, a uz to postiže se i jezička preciznost i samim tim bolja komunikacija.“

Omogućavaju to i opća načela za rodno osjetljivu upotrebu jezika kojima se zabranjuje takva vrsta diskriminacije, utemeljena u zakonskom okviru u Bosni i Hercegovini - Zakon o zabrani diskriminacije i Zakon o ravnopravnosti spolova.

Najbolje evropske prakse su to također prepoznale. U Francuskoj je predsjednik vlade objavio 1998. godine okružnicu koja poziva ministre na korištenje ženskih naziva za zvanja i funkcije. Vlada Švicarske je 1993. godine odlučila da administracija mora koristiti jezik bez seksizma. Od 2001. godine u Austriji postoji sporazum ministara o rodno osjetljivoj upotrebi jezika. U Njemačkoj, u skladu sa saveznim zakonom o jednakosti žena i muškaraca od 2001. godine, postoji obaveza poštivanja rodno osjetljivog jezika u zakonodavstvu i službenoj korespondenciji.

U Preporuci Komiteta ministara Vijeća Evrope R (90) 4 o eliminaciji seksizama iz jezika navodi se: „Preporučuje se da vlade zemalja članica promoviraju upotrebu jezika koji će odražavati princip ravnopravnosti žena i muškaraca i preduzmu sve mjere koje smatraju podesnim kako bi se ohrabrila upotreba, koliko god je moguće, neseksističkog jezika te uzeli u obzir prisustvo, status i uloga žene u društvu, kao što trenutna lingvistička praksa čini kad su u pitanju muškarci; uskladila terminologija u zakonodavstvu, javnoj administraciji i obrazovanju s principima ravnopravnosti spolova i ohrabrila upotreba neseksističkog jezika u medijima.“

Želim zahvaliti svim kolegicama i kolegama koji su prepoznali i podržali moju inicijativu. Oduševljena sam suradnjom i podrškom koju je Komisija za ravnopravnost spolova ZDPSBiH dobila od struke, lingvisti, sociologa, kulturologa, politologa, nevladinih organizacija. Imala sam veliko zadovoljstvo da s radnom grupom, stručnom službom PSBiH i ekspertima sudjelujem u projektu čiji je rezultat pred nama.

Mi smo napravili prvi korak. Pridružite nam se. U institucijama u kojima radite, u komunikaciji na svim poljima, koristite rodno osjetljivi jezik. Nije prihvatljivo da se rad i prisustvo žena „podrazumijevaju“.

I kako kaže dr. Nenad Veličković: „Navika da muškim rodom označavamo i žene loša je navika. Ona je sticana vijekovima u društvu muške vidljivosti i ženske nevidljivosti. Imala je alibi u javnom prostoru u kom su muškarci govorili, radili i odlučivali. I danas se čini opravdanom, ali njeni advokati nemaju druge argumente osim inercije.“

S poštovanjem, Ismeta Dervoz

The handbook which is before us is the result of recognized need to register and appreciate the presence and the work of women (in the PA of BiH to begin with). The avoidance of the use of gender sensitive language is one of the obstacles that women face in their effort to enhance their role and positions in the public. This all points to the fact that the gender sensitive language is both linguistic and political issue. Linguistically, the languages in official use in BiH have gender, i.e. they have forms for masculine, feminine and neuter gender. None of these genders can generically relate to all persons and none implies all three genders.

Enver Kazaz, the professor, says in his review of the project: "The lexis itself in the document, as well as the instructions, from purely linguistic point of view are quite appropriate, and within them a new cultural reality is properly captured. Hence, the gender sensitive language appears as a form which is transferred from the culture on both vertical and horizontal action of institution which is, at the same time, the main legislative body of whole country/state. The symbolic capital of culture and main social authority are associated on that basis in a joint effort of humanization of whole society. Now, the gender equality can be moved from the language and the culture into legislative acts where the social practice must be substantially reshaped. That would be a final goal of entire process. Actually, when creating a new language we are in position to create a more human social and cultural environment. Therefore, it is necessary to extend congratulations to all those involved in this project and to provide them with unconditional support".

Dr. Biljana Babić says: „Richness of our language enables the realization of correctness on gender basis through language, which consequently achieves language accuracy and thus a better communication. “

That is also enabled by the general principles for the gender sensitive use of language which prohibit such kind of discrimination grounded in the legislative framework of Bosnia and Herzegovina – Law on Prohibition of Discrimination and Law on Gender Equality.

The best European practices have also recognized the issue. In France, the Prime minister published the circular letter in 1998 which urged ministers to use feminine names of titles and functions. In 1993, the Swiss Government decided that the administration had to use language without sexism. Since 2001, Austria has a ministerial agreement on the gender sensitive use of language. In Germany, in accordance with the Federal Law on equality between women and men, as of 2001, there is an obligation to respect the gender sensitive language in legislation and official correspondence.

The Council of Europe recommendation R (90) 4 on the elimination of sexism from language indicates that:

"It is recommended that governments of member States promote the use of a language reflecting the principle of equality of the women and men and, take all measures they consider appropriate with a view to: encourage the use, as far as possible, of non-sexist language to take account of the presence, status and role of women in society as current linguistic practice does for men; bring the terminology used in legal drafting, public administration and education into line with the principle of sex equality; encourage the use of non-sexist language in the media."

I would like to thank all colleagues who have recognized and supported my initiative. I am delighted with cooperation and support that the Committee on Gender Equality of the House of Representatives of PA of BiH has received from professionals, linguists, sociologists, culturologists, political scientists and non-governmental organizations. I had a great pleasure to participate, together with working group, expert service of the PA of BiH and experts, in the project whose result is before us.

We have made a first step. Join us. In the institutions where you work, in all types of communication, do use the gender sensitive language. It is not acceptable to "imply" the work and the presence of women.

Like Dr. Nenad Veličković says: "The habit to designate the women by masculine gender is a bad habit". This habit has been acquired through centuries in the society of men's visibility and women's invisibility. The habit had an alibi in public life where men talked, worked and made decisions. And it seems justified today, however advocates of that habit do not have any other arguments but inertia".

Sincerely, Ismeta Dervoz

Ismeta Dervoz, representative in the House of Representatives in the Parliamentary Assembly of Bosnia and Herzegovina and the first Deputy Chair of the Committee on Gender Equality of the House of Representatives in the Parliamentary Assembly of Bosnia and Herzegovina, has launched an initiative for elimination of discrimination and achievement of language equality in the Parliamentary Assembly of Bosnia and Herzegovina.

**Niko Lozančić, predsjedatelj
Povjerenstva za ostvarivanje
ravnopravnosti spolova
Zastupničkog doma PSBiH**

Poštovani čitatelji,

Pred vama je publikacija koja je rezultat stalnih nastojanja članica i članova Povjerenstva za ostvarivanje ravnopravnosti spolova Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine u ostvarivanju načela stvarne ravnopravnosti između žena i muškaraca u Bosni i Hercegovini.

Naša nastojanja da rodno osjetljivi jezik iz područja jezika i kulture uvedemo u zakonodavstvo odraz je uvjerenja da minimiziranje značenja upotrebe rodno osjetljivog jezika u zakonodavnom području predstavlja prikriveni, ali, rekao bih, i otvoreni pokušaj zadržavanja postojećeg stanja diskriminacije žena u odnosu na muškarce.

Sa stajališta politike, koristiti muški rod za zanimanja, zvanja ili naslove kada se upućuje na ženu smatra se diskriminacijom putem jezika u odnosu na spol. Opća načela za rodno osjetljivu upotrebu jezika temelje se na zakonskom okviru u Bosni i Hercegovini kojim se zabranjuje takva vrsta diskriminacije, a to su Zakon o zabrani diskriminacije i Zakon o ravnopravnosti spolova.

Vođeni namjerom da učinimo odlučujući pomak, za početak u našem parlamentu je Povjerenstvo, uz pomoć vodećih autoriteta iz ovoga područja, priredilo dokumente koji su pred vama. Nadam se kako ova publikacija može dati i drugima poticaj i argumente da u svojoj sredini učine slično, čime bismo postigli mali, ali značajan napredak u području ravnopravnosti spolova.

Sarajevo, svibnja 2014.

Niko Lozančić

Dear reader,

The publication in front of you is a result of continuous efforts of both female and male members of the Committee on Gender Equality of the House of Representatives of Bosnia and Herzegovina to achieve principles of real equality between woman and man in Bosnia and Herzegovina.

Our efforts to incorporate gender sensitive language from the field of language and culture into the legislation is a reflection of our belief that minimization the significance of the use of gender sensitive language in the legislation represents hidden but also, I would say, an open attempt to withheld the existing state of discrimination against woman as opposed to man.

From the political standpoint, the use of male gender nouns for professions, vocations and titles when addressed to females is considered the language-discrimination in regards to gender. General principles for the use of the gender sensitive language are based on the legal framework in Bosnia and Herzegovina which forbids that type of discrimination, namely the Prohibition of Discrimination Law and Gender Equality Law.

Guided by the intention to make the decisive move, in our Parliament to begin with, the Committee, with the help of leading authorities from this field, has prepared documents which are in front of you.

I hope this publication can give others the motivation and arguments to do the same in their environment, which would mean that we have made small, but significant progress in the field of gender equality.

Sarajevo, May 2014

Niko Lozančić

Niko Lozančić,
Chair of the Committee for
Gender Equality of the House
of Representatives of PA BiH

- Koraci u realizaciji inicijative za otklanjanje diskriminacije i ostvarivanje ravnopravnosti u jeziku u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine
- Izmjena i dopuna Jedinstvenih pravila za izradu pravnih propisa u institucijama Bosne i Hercegovine sa Obrazloženjem
- Izmjene i dopuna Poslovnika Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine sa Obrazloženjem
- Izmjene i dopuna Poslovnika Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine sa Obrazloženjem
- Uputstvo o korištenju rodno osjetljivog jezika u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine
 - Aneks I. Pojedinačne upute s primjerima
 - Aneks II. Tabela funkcija, titula, zvanja i zanimanja u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine i Sekretarijatu Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine sa Obrazloženjem

Koraci u realizaciji inicijative za otklanjanje diskriminacije i ostvarivanje ravnopravnosti u jeziku u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine

Na 23. sjednici Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, održanoj 16.2.2012., poslanica Ismeta Dervoz uputila je kolegijima oba doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine inicijativu sljedećeg sadržaja: „U skladu s članom 8. Poslovnika Predstavničkog doma, upućujem inicijativu kolegijima oba doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine sa zahtjevom da iniciraju donošenje odluke koja će osigurati zaustavljanje diskriminacije i ostvarivanje ravnopravnosti u jeziku u odnosu na osobe ženskog spola koji se koristi u komunikaciji, internim aktima i materijalima, aktima i materijalima koji se šalju drugim institucijama u zemlji i inozemstvu, poslovnica domova Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine i svim drugim situacijama koje to zahtijevaju.”

Zajednički kolegij oba doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine odredio je Komisiju za ostvarivanje ravnopravnosti spolova nadležnom za razmatranje Inicijative.

Komisija je podržala Inicijativu, uz ocjenu da ima pravno utemeljenje u odredbama Zakona o ravnopravnosti spolova u BiH i međunarodnim dokumentima koji su obavezujući za Bosnu i Hercegovinu, kako je to i navedeno u obrazloženju Inicijative.

Inicijativa poslanice Ismete Dervoz usvojena je na 26. sjednici Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, od 19.4.2012.

Nakon toga je Kolegij Predstavničkog doma odredio Komisiju za ostvarivanje ravnopravnosti spolova kao nadležnu, sa zadatkom da predloži Kolegiju odluku kojom bi ova inicijativa bila realizirana, a koju bi potom razmatrala oba doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.

Komisija za ostvarivanje ravnopravnosti spolova osnovala je Radnu grupu za izradu dokumenata za ostvarivanje ravnopravnosti u jeziku u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine u sastavu: Ismeta Dervoz, predsjednica, te Vesna Krstović-Spremo, Danijela Martinović, Samra Filipović-Hadžiabdić (Agencija za ravnopravnost spolova BiH) i Lejla Tafro-Sefić (Informaciono-dokumentacioni sektor u Sekretarijatu PSBiH), članice.

Zadatak Radne grupe bio je:

1. Definirati pravnu prirodu koju će budući dokument/i imati (pravilnik, priručnik,

uputstvo, instrukcija, vodič ili dr.).

2. Izraditi instrukciju za korištenje rodno osjetljivog jezika u izradi pravnih propisa koje usvaja Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine i Sekretarijat Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine;

3. Izraditi opća uputstva za korištenje rodno osjetljivog jezika u aktima u kojima se odlučuje o pojedinačnim pravima (svi akti u vezi s radnopravnim statusom, svi akti koji se odnose na korištenje prava koja proizlaze iz radnopravnog statusa i dr.) koje donosi Kolegij Sekretarijata Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine;

4. Izraditi prijedloge izmjena i dopuna dokumenata:

- poslovnika domova
- Jedinstvenih pravila za izradu pravnih propisa

5. Izraditi uputstva za korištenje rodno osjetljivog jezika u saopćenjima i informacijama za štampu;

6. Izraditi uputstva za korištenje signatura zaposlenih osoba i članova PSBiH u rodno osjetljivom jeziku - usaglasiti signature zaposlenih lica, vizitkarte, potpise na službenim dopisima, natpise na kancelarijama itd., poštujući kako osobe žele da se oslovljavaju;

7. Izraditi uputstva za izmjenu statičkog dijela internetske stranice uz korištenje rodno osjetljivog jezika.

U svom radu Radna grupa Komisije angažirala je i vanjske saradnike – stručnjake za bosanski, hrvatski i srpski jezik – koji su izradili jezičke i sociokulturološke recenzije dokumenata što ih je, kao stručnu podlogu, pripremila prof. Sandra Zlotrg iz Udruženja za jezik i kulturu Lingvisti.

Tako su angažirani:

- za bosanski jezik prof. dr. Senahid Halilović, redovni profesor na Filozofskom fakultetu u Sarajevu - Odsjek za bosanski jezik;
- za hrvatski jezik prof. dr. Josip Baotić, redovni profesori na Filozofskom fakultetu u Sarajevu - Odsjek za hrvatski jezik;
- za srpski jezik doc. dr. Biljana Panić-Babić, Odsjek za srpski jezik i književnost Filološkog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci;
- za izradu sociološkog osvrta prof. dr. Enver Kazaz, redovni profesor, i doc. dr. Nenad Veličković, Filozofski fakultet u Sarajevu – Odsjek za književnosti naroda BiH.

Potrebno je naglasiti da su angažirani stručnjaci, kao vrhunski autoriteti u području jezika i lingvistike u Bosni i Hercegovini, u recenzijama bezrezervno podržali predloženu stručnu osnovu, na temelju koje su izrađeni dokumenti. Također su prihvaćene i ugrađene u konačan prijedlog sve sugestije koje su recenzenti imali. Radna grupa je ugradila u tekstove dokumenata i većinu sugestija Odjela za lektoriranje Sekretarijata Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.

Radna grupa osigurala je i sredstva potrebna za svoj rad iz FIGAP-a, na osnovu Sporazuma o podršci provođenju programa „Zaustavljanje diskriminacije i ostvarivanje ravnopravnosti u jeziku u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine“, potpisanog između Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine i Sekretarijata Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine. Koordinator ovog projekta bio je sekretar Komisije Davorin Semenik.

Nakon što je okončala rad, Radna grupa je 5.12.2013. podnijela Komisiji svoj izvještaj s prijedlozima dokumenata, čime je realizirala svoju zadaću, a koje je Komisija razmatrala na 13. sjednici, održanoj 18.12.2013. Komisija je usvojila Izvještaj i utvrdila prijedloge dokumenata, te je u dalju parlamentarnu proceduru uputila sljedeće dokumente:

1. Izmjenu i dopunu Jedinjstvenih pravila za izradu pravnih propisa u institucijama Bosne i Hercegovine;
2. Izmjene i dopunu Poslovnika Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine;
3. Izmjene i dopunu Poslovnika Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine;
4. Uputstvo o korištenju rodno osjetljivog jezika u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine s aneksima: Pojedinačna uputstva s primjerima i Tabelom funkcija, titula, zvanja i zanimanja u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine i Sekretarijatu Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.

Autorima propisa sugerira se upotreba neutralnog oblika „osoba“ ili „lice“, koja ukazuje da se odredba podjednako odnosi na osobe oba spola, a isto značenje ima i odredba o pisanju imenica prilikom njihovog definiranja u oba roda s kosom crtom između.

Unosi se i opća odredba da se izrazi pisani u jednom rodu odnose bez diskriminacije na oba spola, te je utvrđena obaveza uvođenja ove odredbe u sve propise koji se usvajaju.

Na osnovu člana IV. 4. a) Ustava Bosne i Hercegovine, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, na ____ sjednici Predstavničkog doma, održanoj _____, i na ____ sjednici Doma naroda, održanoj _____, usvojila je

IZMJENU I DOPUNU JEDINSTVENIH PRAVILA ZA IZRADU PRAVNIH PROPISA U INSTITUCIJAMA BOSNE I HERCEGOVINE

Član 1.

U Jedinstvenim pravilima za izradu pravnih propisa u institucijama Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 11/05), član 44. mijenja se i glasi:

„Član 44.

(Upotreba muškog ili ženskog roda)

- (1) U propisu, gdje je to moguće, koristi se rodno neutralni oblik 'osoba' ili 'lice'.
- (2) Kada se definiraju, riječi se daju u muškom i ženskom rodu s kosom crtom, a onda se, radi preglednosti i čitljivosti, upotrebljavaju samo u muškom ili ženskom rodu.“

Član 2.

Iza člana 44. dodaje se član koji glasi:

„Član 44a.

- (1) Izrazi koji su radi preglednosti dati u jednom gramatičkom rodu u Pravilima i propisu donesenom na osnovu Pravila bez diskriminacije se odnose i na muškarce i na žene.
- (2) Nosioци normativnih poslova dužni su u uvodnim odredbama propisa navesti definiciju iz stava (1) ovog člana.“

Član 3.

Ova izmjena i dopuna stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku BiH“.

Broj:
Sarajevo,

Predsjedavajući
Predstavničkog doma
Parlamentarne skupštine BiH

Predsjedavajući
Doma naroda
Parlamentarne skupštine BiH

OBRAZLOŽENJE

I. USTAVNI OSNOV

Ustavni osnov za donošenje ovog propisa sadržan je u članu IV. 4. a) Ustava Bosne i Hercegovine.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE

Na 26. sjednici Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, održanoj 19.4.2012., Predstavnički dom usvojio je inicijativu poslanice Ismete Dervoz koja glasi:

„U skladu s članom 8. Poslovnika Predstavničkog doma, upućujem inicijativu kolegiji-ma oba doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine sa zahtjevom da iniciraju donošenje odluke koja će osigurati zaustavljanje diskriminacije i ostvarivanje ravnopravnosti u jeziku u odnosu na osobe ženskoga spola koji se koristi u komunikaciji, internim aktima i materijalima, aktima i materijalima koji se šalju drugim institucijama u zemlji i inozemstvu, poslovnica domova Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine i svim drugim situacijama koje to zahtijevaju.”

Kolegij Predstavničkog doma je, na 31. sjednici, održanoj 10.5.2012., odredio Komisiju za ostvarivanje ravnopravnosti spolova kao nadležnu, sa zadatkom da predloži Kolegiju odluku kojom bi Inicijativa bila realizirana, a koju bi potom razmatrala oba doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.

Komisija za ostvarivanje ravnopravnosti spolova utvrdila je Prijedlog za izmjenu i dopunu Jedinstvenih pravila za izradu pravnih propisa u institucijama Bosne i Hercegovine kojim se ostvaruje ravnopravnost spolova u jeziku u ovom propisu, a posljedično i u propisima koji se donose na osnovu ovog propisa.

III. OBRAZLOŽENJE ODREDBI

Članom 1. izmijenjen je član 44. osnovnog teksta na način da se autorima propisa sugerira upotreba neutralnog oblika „osoba“ ili „lice“, koja ukazuje da se odredba podjednako odnosi na osobe oba spola.

Isto značenje ima i odredba o pisanju imenica prilikom njihovog definiranja u oba roda s kosom crtom između.

Članom 2. definirano je da se izrazi pisani u jednom rodu odnose bez diskriminacije na oba spola, te je utvrđena obaveza uvođenja ove odredbe u sve propise koji se usvajaju.

IV. FINANSIJSKA SREDSTVA

Dotatna sredstva za provođenje ovog propisa nisu potrebna.

U dokumentu kojim se reguliraju proceduralna pitanja i funkcioniranje Doma predloženo je da se izrazi „predsjedavajući“ i „poslanik“ navode u oba rodna oblika s kosom crtom između, sugerirajući da se podjednako odnosi na osobe oba spola.

Također se u tekst svečane izjave pored građana dodaju i građanke, a dodaje se i generalna odredba da se izrazi navedeni u jednom rodu bez diskriminacije odnose i na muškarce i na žene.

Na osnovu člana IV. 3. b) Ustava Bosne i Hercegovine, Predstavnički dom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, na ____ sjednici, održanoj _____, usvojio je

IZMJENE I DOPUNU POSLOVNIKA PREDSTAVNIČKOG DOMA PARLAMENTARNE SKUPŠTINE BOSNE I HERCEGOVINE

Član 1.

U Poslovniku Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH”, br. 33/06, 41/06, 81/06, 91/06, 91/07, 87/09 i 28/12) u članu 2. st. (3) i (4) mijenjaju se i glase:

„(3) Dok se ne izabere predsjedavajući/predsjedavajuća, prvom sjednicom privremeno predsjedava najstariji izabrani poslanik/najstarija izabrana poslanica.

(4) Nakon otvaranja prve sjednice, privremeni predsjedavajući/privremena predsjedavajuća čita listu poslanika i poslanica.“

Član 2.

U članu 3. riječi: „naroda i građana“ zamjenjuju se riječima: „naroda, građana i građanki“.

Član 3.

U članu 176. iza stava (2) dodaje se stav (3) koji glasi:

„(3) Izrazi koji su radi preglednosti dati i u muškom i u ženskom gramatičkom rodu samo u jednom članu ovog akta ili su dati samo u jednom gramatičkom rodu bez diskriminacije se u ovom aktu odnose i na muškarce i na žene.“

Član 4.

Ove izmjene i dopuna stupaju na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku BiH“.

Broj:
Sarajevo,

Predsjedavajući
Predstavničkog doma
Parlamentarne skupštine BiH

OBRAZLOŽENJE

I. USTAVNI OSNOV

Ustavni osnov za donošenje ovog propisa sadržan je u članu IV. 3. b) Ustava Bosne i Hercegovine.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE

Na 26. sjednici Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, održanoj 19.4.2012., Predstavnički dom usvojio je inicijativu poslanice Ismete Dervoz koja glasi:

„U skladu s članom 8. Poslovnika Predstavničkog doma, upućujem inicijativu kolegijima oba doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine sa zahtjevom da iniciraju donošenje odluke koja će osigurati zaustavljanje diskriminacije i ostvarivanje ravnopravnosti u jeziku u odnosu na osobe ženskog spola koji se koristi u komunikaciji, internim aktima i materijalima, aktima i materijalima koji se šalju drugim institucijama u zemlji i inozemstvu, poslovnica domova Parlamentarne skupštine BiH i svim drugim situacijama koje to zahtijevaju.”

Kolegij Predstavničkog doma je, na 31. sjednici, održanoj 10.5.2012., odredio Komisiju za ostvarivanje ravnopravnosti spolova kao nadležnu, sa zadatkom da predloži Kolegiju odluku kojom bi Inicijativa bila realizirana, a koju bi potom razmatrala oba doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.

Komisija za ostvarivanje ravnopravnosti spolova utvrdila je prijedlog za izmjene i dopunu poslovnika domova Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine kojom se ostvaruje ravnopravnost spolova u jeziku u ovom propisu.

III. OBRAZLOŽENJE ODREDBI

Članom 1. izmijenjen je član 2. osnovnog teksta na način da se izrazi „predsjedavajući“ i „poslanik“ navode u oba rodna oblika s kosom crtom između, sugerirajući da se podjednako odnosi na osobe oba spola.

Članom 2. u tekst svečane izjave pored građana dodaju se i građanke.

Članom 3. dodaje se generalna odredba o izrazima koji su navedeni u jednom rodu da se oni bez diskriminacije odnose i na muškarce i na žene.

IV. FINANSIJSKA SREDSTVA

Dodatna sredstva za provođenje ovog propisa nisu potrebna.

U dokumentu kojim se reguliraju proceduralna pitanja i funkcioniranje Doma predloženo je da se izrazi „predsjedavajući“ i „delegat“ navode u oba rodna oblika s kosom crtom između, sugerirajući da se podjednako odnose na osobe oba spola.

Također se u tekst svečane izjave pored građana dodaju i građanke, a dodaje se i generalna odredba da se izrazi navedeni u jednom rodu bez diskriminacije odnose i na muškarce i na žene.

Na osnovu člana IV. 3. b) Ustava Bosne i Hercegovine, Dom naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, na ____ sjednici, održanoj _____, usvojio je

IZMJENE I DOPUNU POSLOVNIKA DOMA NARODA PARLAMENTARNE SKUPŠTINE BOSNE I HERCEGOVINE

Član 1.

U Poslovniku Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, br. 33/06, 41/06, 91/06, 91/07, 32/12) u članu 2. st. (3) i (4) mijenjaju se i glase:

„(3) Dok se ne izabere predsjedavajući/predsjedavajuća, prvom sjednicom privremeno predsjedava najstariji izabrani delegat/najstarija izabrana delegatkinja kao privremeni predsjedavajući/privremena predsjedavajuća.

(4) Nakon otvaranja prve sjednice, privremeni predsjedavajući/privremena predsjedavajuća čita listu delegata i delegatkinja.“

Član 2.

U članu 3. riječi: „naroda i građana“ zamjenjuju se riječima: „naroda, građana i građanki“.

Član 3.

U članu 173. iza stava (3) dodaje se stav (4) koji glasi:

„(4) Izrazi koji su radi preglednosti dati i u muškom i u ženskom gramatičkom rodu samo u jednom članu ovog akta ili su dati samo u jednom gramatičkom rodu bez diskriminacije se u ovom aktu odnose i na muškarce i na žene.“

Član 4.

Ove izmjene i dopuna stupaju na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku BiH“.

Broj:
Sarajevo,

Predsjedavajući
Doma naroda
Parlamentarne skupštine BiH

OBRAZLOŽENJE

I. USTAVNI OSNOV

Ustavni osnov za donošenje ovog propisa sadržan je u članu IV. 3. b) Ustava Bosne i Hercegovine.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE

Na 26. sjednici Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, održanoj 19.4.2012., Predstavnički dom usvojio je inicijativu poslanice Ismete Dervoz koja glasi:

„U skladu s članom 8. Poslovnika Predstavničkog doma, upućujem inicijativu kolegijima oba doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine sa zahtjevom da iniciraju donošenje odluke koja će osigurati zaustavljanje diskriminacije i ostvarivanje ravnopravnosti u jeziku u odnosu na osobe ženskog spola koji se koristi u komunikaciji, internim aktima i materijalima, aktima i materijalima koji se šalju drugim institucijama u zemlji i inozemstvu, poslovnica domova Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine i svim drugim situacijama koje to zahtijevaju.”

Kolegij Predstavničkog doma je na 31. sjednici, održanoj 10.5.2012., odredio Komisiju za ostvarivanje ravnopravnosti spolova kao nadležnu, sa zadatkom da predloži Kolegiju odluku kojom bi Inicijativa bila realizirana, a koju bi potom razmatrala oba doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.

Komisija za ostvarivanje ravnopravnosti spolova utvrdila je prijedlog za izmjene i dopunu poslovnika domova Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine kojom se ostvaruje ravnopravnost spolova u jeziku u ovom propisu.

III. OBRAZLOŽENJE ODREDBI

Članom 1. izmijenjen je član 2. osnovnog teksta na način da se izrazi „predsjedavajući“ i „delegat“ navode u oba rodna oblika s kosom crtom između, sugerirajući da se podjednako odnosi na osobe oba spola.

Članom 2. u tekst svečane izjave pored građana dodaju se i građanke.

Članom 3. dodaje se generalna odredba o izrazima koji su navedeni u jednom rodu da se oni bez diskriminacije odnose i na muškarce i na žene.

IV. FINANSIJSKA SREDSTVA

Dodatna sredstva za provođenje ovog propisa nisu potrebna.

Ovim internim dokumentom propisuje se obaveza korištenja rodno osjetljivog jezika prilikom izrade akta u kojem se odlučuje o pojedinačnim pravima, te prilikom navođenja funkcije, titule, zvanja ili zanimanja, kao i pri izradi i objavljivanju saopćenja za medije.

Također se propisuje i način izmjene statičkog dijela zvanične veb-stranice.

Na osnovu člana IV. 4. e) Ustava Bosne i Hercegovine, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, na ____ sjednici Predstavničkog doma, održanoj _____, i na ____ sjednici Doma naroda, održanoj _____, usvojila je

U P U T S T V O **O KORIŠTENJU RODNO OSJETLJIVOG JEZIKA** **U PARLAMENTARNOJ SKUPŠTINI BOSNE I HERCEGOVINE**

Član 1.

(Predmet)

Uputstvom o korištenju rodno osjetljivog jezika u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Uputstvo) propisuje se korištenje rodno osjetljivog jezika prilikom:

- a) izrade akta u kojem se odlučuje o pojedinačnim pravima;
- b) navođenja funkcije, titule, zvanja ili zanimanja na službenom dopisu, vizitkarti, natpisu na kancelariji, iskaznici itd;
- c) izrade i objavljivanja saopćenja za medije;
- d) izmjene statičkog dijela zvanične veb-stranice.

Član 2.

(Opći principi)

(1) Rodno osjetljiv jezik je i jezičko i političko pitanje. Gramatički, bosanski, hrvatski i srpski jezik poznaju oblike za muški, ženski i srednji rod. Nijedan od gramatičkih rodova ne podrazumijeva u sebi sva tri roda. Neutralna je riječ 'osoba' koja se preporučuje za upotrebu u sve tri norme (u srpskoj i bosanskoj uz riječ 'lice').

(2) U kontekstu političke korektnosti, koristiti muški rod za funkciju, titulu, zvanje ili zanimanje kada se odnosi na ženu smatra se diskriminacijom putem jezika u odnosu na spol. Uputstvo se zasniva na zakonskom okviru u Bosni i Hercegovini kojim se zabranjuje navedena diskriminacija: Zakonu o zabrani diskriminacije („Službeni glasnik BiH“, broj 59/09) i Zakonu o ravnopravnosti spolova („Službeni glasnik BiH“, br. 16/03 i 102/09).

(3) Rodno osjetljiv jezik je važno društveno pitanje, a rodno osjetljiva upotreba jezika doprinosi većoj vidljivosti žene, njenog rada i ekonomske jednakosti koju je izborila na tržištu rada. Navika da se muški rod koristi kao generički rod otežava nastojanja da bh.

društvo dosegne ravnopravnost proklamiranu zakonima i usvojenim konvencijama o ljudskim pravima.

Član 3.

(Izrada akta u kojem se odlučuje o pojedinačnim pravima)

U aktu u kojem se odlučuje o pojedinačnim pravima, koji je u vezi s radnopravnim statusom ili se odnosi na korištenje prava koja proizlaze iz radnopravnog statusa, koristi se ženski rod za naziv funkcije, titule, zvanja i zanimanja, kada se odnose na ženu, prema tabeli iz Aneksa II.

Član 4.

(Navođenje funkcije, titule, zvanja i zanimanja na službenom dopisu, vizitkarti, natpisu na kancelariji, iskaznici itd.)

Prilikom navođenja funkcije, titule, zvanja i zanimanja na službenom dopisu, vizitkarti, natpisu na kancelariji, iskaznici itd., kada se odnose na ženu, koristi se oblik ženskog roda iz tabele iz Aneksa II. Pri tome se vodi računa o poštivanju jezičke norme koju je član/članica Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Parlamentarna skupština BiH) i zaposlena osoba u Sekretarijatu Parlamentarne skupštine BiH odabralo, kao i o tome kako član/članica Parlamentarne skupštine BiH želi da se oslovljava.

Član 5.

(Izrada i objavljivanje saopćenja za medije)

(1) U saopćenjima za medije Parlamentarne skupštine BiH dosljedno se koristi rodno osjetljivi jezik. Primjeri su dati u Pojedinačnim uputama s primjerima, Aneks I.

(2) Upute iz stava (1) ovog člana primjenjuju se i na sve publikacije koje izdaje Parlamentarna skupština BiH.

Član 6.

(Izmjene statičkog dijela zvanične veb-stranice)

(1) Statički dio zvanične veb-stranice Parlamentarne skupštine BiH, koji se odnosi na funkciju, titulu, zvanje i zanimanje članice Parlamentarne skupštine BiH, kao i državne službenice i zaposlenice u Sekretarijatu Parlamentarne skupštine BiH mijenja se u skladu s aneksima I. i II.

(2) U skladu sa stavom (1) ovog člana potrebno je:

- a) koristiti ženski rod za naziv funkcije, titule, zvanja i zanimanja koji stoje uz ime;
- b) preimenovati nazive ureda ako ih vode žene;
- c) podstranicu s kontaktima promijeniti u skladu s preporukama.

Član 7.
(Primjena)

Primjena Uputstva obavezujuća je za člana/članicu Parlamentarne skupštine BiH, kao i za zaposlene osobe u Sekretarijatu Parlamentarne skupštine BiH.

Član 8.
(Prijelazne odredbe)

Rok za primjenu Uputstva odredit će kolegiji oba doma, na osnovu plana koji će predložiti Kolegij Sekretarijata Parlamentarne skupštine BiH u roku od 30 dana od dana usvajanja Uputstva u oba doma Parlamentarne skupštine BiH.

Član 9.
(Aneksi)

Sastavni dio Uputstva su:

- a) Pojedinačne upute s primjerima (Aneks I.);
- b) Tabela funkcija, titula, zvanja i zanimanja u Parlamentarnoj skupštini BiH i Sekretarijatu Parlamentarne skupštine BiH (Aneks II.).

Član 10.
(Završne odredbe)

Uputstvo stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku BiH“.

Broj:
Sarajevo,

Predsjedavajući
Predstavničkog doma
Parlamentarne skupštine BiH

Predsjedavajući
Doma naroda
Parlamentarne skupštine BiH

Aneks I.

POJEDINAČNE UPUTE S PRIMJERIMA

Opće pravilo

Gramatičko pravilo o slaganju roda, broja i padeža pridjeva i imenica, odnosno roda i broja imenica i glagola u rečenici poštuje se u svim dokumentima na koje se Uputstvo odnosi.

Izrada akata u kojima se odlučuje o pojedinačnim pravima

Ako je žena nositeljica neke funkcije, dosljedno koristiti ženski oblik u svim situacijama gdje se upućuje na nju:

- *zamjenica predsjedavajućeg (ako predsjedava muškarac);*
- *zamjenik predsjedavajuće (ako predsjedava žena, a mijenja je muškarac),*
- *zamjenica predsjedavajuće (ako su obje žene) i sl.*

Navođenje funkcije, titule, zvanja i zanimanja na službenom dopisu, vizitkarti, natpisu na kancelariji, iskaznici itd.

Ako kabinet vodi žena, treba stajati:

- *Kabinet sekretarke Doma*
- *Kabinet predsjedavajuće Doma*
- *Kabinet zamjenice predsjedavajućeg Doma (ako predsjedava muškarac)*
- *Kabinet zamjenika predsjedavajuće Doma (ako predsjedava žena) i sl.*

Izrada i objavljivanje saopćenja za medije

Slijede preporuke s primjerima iz prakse preuzetim s veb-stranice Parlamentarne skupštine BiH i prijedlozi za unapređenje.

1. Kada je nositeljica vijesti žena, upućivati na nju titulom i imenom i prezimenom:

- i kada je riječ o zvaničnoj tituli koja znači zvanje i zanimanje:

Komisija je usvojila i Informaciju sa sastanka sa specijalnom izjaviteljicom UN-a za pitanja nasilja nad ženama i za njegove uzroke i posljedice Rashidom Manjoo.

- i kada je riječ o titulama koje ne znače zanimanje:

Članica Delegacije Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine u Parlamentarnoj skupštini Centralnoevropske inicijative (PSCEI) Danijela Martinović obratila se učesnicima zasjedanja Parlamentarnog komiteta PS Centralnoevropske inicijative koje se održava u Budimpešti.

Za narednu sjednicu odgođeno je donošenje konačne odluke u vezi s predstavkom na rad, pripadnice (a ne pripadnika) Granične policije BiH izjaviteljice Hamide Karčić.

Poslanica u Predstavničkom domu Parlamentarne skupštine BiH Azra Hadžiahmetović jedina se iz Bosne i Hercegovine kao panelistica (a ne jedini panelista) obratila na ekonomskoj konferenciji koja se pod nazivom „East forum Berlin“ održava u Berlinu.

2. Kada je nositeljica vijesti žena i više puta se spominje u tekstu, varirati načine upućivanja:

- prvi put punim imenom i prezimenom i titulom:

U organizaciji Ministarstva odbrane Bosne i Hercegovine i Zajedničkog štaba OSBiH danas je u Sarajevu održana Peta godišnja konferencija iz oblasti upravljanja personalom za 2012. godinu. U radu konferencije učestvovali su predsjedavajuća Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH Dušanka Majkić i parlamentarni vojni povjerenik BiH Boško Šiljegović.

- drugi put samo titulom i prezimenom:

Predsjedavajuća Majkić učesnike je upoznala s aktivnostima koje Zajednička komisija provodi u rješavanju aktuelnih problema u sektoru odbrane, a u skladu sa zaključcima konferencije „Odbrambeno-sigurnosni sektor u BiH – godinu dana poslije“ koja je u novembru 2012. godine održana u Tesliću.

- preporučuje se izostavljanje subjekta kada se iz konteksta jasno zna o kome je riječ:

Istakla je (a ne Ona je istakla) da je pitanje smanjenja rizika od katastrofa u BiH prvorazredno pitanje od nivoa lokalne zajednice do entiteta, koji imaju ne samo ustavnu obavezu nego i odgovornost za funkcioniranje neophodnih mehanizama za suprotstavljanje rizicima od katastrofe.

- U kontekstu gdje bi se za muškarce stavilo samo prezime, zbog izbjegavanja ponavljanja, preporučuje se uz žensko prezime uvijek staviti ili ime ili gospoda. Prezime ne mijenjati kroz padeže i ne izvoditi pridjevski oblik iz prezimena:

Tokom konferencije Dušanka Majkić (a ne Majkićeva) održala je sastanak s Margaret Wahlstrom, specijalnom predstavnicom generalnog sekretara UN-a za smanjenje rizika od katastrofa. Također, gospođi Majkić danas je uručena zahvalnica za doprinos u pripremi za održavanje današnje konferencije.

3. Kada se govori o grupi žena, dosljedno koristiti ženski rod. Slijediti pravilo o slaganju subjekta i predikata u rodu i broju:

Predsjedavajući Niko Lozančić, prva zamjenica predsjedavajućeg Ismeta Dervoz i član Komisije za ostvarivanje ravnopravnosti spolova Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine Zijad Jagodić razgovarali su danas s članicama Ženske romske mreže „Uspjeh“ o unapređenju kvaliteta života za djevojčice i žene u BiH koje su u Parlamentarnoj skupštini boravile u okviru programa „Otvoreni parlament“.

4. Kada se vijest odnosi na grupu ljudi u kojoj ima i muškaraca i žena, kreativno koristiti različite oblike.

- poštovati većinu:

(...) predlagači delagati Staša Košarac, Sulejman Tihic i delegatkinja Borjana Krišto, (...)

- uporedo staviti i muškarce i žene:

Povodom Dana zaštite ličnih podataka u BiH, predsjedavajuća Aleksandra Pandurević i članovi i članice Zajedničke komisije za ljudska prava, prava djeteta, mlade, imigraciju, izbjeglice, azil i etiku Slavko Jovičić, Martin Raguž, Mladen Ivanković Lijanović, Nermina Kapetanović i Nermina Čemalović posjetili su Agenciju za zaštitu ličnih podataka u BiH.

Izmjene statičkog dijela službene veb-stranice na sva tri jezika

Naziv ureda, kao i funkcije, titule, zvanja i zanimanja na statičkom dijelu veb-stranice mijenja se prema dolje navedenim primjerima. Za sve eventualne personalne promjene, kao i naredne sazive Parlamentarne skupštine BiH, primjenjuje se isti način izmjene prilikom izrade statičkog dijela veb-stranice.

Izmjene za stranicu na bosanskom jeziku

Dio veb-stranice stranice „PREDSTAVNIČKI DOM“ mijenja se na sljedeći način:

Stalne komisije

Ustavnopravna komisija
DRUGA ZAMJENICA
Aleksandra Pandurević

Ured sekretarke Komisije za vanjske poslove
sekretarka: Merdžana Iglica

Ured sekretarke Komisije za vanjsku trgovinu i carine
sekretarka: Emira Češljarić

Komisija za ostvarivanje ravnopravnosti spolova
PRVA ZAMJENICA
Ismeta Dervoz
DRUGA ZAMJENICA
Milica Marković

Stručna služba Predstavničkog doma (isti tekst primijeniti i na podstranici Sekretarijata)

URED SEKRETARKE KOMISIJE ZA VANJSKE POSLOVE
Sekretarka: Merdžana Iglica
URED SEKRETARKE KOMISIJE ZA VANJSKU TRGOVINU I CARINE
Sekretarka: Emira Češljarić

Dio veb-stranice stranice „DOM NARODA“ mijenja se na sljedeći način:

Stalne komisije

Ustavnopravna komisija Doma naroda

DRUGA ZAMJENICA

Borjana Krišto

Stručna služba Doma naroda (isti tekst primijeniti i na podstranici Sekretarijata)

Odjel za izradu i objavljivanje pravnih akata

Šefica Odjela: Mira Škrba-Tomić

Dio veb-stranice stranice „ZAJEDNIČKA TIJELA“ mijenja se na sljedeći način:

Zajednička komisija za odbranu i sigurnost Bosne i Hercegovine

PREDSJEDAVAJUĆA

Dušanka Majkić

PRVA ZAMJENICA

Borjana Krišto

Ured sekretarke Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost Bosne i Hercegovine

sekretarka: Ljiljana Milićević

Ured sekretarke Zajedničke komisije za nadzor nad radom Obavještajno-sigurnosne

agencije Bosne i Hercegovine

sekretarka: Muamera Numić

Zajednička komisija za ekonomske reforme i razvoj

PREDSJEDAVAJUĆA

Danijela Martinović

Zajednička komisija za evropske integracije

PRVA ZAMJENICA

Vesna Krstović-Spremo

DRUGA ZAMJENICA

Borjana Krišto

Ured sekretarke Zajedničke komisije za evropske integracije
sekretarka: Vlatka Dangubić

Ured sekretarke Zajedničke komisije za administrativne poslove
sekretarka: Davorka Čaplinski

Zajednička komisija za ljudska prava, prava djeteta, mlade, imigraciju, izbjeglice, azil i etiku

PREDSJEDAVAJUĆA

Aleksandra Pandurević

PRVA ZAMJENICA

Nermina Kapetanović

Ured sekretarke Zajedničke komisije za ljudska prava, prava djeteta, mlade, imigraciju, izbjeglice, azil i etiku
sekretarka: Emina Jahić

Dio veb-stranice stranice „Sekretarijat“ mijenja se na sljedeći način:

KABINET SEKRETARA ZAJEDNIČKE SLUŽBE

Pomoćnica sekretara: Mirha Isanović-Žiga

URED SEKRETARKE ZAJEDNIČKE KOMISIJE ZA ODBRANU I SIGURNOST BOSNE I HERCEGOVINE

Sekretarka: Ljiljana Milićević

URED SEKRETARKE ZAJEDNIČKE KOMISIJE ZA NADZOR NAD RADOM OBAVJEŠTAJNO-SIGURNOSNE AGENCIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Sekretarka: Muamera Numić

URED SEKRETARKE ZAJEDNIČKE KOMISIJE ZA EVROPSKE INTEGRACIJE

Sekretarka: Vlatka Dangubić

URED SEKRETARKE ZAJEDNIČKE KOMISIJE ZA ADMINISTRATIVNE POSLOVE

Sekretarka: Davorka Čaplinski

URED SEKRETARKE ZAJEDNIČKE KOMISIJE ZA LJUDSKA PRAVA, PRAVA DJETETA, MLADE, IMIGRACIJU, IZBJEGLICE, AZIL I ETIKU

Sekretarka: Emina Jahić

Dio veb-stranice stranice „Druga parlamentarna tijela“ mijenja se na sljedeći način:

Nezavisni odbor Parlamentarne skupštine BiH
Sekretarka: Alma Salkić-Mijić

Odbor za žalbe građana na rad policijskih službenika u policijskim tijelima BiH
PRVA ZAMJENICA
Amela Bašić
Sekretarka: Aida Kreho

Vijeće nacionalnih manjina BiH
PRVA ZAMJENICA
Marija Grbić
DRUGA ZAMJENICA
Vasilija Ibrahimagić

Dio veb-stranice stranice „SEKRETARIJAT“ mijenja se na sljedeći način:

SEKTORI

INFORMACIONO-DOKUMENTACIONI SEKTOR
Rukovoditeljica Sektora: Lejla Tafro-Sefić
Odjel za dokumentaciju i informacije
Šefica Odjela: Sonja Vrcić
Odjel biblioteke
Šefica Odjela: Edina Fazlagić
Odjel za lektoriranje
Šefica Odjela: Lejla Nuhodžić

ISTRAŽIVAČKI SEKTOR
Rukovoditeljica Sektora: Sena Bajraktarević

SEKTOR ZA INFORMACIONE TEHNOLOGIJE
Rukovoditeljica Sektora: Edina Adilović

SEKTOR ZA MEĐUNARODNE ODNOSI I PROTOKOL
Rukovoditeljica Sektora: Mirsada Bukarić-Kovačević

Odjel za bilateralne odnose
Šefica Odjela: Jelena Rajaković
Odjel za protokol
Šefica Odjela: Jadranka Korać

SEKTOR ZA OPĆE POSLOVE
Rukovoditeljica Sektora: Mirjana Crnjak
Odjel za radne odnose
Šefica Odjela: Amila Tahirbegović

ZAKONODAVNO-PRAVNI SEKTOR
Rukovoditeljica Sektora: Mirjana Kutanjac

SEKTOR ZA DRUGA PARLAMENTARNA TIJELA
Rukovoditeljica Sektora: Ljerka Bojić

Dio veb-stranice stranice „Parlamentarna biblioteka“ mijenja se na sljedeći način:
Šefica Odjela biblioteke: Edina Fazlagić
Stručna saradnica - bibliotekarka - informatorica: Žaklina Andrijević-Karić
Stručna saradnica - bibliotekarka za stručnu obradu bibliotečke građe: Danka Stanišić
Rukovoditeljica Informaciono-dokumentacionog sektora: Lejla Tafro-Sefić

Dio veb-stranice stranice „MEĐUNARODNE AKTIVNOSTI“ mijenja se na sljedeći način:

PARLAMENTARNE DELEGACIJE

Delegacija Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine u Parlamentarnoj skupštini
Vijeća Evrope
Sekretarka Delegacije: Sevda Valjevčić (privremena sekretarka)

Delegacija Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine u Parlamentarnoj skupštini
Organizacije za sigurnost i saradnju u Evropi (OSCE)
Sekretarka Delegacije: Jelena Rajaković

Delegacija Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine u Parlamentarnoj skupštini

Centralnoevropske inicijative (CEI)
Sekretarka Delegacije: Senaida Bešlagić

Delegacija Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine u Interparlamentarnoj uniji (IPU)
Sekretarka Delegacije: Marina Mijačević

Delegacija Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine u Parlamentarnoj skupštini Mediterana
Sekretarka Delegacije: Tea Mandilović

GRUPE PRIJATELJSTVA

Grupa za susjedne zemlje
Sekretarka Grupe: Jelena Rajaković

Grupa za zapadnu Evropu
DRUGA ZAMJENICA
Borjana Krišto

Grupa za srednju i istočnu Evropu
DRUGA ZAMJENICA
Nermina Kapetanović
Sekretarka Grupe: Marina Mijačević

Grupa za Aziju
Sekretarka Grupe: Milena Likokur

Grupa za Afriku i zemlje Bliskog istoka
Sekretarka Grupe: Senaida Bešlagić

Grupa za Sjevernu i Južnu Ameriku, Australiju, Okeaniju i Japan
PRVA ZAMJENICA
Borjana Krišto
Sekretarka Grupe: Dženana Leper

Aneks II.

TABELA FUNKCIJA, TITULA, ZVANJA I ZANIMANJA U PARLAMENTARNOJ SKUPŠTINI BOSNE I HERCEGOVINE I SEKRETARIJATU PARLAMENTARNE SKUPŠTINE BOSNE I HERCEGOVINE

Upotreba rodno osjetljivog jezika u tri službena jezika u Bosni i Hercegovini donekle se razlikuje.

Rječnici standardnog hrvatskog jezika sadrže oblike za zvanja i zanimanja u ženskom rodu, što je dalo odličnu osnovu da se rodno osjetljiv govor primjenjuje u obrazovanju, zakonodavstvu i u medijima. Osim rječnika, i klasifikacija zanimanja i Zakon o akademskim i stručnim nazivima i akademskom stupnju Republike Hrvatske navode nazive i u muškom i u ženskom rodu, čime je rodno osjetljiva upotreba jezika normirana u hrvatskom standardu.¹

Kada je u pitanju srpski jezik, situacija je drugačija jer postoji jaka struja jezikoslovaca tradicionalista koji smatraju da je ženski rod sadržan u muškom. Promjene se, međutim, dešavaju vaninstitucionalno, radom nevladinih organizacija koje promoviraju rodnu ravnopravnost i u jeziku, ali i institucionalno. Primjer je *Uputstvo za standardni i nediskriminativni govor i ponašanje Zaštitnika građana Republike Srbije*² te različiti izvještaji i priručnici o provođenju i poštivanju rodne ravnopravnosti koji zagovaraju rodno osjetljiv jezik kao važan faktor vidljivosti ženskog rada u društvu.³ Iako u rječnicima srpskog jezika možemo naći *sekretarke, delegatkinje, referentkinje* i dr., mnoge riječi ostaju bez potvrda, iako se koriste u govoru, a sve više i u medijima.

¹ *Zakon o akademskim i stručnim nazivima i akademskom stupnju*. „Narodne novine“, br. 107/07 i 118/12. Dostupno na: <http://www.nszssh.hr/pdf/zakon%20o%20akademskim%20titulama.pdf>
Nacionalna klasifikacija zanimanja (2010). Državni zavod za statistiku, Vlada Republike Hrvatske. Dostupno na: <http://www.hkdm.hr/?page=news,662>

² *Uputstvo za standardni i nediskriminativni govor i ponašanje Zaštitnika građana Republike Srbije* (2010). Dostupno na: <http://www.inkluzija.gov.rs/?p=2513&lang=cs>

³ Udruženje Jednake mogućnosti (2012). *Smernice i kontrolne liste za donosiocje odluka u vezi sa sprovođenjem i poštovanjem rodne ravnopravnosti*. Beograd: Uprava za rodnu ravnopravnost Ministarstva rada, zapošljavanja i socijalne politike Republike Srbije. Dostupno na: http://www.gendernet.rs/files/Publikacije/Publikacije/URR-Odluke_Skica-5.pdf
Rodna ravnopravnost i diskriminacija na osnovu pola: Priručnik za zaposlene u instituciji Pokrajinskog ombudsmana i pokrajinskim organima uprave (2013). Uredila Danica Todorov. Novi Sad: Pokrajinski ombudsman. Dostupno na: <http://rp.ombudsmanapv.org/attachments/article/40/prirucnik2013.pdf>

*Rječnik bosanskoga jezika*⁴ iz 2010. godine bilježi oblike zvanja i zanimanja u ženskom rodu, čime se daje poticaj za upotrebu rodno osjetljivog jezika u javnoj i službenoj sferi. Nažalost, Klasifikacija zanimanja Federacije Bosne i Hercegovine⁵ ima oblike za ženski rod samo za zanimanja koja su tradicionalno smatrana ženskim, kao što su čistačica, babica, medicinska sestra, gatarica i sl., dok su zanimanja koja su viša na ljestvici društvene moći isključivo u muškom rodu: direktor, inženjer, doktor itd. S druge strane, Klasifikacija zanimanja Republike Srpske⁶ većinu zanimanja daje naporedo i u muškom i u ženskom rodu: službenici/službenice, ljekari/ljekarke, direktori/direktorke, oficiri/oficirke, arhitekti/arhitektkinje, tehničari/tehničarke itd.

U tabeli koja slijedi dati su oblici i u muškom i u ženskom rodu za funkcije, titule, zvanja i zanimanja koja se koriste u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine i u Sekretarijatu Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, kako bi se olakšala primjena rodno osjetljivog jezika.

U tabeli se, radi preglednosti, daju oblici kao što je:

Administrativno-tehnički saradnik u Kabinetu predsjedavajućeg/predsjedavajuće/ zamjenika/zamjenice predsjedavajućeg/predsjedavajuće Predstavničkog doma/Doma naroda.

Kosa crta bez razmaka znači i/ili: u Kabinetu predsjedavajućeg ili predsjedavajuće (zavisno ko trenutno obavlja tu funkciju), a kosa crta s razmacima znači 'odnosno': Predstavničkog doma odnosno Doma naroda (jer isto zanimanje postoji u oba doma).

Zvjezdica pored nekih oblika znači da riječ nema potvrdu u rječnicima standardnog jezika, ali da su svi prijedlozi već ovjereni u praksi bosanskog, hrvatskog ili srpskog jezika.

U *Rječniku bosanskoga jezika* nije zabilježen oblik *sekretarka*, nego *sekretarica*. S obzirom na to da je značenje riječi *sekretarica* do sada vezivano isključivo za osobu koja obavlja administrativne poslove, ovdje predlažemo par *sekretar/sekretarka* za rukovodeću funkciju u PSBiH, kako bi se označila (hijerarhijska) razlika kada osoba ženskog spola radi u administraciji (sekretarica) i kada ima političku odgovornost kroz rukovodeću

⁴ Halilović, Senahid, Palić, Ismail i Šehović, Amela (2010). *Rječnik bosanskoga jezika*. Sarajevo: Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu

⁵ *Klasifikacija zanimanja Federacije Bosne i Hercegovine* (2009). Federalni zavod za statistiku. Dostupno na: <http://www.fzs.ba/zanimanja.htm>

⁶ *Klasifikacija zanimanja Republike Srpske*, „Službeni glasnik“, broj 40/11.

funkciju (sekretarka)⁷, što je u skladu s tvorbenim modelima bosanskog jezika. Također je prihvatljivo kandidirati riječi *operaterka*, *predsjedavajuća* i *revizorka* u javnom jeziku iako one nisu navedene u prvom izdanju *Rječnika bosanskoga jezika*. Ovi prijedlozi stručno su utemeljeni i ujedno doprinose unapređenju norme bosanskog jezika⁸.

U rječnicima hrvatskog jezika nisu zabilježene riječi *magistra*, *operatorica*, *informatorica* i *predsjedateljica*. Riječi *operatorica* i *informatorica*, međutim, mogu se naći u Nacionalnoj klasifikaciji zanimanja⁹, *magistra* u Zakonu o akademskim i stručnim nazivima i akademskom stepenu, dok se u Hrvatskom saboru koristi oblik predsjedateljica za žene koje obavljaju tu funkciju.

U sva tri jezika pravi se razlika između zvanja bibliotekar i knjižničar, gdje je knjižničar osoba srednje, a bibliotekar osoba više stručne spreme. Takva značenja poznaje i *Rječnik hrvatskoga jezika*.¹⁰

U *Rečniku srpskoga jezika* Matice srpske nema potvrda za *administratorku*, *revizorku*, *poslanicu* itd. Međutim, u tabelu su ti oblici ipak uvršteni onako kako su preuzeti iz knjige *Rod i jezik*¹¹ autorica Svenke Savić i dr. U rječničkom dodatku te knjige autorice su navele sve oblike za zanimanja i zvanja u ženskom obliku koje su prikupile u rječničkoj građi, medijima i putem upitnika koje su provodile. Oblike s najvišom učestalošću dale su na prvom mjestu, te ih u ovoj tabeli tako i preuzimamo.

S druge strane, za neka zvanja i zanimanja rječnici navode dva ili tri oblika. Tako su u srpskom jeziku mogući oblici doktorka/doktorica, profesorka/profesorica, rukovoditeljica/rukovoditeljka, magistarka/magistrice. U ovoj tabeli dati su oblici koji su u Rječniku Mati-

7 Dva su načina kako riješiti problem kada je značenje riječi koja se izvodi već zauzeto. Prvo, proširiti značenje riječi i dozvoliti kontekstu da odredi koje značenje je u pitanju. Primjer, „Govornica ima riječ“: „Izadite, molim vas, za govornicu“. Drugo, iskoristiti tvorbene modele jezika i izvesti novi oblik. Upravo to predlažemo za slučaj sekretar/sekretarka. Tako izbjegavamo dosadašnje oponiranje po značenju *sekretar* – osoba, muškarac, koja ima moć i *sekretarica* – osoba koja obavlja administrativne poslove (za osobu, obično muškarca, koja ima moć). Vidjeti više: Čaušević, Jasmina i Zlotrg, Sandra (2011). *Načini za prevladavanje diskriminacije u jeziku u obrazovanju, medijima i pravnim dokumentima*. Sarajevo: Udruženje „Lingvisti“ i CIPS.

8 Recenzija dokumenta “Upute za rodno osjetljivu upotrebu jezika u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine sa stanovišta norme bosanskog jezika”, prof. dr. Senahid Halilović

9 *Nacionalna klasifikacija zanimanja* (2010). Državni zavod za statistiku, Vlada Republike Hrvatske. Dostupno na: <http://www.hkdm.hr/?page=news,662>

10 Anić, V. (1998). *Rječnik hrvatskoga jezika* (3. izd.). Zagreb: Novi Liber.

11 Savić, Svenka, Čanak, Marijana, Mitro, Veronika i Štrasni, Gordana (2009). *Rod i jezik*. Novi Sad: Ženske studije i istraživanja i Futura publikacije.

ce srpske navedeni na prvom mjestu, s napomenom da se ostavlja sloboda govornicima i govornicama da prema svom jezičkom osjećaju izaberu koji od navedena dva oblika će upotrebljavati.

Upotrebom u zvaničnoj komunikaciji sve riječi koje nedostaju u rječnicima u novim izdanjima zasigurno će naći svoje mjesto.

bosanski		hrvatski		srpski	
Administrativno-tehnički saradnik	Administrativno-tehnička saradnica	Administrativno-tehnički suradnik	Administrativno-tehnička suradnica	Административно-технички сарадник	Административно-техничка сарадница
Administrativno-tehnički saradnik u Kabinetu predsjedavajućeg/ predsjedavajuće / zamjenika/zamjenice predsjedavajućeg/ predsjedavajuće Predstavničkog doma / Doma naroda	Administrativno-tehnička saradnica u Kabinetu predsjedavajućeg/ predsjedavajuće / zamjenika/zamjenice predsjedavajućeg/ predsjedavajuće Predstavničkog doma / Doma naroda	Administrativno-tehnički suradnik u Uredu predsjedatelja/ predsjedateljice / zamjenika/zamjenice predsjedatelja /predsjedateljice Zastupničkog doma / Doma naroda	Administrativno-tehnička suradnica u Uredu predsjedatelja/ predsjedateljice / zamjenika/zamjenice predsjedatelja/ Zastupničkog doma / Doma naroda	Административно-технички сарадник у Кабинету председавајућег/ председавајуће / замјеника/замјенице председавајућег/ председавајуће Представничког дома / Дома народа	Административно-техничка сарадница у Кабинету председавајућег/ председавајуће / замјеника/замјенице председавајућег/ председавајуће Представничког дома / Дома народа
Administrativni saradnik za radne odnose	Administrativna saradnica za radne odnose	Administrativni suradnik za radne odnose	Administrativna suradnica za radne odnose	Административни сарадник за радне односе	Административна сарадница за радне односе
Administrator – saradnik za otpremu pošte	Administratorica – saradnica za otpremu pošte	Administrator – suradnik za otpremu pošte	Administratorica – suradnica za otpremu pošte	Администратор – сарадник за отпрему поште	Администраторка* – сарадница за отпрему поште
Administrator – saradnik za prijem pošte	Administratorica – saradnica za prijem pošte	Administrator – suradnik za prijam pošte	Administratorica – suradnica za prijam pošte	Администратор – сарадник за пријем поште	Администраторка – сарадница за пријем поште
Arhivar	Arhivarka	Arhivar	Arhivarica	Архивар	Архиварка
Bibliotekar – informator	Bibliotekarka – informatorka	Bibliotekar – informator	Bibliotekarica – informatorka	Библиотекар – информатор	Библиотекарка – информаторка*
Bibliotekar za stručnu obradu bibliotečke građe	Bibliotekarka za stručnu obradu bibliotečke građe	Bibliotekar za stručnu obradu knjižnične građe	Bibliotekrica za stručnu obradu knjižnične građe	Библиотекар за стручну обраду библиотечке грађе	Библиотекарка за стручну обраду библиотечке грађе
Blagajnik	Blagajnica	Blagajnik	Blagajnica	Благajник	Благajница
Daktilograf operater	Daktilografkinja operaterka*	Daktilograf operater	Daktilografkinja operatorica	Дактилограф оператер	Дактилографкиња оператерка*
Delegat	Delegatkinja	Izaslanik	Izaslanica	Делегат	Делегаткиња
Doktor nauka	Doktorica nauka	Doktor znanosti	Doktorica znanosti	Доктор наука	Докторка наука

bosanski		hrvatski		srpski	
Drugi zamjenik predsjedavajućeg/ predsjedavajuće Predstavničkog doma / Doma naroda / komisije	Druga zamjenica predsjedavajućeg/ predsjedavajuće Predstavničkog doma / Doma naroda / komisije	Drugi zamjenik predsjedatelja/ predsjedateljice Zastupničkog doma / Doma naroda / povjerenstva	Druga zamjenica predsjedatelja/ predsjedateljice Zastupničkog doma / Doma naroda / povjerenstva	Други замијеник председавајућег/ председавајуће Представничког дома / Дома народа / комисије	Друга замијеница председавајућег/ председавајуће Представничког дома / Дома народа / комисије
Državni službenik	Državna službenica	Državni službenik	Državna službenica	Државни службеник	Државна службеница
Finansijski knjigovođa	Finansijska knjigovotkinja	Financijski knjigovođa	Financijska knjigovotkinja	Финансијски књиговођа	Финансијска књиговоткиња*
Glavni knjigovođa	Glavna knjigovotkinja	Glavni knjigovođa	Glavna knjigovotkinja	Главни књиговођа	Главна књиговоткиња
Gospodin	Gospođa	Gospodin	Gospođa	Господин	Госпођа
Interni revizor	Interna revizorka*	Unutarnji revizor	Unutarnja revizorica	Интерни ревизор	Интерна ревизорка*
Istraživač/analitičar	Istraživačica/analitičarka	Istraživač/analitičar	Istraživačica/analitičarka	Истраживач/аналитичар	Истраживачица*/аналитичарка
Knjižničar	Knjižničarka	Knjižničar	Knjižničarka	Књижничар	Књижничарка
Kurir	Kurirka	Kurir	Kurirka	Курир	Курирка
Lektor za bosanski jezik	Lektorica za bosanski jezik	Lektor za bosanski jezik	Lektorica za bosanski jezik	Лектор за босански језик	Лекторка за босански језик
Lektor za hrvatski jezik	Lektorica za hrvatski jezik	Lektor za hrvatski jezik	Lektorica za hrvatski jezik	Лектор за хрватски језик	Лекторка за хрватски језик
Lektor za srpski jezik	Lektorica za srpski jezik	Lektor za srpski jezik	Lektorica za srpski jezik	Лектор за српски језик	Лекторка за српски језик
Magistar	Magistrica	Magistar	Magistra	Магистар	Магистарка*
Pomoćni arhivar	Pomoćna arhivarka	Pomoćni arhivar	Pomoćna arhivarica	Помоћни архивар	Помоћна архиварка
Pomoćnik sekretara/ sekretarke Predstavničkog doma / Doma naroda	Pomoćnica sekretara/ sekretarke Predstavničkog doma / Doma naroda	Pomoćnik tajnika/ tajnice Zastupničkog doma / Doma naroda	Pomoćnica tajnika/ tajnice Zastupničkog doma / Doma naroda	Помоћник секретара/ секретарке Представничког дома / Дома народа	Помоћница секретара/ секретарке Представничког дома / Дома народа
Pomoćnik sekretara/ sekretarke Zajedničke službe	Pomoćnica sekretara/ sekretarke Zajedničke službe	Pomoćnik tajnika/ tajnice Zajedničke službe	Pomoćnica tajnika/ tajnice Zajedničke službe	Помоћник секретара/ секретарке Заједничке службе	Помоћница секретара/ секретарке Заједничке службе
Poslanik	Poslanica	Zastupnik	Zastupnica	Посланик	Посланица*

bosanski		hrvatski		srpski	
Predsjedavajući Predstavničkog doma / Doma naroda / komisije	Predsjedavajuća* Predstavničkog doma / Doma naroda / komisije	Predsjedatelj Zastupničkog doma / Doma naroda / povjerenstva	Predsjedateljica Zastupničkog doma / Doma naroda / povjerenstva	Председавајући Представничког дома / Дома народа / комисије	Председавајућа Представничког дома / Дома народа / комисије
Prevodilac za engleski jezik	Prevoditeljica za engleski jezik	Prevoditelj za engleski jezik	Prevoditeljica za engleski jezik	Преводилац за енглески језик	Преводитељка за енглески језик
Prevodilac za francuski jezik	Prevoditeljica za francuski jezik	Prevoditelj za francuski jezik	Prevoditeljica za francuski jezik	Преводилац за француски језик	Преводитељка за француски језик
Profesor	Profesorica	Profesor	Profesorica	Професор	Професорка
Prvi zamjenik predsjedavajućeg/ predsjedavajuće Predstavničkog doma / Doma naroda / komisije	Prva zamjenica predsjedavajućeg/ predsjedavajuće Predstavničkog doma / Doma naroda / komisije	Prvi zamjenik predsjedatelja/ predsjedateljice Zastupničkog doma / Doma naroda / povjerenstva	Prva zamjenica predsjedatelja/ predsjedateljice Zastupničkog doma / Doma naroda / povjerenstva	Први замјеник председавајућег/ председавајуће Представничког дома / Дома народа / комисије	Прва замјеница председавајућег/ председавајуће Представничког дома / Дома народа / комисије
Računarski tehničar	Računarska tehničarka	Računalni tehničar	Računalna tehničarka	Рачунарски техничар	Рачунарска техничарка
Referent za nabavke	Referentica za nabavke	Referent za nabave	Referentica za nabave	Референт за набавке	Референткиња за набавке
Referent za obračun plaća i naknada	Referentica za obračun plaća i naknada	Referent za obračun plaća i naknada	Referentica za obračun plaća i naknada	Референт за обрачун плата и накнада	Референткиња за обрачун плата и накнада
Rukovodilac Informaciono-dokumentacionog sektora	Rukovoditeljica Informaciono-dokumentacionog sektora	Voditelj Informacijsko-dokumentacijskog sektora	Voditeljica Informacijsko-dokumentacijskog sektora	Руководилац Информационо-документационог сектора	Руководитељица Информационо-документационог сектора
Rukovodilac Istraživačkog sektora	Rukovoditeljica Istraživačkog sektora	Voditelj Istraživačkog sektora	Voditeljica Istraživačkog sektora	Руководилац Истраживачког сектора	Руководитељица Истраживачког сектора
Rukovodilac Jedinice za internu reviziju	Rukovoditeljica Jedinice za internu reviziju	Voditelj Jedinice za unutarnju reviziju	Voditeljica Jedinice za unutarnju reviziju	Руководилац Јединице за интерну ревизију	Руководитељица Јединице за интерну ревизију
Rukovodilac Сектора за друга парламентарна тијела	Rukovoditeljica Сектора за друга парламентарна тијела	Voditelj Сектора за друга парламентарна тијела	Voditeljica Сектора за друга парламентарна тијела	Руководилац Сектора за друга парламентарна тијела	Руководитељица Сектора за друга парламентарна тијела
Rukovodilac Сектора за финансије	Rukovoditeljica Сектора за финансије	Voditelj Сектора за финансије	Voditeljica Сектора за финансије	Руководилац Сектора за финансије	Руководитељица Сектора за финансије

bosanski		hrvatski		srpski	
Rukovodilac Sektora za informacione tehnologije	Rukovoditeljica Sektora za informacione tehnologije	Voditelj Sektora za informacijske tehnologije	Voditeljica Sektora za informacijske tehnologije	Руководилац Сектора за информационе технологије	Руководитељица Сектора за информационе технологије
Rukovodilac Sektora za међународне односе и протокол	Rukovoditeljica Sektora za међународне односе и протокол	Voditelj Sektora za међународне односе и протокол	Voditeljica Sektora za међународне односе и протокол	Руководилац Сектора за међународне односе и протокол	Руководитељица Сектора за међународне односе и протокол
Rukovodilac Sektora za односе с јавношћу	Rukovoditeljica Sektora za односе с јавношћу	Voditelj Sektora za односе с јавношћу	Voditeljica Sektora za односе с јавношћу	Руководилац Сектора за односе с јавношћу	Руководитељица Сектора за односе с јавношћу
Rukovodilac Sektora za опће послове	Rukovoditeljica Sektora za опће послове	Voditelj Sektora za опће послове	Voditeljica Sektora za опће послове	Руководилац Сектора за опште послове	Руководитељица Сектора за опште послове
Rukovodilac Zakonodavno-pravnog sektora	Rukovoditeljica Zakonodavno-pravnog sektora	Voditelj Zakonodavno-pravnog sektora	Voditeljica Zakonodavno-pravnog sektora	Руководилац Законодавно-правног сектора	Руководитељица Законодавно-правног сектора
Saradnik za fotokopiranje	Saradnica za fotokopiranje	Suradnik za fotokopiranje	Suradnica za fotokopiranje	Сарадник за фотокопирање	Сарадница за фотокопирање
Saradnik za компјутерску обраду	Saradnica za компјутерску обраду	Suradnik za računalnu обраду	Suradnica za računalnu обраду	Сарадник за компјутерску обраду	Сарадница за компјутерску обраду
Saradnik za одржавање сала и просторија	Saradnica za одржавање сала и просторија	Suradnik za одржавање дворана и просторија	Suradnica za одржавање дворана и просторија	Сарадник за одржавање сала и просторија	Сарадница за одржавање сала и просторија
Saradnik za техничку обраду транскрипта	Saradnica za техничку обраду транскрипта	Suradnik za техничку обраду транскрипата	Suradnica za техничку обраду транскрипата	Сарадник за техничку обраду транскрипата	Сарадница за техничку обраду транскрипата
Saradnik za техничку, графичку и компјутерску обраду података	Saradnica za техничку, графичку и компјутерску обраду података	Suradnik za техничку, графичку и računalnu обраду података	Suradnica za техничку, графичку и računalnu обраду података	Сарадник за техничку, графичку и компјутерску обраду података	Сарадница за техничку, графичку и компјутерску обраду података
Savjetnik predsjedavajućeg/ predsjedavajuće / zamjenika/zamjenice predsjedavajućeg/ predsjedavajuće Predstavničkog doma / Doma naroda	Savjetnica predsjedavajućeg/ predsjedavajuće / zamjenika/zamjenice predsjedavajućeg/ predsjedavajuće Predstavničkog doma / Doma naroda	Savjetnik predsjedatelja/ predsjedateljice / zamjenika/zamjenice predsjedatelja/ predsjedateljice Zastupničkog doma / Doma naroda	Savjetnica predsjedatelja/ predsjedateljice / zamjenika/zamjenice predsjedatelja/ predsjedateljice Zastupničkog doma / Doma naroda	Савјетник председавајућег/ председавајуће / замјеника/замјенице председавајућег/ председавајуће Представничког дома / Дома народа	Савјетница председавајућег/ председавајуће / замјеника/замјенице председавајућег/ председавајуће Представничког дома / Дома народа

bosanski		hrvatski		srpski	
Sekretar komisije	Sekretarka* komisije	Tajnik povjerenstva	Tajnica povjerenstva	Секретар комисије	Секретарка комисије
Sekretar Predstavničkog doma / Doma naroda	Sekretarka Predstavničkog doma / Doma naroda	Tajnik Zastupničkog doma / Doma naroda	Tajnica Zastupničkog doma / Doma naroda	Секретар Представничког дома / Дома народа	Секретарка Представничког дома / Дома народа
Sekretar Zajedničke službe	Sekretarka Zajedničke službe	Tajnik Zajedničke službe	Tajnica Zajedničke službe	Секретар Заједничке службе	Секретарка Заједничке службе
Stručni saradnik	Stručna saradnica	Stručni suradnik	Stručna suradnica	Стручни сарадник	Стручна сарадница
Stručni saradnik – administrator sistema	Stručna saradnica – administratorica sistema	Stručni suradnik – administrator sustava	Stručna suradnica – administratorica sustava	Стручни сарадник – администратор система	Стручна сарадница – администраторка система
Stručni saradnik u komisiji	Stručna saradnica u komisiji	Stručni suradnik u povjerenstvu	Stručna suradnica u povjerenstvu	Стручни сарадник у комисији	Стручна сарадница у комисији
Stručni saradnik za bilateralne odnose	Stručna saradnica za bilateralne odnose	Stručni suradnik za bilateralne odnose	Stručna suradnica za bilateralne odnose	Стручни сарадник за билатералне односе	Стручна сарадница за билатералне односе
Stručni saradnik za budžet	Stručna saradnica za budžet	Stručni suradnik za proračun	Stručna suradnica za proračun	Стручни сарадник за буџет	Стручна сарадница за буџет
Stručni saradnik za protokol	Stručna saradnica za protokol	Stručni suradnik za protokol	Stručna suradnica za protokol	Стручни сарадник за протокол	Стручна сарадница за протокол
Stručni saradnik za radne odnose	Stručna saradnica za radne odnose	Stručni suradnik za radne odnose	Stručna suradnica za radne odnose	Стручни сарадник за радне односе	Стручна сарадница за радне односе
Stručni saradnik za saradnju s međunarodnim organizacijama (multilateralni odnosi)	Stručna saradnica za saradnju s međunarodnim organizacijama (multilateralni odnosi)	Stručni suradnik za saradnju s međunarodnim organizacijama (multilateralni odnosi)	Stručna suradnica za saradnju s međunarodnim organizacijama (multilateralni odnosi)	Стручни сарадник за сарадњу са међународним организацијама (мултилатерални односи)	Стручна сарадница за сарадњу са међународним организацијама (мултилатерални односи)
Stručni saradnik za veb-prezentaciju	Stručna saradnica za veb-prezentaciju	Stručni suradnik za web-prezentaciju	Stručna suradnica za web-prezentaciju	Стручни сарадник за веб-презентацију	Стручна сарадница за веб-презентацију
Stručni savjetnik	Stručna savjetnica	Stručni savjetnik	Stručna savjetnica	Стручни савјетник	Стручна савјетница
Stručni savjetnik komisije	Stručna savjetnica komisije	Stručni savjetnik povjerenstva	Stručna savjetnica povjerenstva	Стручни савјетник комисије	Стручна савјетница комисије
Stručni savjetnik u Odjelu za izradu i objavljivanje pravnih akata	Stručna savjetnica u Odjelu za izradu i objavljivanje pravnih akata	Stručni savjetnik u Odjelu za izradu i objavu pravnih akata	Stručna savjetnica u Odjelu za izradu i objavu pravnih akata	Стручни савјетник у Одјелу за израду и објављивање правних аката	Стручна савјетница у Одјелу за израду и објављивање правних аката

bosanski		hrvatski		srpski	
Stručni savjetnik u Sektoru za druga parlamentarna tijela	Stručna savjetnica u Sektoru za druga parlamentarna tijela	Stručni savjetnik u Sektoru za druga parlamentarna tijela	Stručna savjetnica u Sektoru za druga parlamentarna tijela	Стручни савјетник у Сектору за друга парламентарна тијела	Стручна савјетница у Сектору за друга парламентарна тијела
Stručni savjetnik za administraciju baza	Stručna savjetnica za administraciju baza	Stručni savjetnik za administriranje baza	Stručna savjetnica za administriranje baza	Стручни савјетник за администрацију база	Стручна савјетница за администрацију база
Stručni savjetnik za informiranje	Stručna savjetnica za informiranje	Stručni savjetnik za informiranje	Stručna savjetnica za informiranje	Стручни савјетник за информисање	Стручна савјетница за информисање
Stručni savjetnik za izradu informacija o zakonodavnim aktivnostima	Stručna savjetnica za izradu informacija o zakonodavnim aktivnostima	Stručni savjetnik za izradu informacija o zakonodavnim aktivnostima	Stručna savjetnica za izradu informacija o zakonodavnim aktivnostima	Стручни савјетник за израду информација о законодавним активностима	Стручна савјетница за израду информација о законодавним активностима
Stručni savjetnik za javne nabavke	Stručna savjetnica za javne nabavke	Stručni savjetnik za javne nabave	Stručna savjetnica za javne nabave	Стручни савјетник за јавне набавке	Стручна савјетница за јавне набавке
Stručni savjetnik za odnose s javnošću	Stručna savjetnica za odnose s javnošću	Stručni savjetnik za odnose s javnošću	Stručna savjetnica za odnose s javnošću	Стручни савјетник за односе с јавношћу	Стручна савјетница за односе с јавношћу
Stručni savjetnik za planiranje i izvršenje budžeta	Stručna savjetnica za planiranje i izvršenje budžeta	Stručni savjetnik za planiranje i izvršenje proračuna	Stručna savjetnica za planiranje i izvršenje proračuna	Стручни савјетник за планирање и извршење буџета	Стручна савјетница за планирање и извршење буџета
Stručni savjetnik za pripremu sjednica Predstavničkog doma / Doma naroda	Stručna savjetnica za pripremu sjednica Predstavničkog doma / Doma naroda	Stručni savjetnik za pripremu sjednica Zastupničkog doma / Doma naroda	Stručna savjetnica za pripremu sjednica Zastupničkog doma / Doma naroda	Стручни савјетник за припрему сједница Представничког дома / Дома народа	Стручна савјетница за припрему сједница Представничког дома / Дома народа
Stručni savjetnik za pripremu zajedničkih sjednica	Stručna savjetnica za pripremu zajedničkih sjednica	Stručni savjetnik za pripremu zajedničkih sjednica	Stručna savjetnica za pripremu zajedničkih sjednica	Стручни савјетник за припрему заједничких сједница	Стручна савјетница за припрему заједничких сједница
Stručni savjetnik za programiranje i projektiranje	Stručna savjetnica za programiranje i projektiranje	Stručni savjetnik za programiranje i projektiranje	Stručna savjetnica za programiranje i projektiranje	Стручни савјетник за програмирање и пројектовање	Стручна савјетница за програмирање и пројектовање
Stručni savjetnik za sigurnost sistema i zaštitu podataka	Stručna savjetnica za sigurnost sistema i zaštitu podataka	Stručni savjetnik za sigurnost sustava i zaštitu podataka	Stručna savjetnica za sigurnost sustava i zaštitu podataka	Стручни савјетник за сигурност система и заштиту података	Стручна савјетница за сигурност система и заштиту података

bosanski		hrvatski		srpski	
Stručni savjetnik za sistemsku podršku i razvoj	Stručna savjetnica za sistemsku podršku i razvoj	Stručni savjetnik za sistemsku podršku i razvoj	Stručna savjetnica za sistemsku podršku i razvoj	Стручни савјетник за системску подршку и развој	Стручна савјетница за системску подршку и развој
Stručni savjetnik za softverski inženjering	Stručna savjetnica za softverski inženjering	Stručni savjetnik za softversko inženjerstvo	Stručna savjetnica za softversko inženjerstvo	Стручни савјетник за софтверски инжињеринг	Стручна савјетница за софтверски инжињеринг
Stručni savjetnik za zakonodavno-pravna pitanja i pravo Evropske unije	Stručna savjetnica za zakonodavno-pravna pitanja i pravo Evropske unije	Stručni savjetnik za zakonodavno-pravna pitanja i pravo Evropske unije	Stručna savjetnica za zakonodavno-pravna pitanja i pravo Evropske unije	Стручни савјетник за законодавно-правна питања и право Европске уније	Стручна савјетница за законодавно-правна питања и право Европске уније
Šef Kabineta – savjetnik predsjedavajućeg/ predsjedavajuće / zamjenika/zamjenice predsjedavajućeg/ predsjedavajuće Predstavničkog doma / Doma naroda	Šefica Kabineta – savjetnica predsjedavajućeg/ predsjedavajuće / zamjenika/zamjenice predsjedavajućeg/ predsjedavajuće Predstavničkog doma / Doma naroda	Predstojnik Ureda – savjetnik predsjedatelja/ predsjedateljice / zamjenika/zamjenice predsjedatelja/ predsjedateljice Zastupničkog doma / Doma naroda	Predstojnica Ureda – savjetnica predsjedatelja/ predsjedateljice / zamjenika/zamjenice predsjedatelja/ predsjedateljice Zastupničkog doma / Doma naroda	Шеф Кабинета – савјетник председавајућег/ председавајуће / замјеника/замјенице председавајућег/ председавајуће Представничког дома / Дома народа	Шефица Кабинета – савјетница председавајућег/ председавајуће / замјеника/замјенице председавајућег/ председавајуће Представничког дома / Дома народа
Šef Odjela biblioteke	Šefica Odjela biblioteke	Voditelj Odjela knjižnice	Voditeljica Odjela knjižnice	Шеф Одјела библиотеке	Шефица Одјела библиотеке
Šef Odjela za bilateralne odnose	Šefica Odjela za bilateralne odnose	Voditelj Odjela za bilateralne odnose	Voditeljica Odjela za bilateralne odnose	Шеф Одјела за билатералне односе	Шефица Одјела за билатералне односе
Šef Odjela za dokumentaciju i informacije	Šefica Odjela za dokumentaciju i informacije	Voditelj Odjela za dokumentaciju i informacije	Voditeljica Odjela za dokumentaciju i informacije	Шеф Одјела за документацију и информације	Шефица Одјела за документацију и информације
Šef Odjela za informiranje	Šefica Odjela za informiranje	Voditelj Odjela za informiranje	Voditeljica Odjela za informiranje	Шеф Одјела за информисање	Шефица Одјела за информисање
Šef Odjela za izdavačku djelatnost i publikacije	Šefica Odjela za izdavačku djelatnost i publikacije	Voditelj Odjela za izdavačku djelatnost i publikacije	Voditeljica Odjela za izdavačku djelatnost i publikacije	Шеф Одјела за издавачку дјелатност и публикације	Шефица Одјела за издавачку дјелатност и публикације
Šef Odjela za izradu i objavljivanje pravnih akata	Šefica Odjela za izradu i objavljivanje pravnih akata	Voditelj Odjela za izradbu i objavu pravnih akata	Voditeljica Odjela za izradbu i objavu pravnih akata	Шеф Одјела за израду и објављивање правних аката	Шефица Одјела за израду и објављивање правних аката
Šef Odjela za javnost i medije	Šefica Odjela za javnost i medije	Voditelj Odjela za javnost i medije	Voditeljica Odjela za javnost i medije	Шеф Одјела за јавност и медије	Шефица Одјела за јавност и медије

bosanski		hrvatski		srpski	
Šef Odjela za lektoriranje	Šefica Odjela za lektoriranje	Voditelj Odjela za lektoriranje	Voditeljica Odjela za lektoriranje	Шеф Одјела за лекторисање	Шефица Одјела за лекторисање
Šef Odjela pisarnice	Šefica Odjela pisarnice	Voditelj Odjela pisarnice	Voditeljica Odjela pisarnice	Шеф Одјела писарнице	Шефица Одјела писарнице
Šef Odjela za pripremu sjednica Predstavničkog doma / Doma naroda	Šefica Odjela za pripremu sjednica Predstavničkog doma / Doma naroda	Voditelj Odjela za pripremu sjednica Zastupničkog doma / Doma naroda	Voditeljica Odjela za pripremu sjednica Zastupničkog doma / Doma naroda	Шеф Одјела за припрему сједница Представничког дома / Дома народа	Шефица Одјела за припрему сједница Представничког дома / Дома народа
Šef Odjela za protokol	Šefica Odjela za protokol	Voditelj Odjela za protokol	Voditeljica Odjela za protokol	Шеф Одјела за протокол	Шефица Одјела за протокол
Šef Odjela za radne odnose	Šefica Odjela za radne odnose	Voditelj Odjela za radne odnose	Voditeljica Odjela za radne odnose	Шеф Одјела за радне односе	Шефица Одјела за радне односе
Šef Odjela za saradnju s međunarodnim organizacijama (multilateralni odnosi)	Šefica Odjela za saradnju s međunarodnim organizacijama (multilateralni odnosi)	Voditelj Odjela za suradnju s međunarodnim organizacijama (multilateralni odnosi)	Voditeljica Odjela za suradnju s međunarodnim organizacijama (multilateralni odnosi)	Шеф Одјела за сарадњу са међународним организацијама (мултилатерални односи)	Шефица Одјела за сарадњу са међународним организацијама (мултилатерални односи)
Šef Operativno-tehničkog odjela	Šefica Operativno-tehničkog odjela	Voditelj Operativno-tehničkog odjela	Voditeljica Operativno-tehničkog odjela	Шеф Оперативно-техничког одјела	Шефица Оперативно-техничког одјела
Tehničar za video i audio snimanje	Tehničarka za video i audio snimanje	Tehničar za video i audiosnimanje	Tehničarka za video i audiosnimanje	Техничар за видео и аудио снимање	Техничарка за видео и аудио снимање
Viši stručni saradnik	Viša stručna saradnica	Viši stručni suradnik	Viša stručna suradnica	Виши стручни сарадник	Виша стручна сарадница
Viši stručni saradnik u Odjelu za izradu i objavljivanje pravnih akata	Viša stručna saradnica u Odjelu za izradu i objavljivanje pravnih akata	Viši stručni suradnik u Odjelu za izradbu i objavu pravnih akata	Viša stručna suradnica u Odjelu za izradbu i objavu pravnih akata	Виши стручни сарадник у Одјелу за израду и објављивање правних аката	Виша стручна сарадница у Одјелу за израду и објављивање правних аката
Viši stručni saradnik za bilateralne odnose	Viša stručna saradnica za bilateralne odnose	Viši stručni suradnik za bilateralne odnose	Viša stručna suradnica za bilateralne odnose	Виши стручни сарадник за билатералне односе	Виша стручна сарадница за билатералне односе
Viši stručni saradnik za informiranje	Viša stručna saradnica za informiranje	Viši stručni suradnik za informiranje	Viša stručna suradnica za informiranje	Виши стручни сарадник за информисање	Виша стручна сарадница за информисање
Viši stručni saradnik za izradu informacija o zakonodavnim aktivnostima	Viša stručna saradnica za izradu informacija o zakonodavnim aktivnostima	Viši stručni suradnik za izradu informacija o zakonodavnim aktivnostima	Viša stručna suradnica za izradu informacija o zakonodavnim aktivnostima	Виши стручни сарадник за израду информација о законодавним активностима	Виша стручна сарадница за израду информација о законодавним активностима

bosanski		hrvatski		srpski	
Viši stručni saradnik za javne nabavke	Viša stručna saradnica za javne nabavke	Viši stručni suradnik za javne nabave	Viša stručna suradnica za javne nabave	Виши стручни сарадник за јавне набавке	Виша стручна сарадница за јавне набавке
Viši stručni saradnik za pripremu sjednica Predstavničkog doma / Doma naroda	Viša stručna saradnica za pripremu sjednica Predstavničkog doma / Doma naroda	Viši stručni suradnik za pripremu sjednica Zastupničkog doma / Doma naroda	Viša stručna suradnica za pripremu sjednica Zastupničkog doma / Doma naroda	Виши стручни сарадник за припрему сједница Представничког дома / Дома народа	Виша стручна сарадница за припрему сједница Представничког дома / Дома народа
Viši stručni saradnik za protokol	Viša stručna saradnica za protokol	Viši stručni suradnik za protokol	Viša stručna suradnica za protokol	Виши стручни сарадник за протокол	Виша стручна сарадница за протокол
Viši stručni saradnik za publikacije	Viša stručna saradnica za publikacije	Viši stručni suradnik za publikacije	Viša stručna suradnica za publikacije	Виши стручни сарадник за публикације	Виша стручна сарадница за публикације
Viši stručni saradnik za radne odnose	Viša stručna saradnica za radne odnose	Viši stručni suradnik za radne odnose	Viša stručna suradnica za radne odnose	Виши стручни сарадник за радне односе	Виша стручна сарадница за радне односе
Viši stručni saradnik za saradnju s međunarodnim organizacijama (multilateralni odnosi)	Viša stručna saradnica za saradnju s međunarodnim organizacijama (multilateralni odnosi)	Viši stručni suradnik za saradnju s međunarodnim organizacijama (multilateralni odnosi)	Viša stručna suradnica za saradnju s međunarodnim organizacijama (multilateralni odnosi)	Виши стручни сарадник за сарадњу са међународним организацијама (мултилатерални односи)	Виша стручна сарадница за сарадњу са међународним организацијама (мултилатерални односи)
Viši stručni saradnik za zakonodavno-pravna pitanja	Viša stručna saradnica za zakonodavno-pravna pitanja	Viši stručni suradnik za zakonodavno-pravna pitanja	Viša stručna suradnica za zakonodavno-pravna pitanja	Виши стручни сарадник за законодавно-правна питања	Виша стручна сарадница за законодавно-правна питања
Vozač predsjedavajućeg/ predsjedavajuće / zamjenika/zamjenice predsjedavajućeg/ predsjedavajuće Predstavničkog doma / Doma naroda	Vozačica predsjedavajućeg/ predsjedavajuće / zamjenika/zamjenice predsjedavajućeg/ predsjedavajuće Predstavničkog doma / Doma naroda	Vozač predsjedatelja/ predsjedateljice / zamjenika/zamjenice predsjedatelja/ predsjedateljice Zastupničkog doma / Doma naroda	Vozačica predsjedatelja/ predsjedateljice / zamjenika/zamjenice predsjedatelja/ predsjedateljice Zastupničkog doma / Doma naroda	Возач председавајућег/ председавајуће / замјеника/замјенице председавајућег/ председавајуће Представничког дома / Дома народа	Возачица председавајућег/ председавајуће / замјеника/замјенице председавајућег/ председавајуће Представничког дома / Дома народа
Vozač koordinator u Parlamentarnoj skupštini BiH	Vozačica koordinatorica u Parlamentarnoj skupštini BiH	Vozač koordinator u Parlamentarnoj skupštini BiH	Vozačica koordinatorica u Parlamentarnoj skupštini BiH	Возач координатор у Парламентарној скупштини БиХ	Возачица координаторка* у Парламентарној скупштини БиХ

bosanski		hrvatski		српски	
Vozač u Parlamentarnoj skupštini BiH	Vozačica u Parlamentarnoj skupštini BiH	Vozač u Parlamentarnoj skupštini BiH	Vozačica u Parlamentarnoj skupštini BiH	Возач у Парламентарној скупштини БиХ	Возачица у Парламентарној скупштини БиХ
Zaposlenik	Zaposlenica	Zaposlenik	Zaposlenica	Запосленик	Запосленица*

OBRAZLOŽENJE

I. USTAVNI OSNOV

Ustavni osnov za donošenje ovog propisa sadržan je u članu IV. 4. e) Ustava Bosne i Hercegovine.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE

Na 26. sjednici Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, od 19.4.2012., Predstavnički dom usvojio je inicijativu poslanice Ismete Dervoz koja glasi: „U skladu s članom 8. Poslovnika Predstavničkog doma, upućujem inicijativu kolegijima oba doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine sa zahtjevom da iniciraju donošenje odluke koja će osigurati zaustavljanje diskriminacije i ostvarivanje ravnopravnosti u jeziku u odnosu na osobe ženskog spola koji se koristi u komunikaciji, internim aktima i materijalima, aktima i materijalima koji se šalju drugim institucijama u zemlji i inozemstvu, poslovnica domova Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine i svim drugim situacijama koje to zahtijevaju.”

Kolegij Predstavničkog doma je na 31. sjednici, održanoj 10.5.2012., odredio Komisiju za ostvarivanje ravnopravnosti spolova kao nadležnu, sa zadatkom da predloži Kolegiju odluku kojom bi Inicijativa bila realizirana, a koju bi potom razmatrala oba doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.

Komisija za ostvarivanje ravnopravnosti spolova utvrdila je, između ostalih dokumenata, i Prijedlog uputstva o korištenju rodno osjetljivog jezika u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine kojim se ostvaruje ravnopravnost spolova pri izradi akata u kojima se odlučuje o pojedinačnim pravima, usaglašavanju potpisa na službenim dopisima, vizitkartama, natpisima na kancelarijama, iskaznicama itd., te pri izradi i objavljivanju saopćenja za medije, kao i izmjeni statičkog dijela službene veb-stranice.

III. OBRAZLOŽENJE ODREDBI

Prilikom izrade ovog uputstva korištena je ekspertska pomoć eminentnih stručnjaka za službene jezike u Bosni i Hercegovini koji su na osnovu stručne podloge uradili jezičke i sociokulturološke recenzije, kojima su u potpunosti podržali predložena rješenja za uvođenje dosljedne upotrebe rodno osjetljivog jezika u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine.

Recenzije navedenih stručnjaka i njihove stručne reference priložene su uz ovaj i druge dokumente koji su predloženi za usvajanje, a odnose se na realizaciju navedene inicijative.

IV. FINANSIJSKA SREDSTVA

Dodatna sredstva potrebna za provođenje ovog propisa čine troškovi izrade natpisa na kancelarijama i izmjene statičkog dijela službene veb-stranice, ali nije riječ o značajnim iznosima.

- Koraci u realizaciji inicijative za otklanjanje diskriminacije i ostvarivanje ravnopravnosti u jeziku u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine
- Izmjena i dopuna Jedinstvenih pravila za izradbu pravnih propisa u institucijama Bosne i Hercegovine sa Obrazloženjem
- Izmjene i dopuna Poslovnika Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine sa Obrazloženjem
- Izmjene i dopuna Poslovnika Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine sa Obrazloženjem
- Naputak o korištenju rodno osjetljivog jezika u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine
 - Aneks I. Pojedinačne upute s primjerima
 - Aneks II. Tablica funkcija, naslova, zvanja i zanimanja u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine i Tajništvu Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine sa Obrazloženjem

Koraci u realizaciji inicijative za otklanjanje diskriminacije i ostvarivanje ravnopravnosti u jeziku u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine

Na 23. sjednici Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, održanoj 16. 2. 2012., zastupnica Ismeta Dervoz uputila je kolegijima obaju domova Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine inicijativu sljedećega sadržaja:

“U skladu s člankom 8. Poslovnika Zastupničkog doma, upućujem inicijativu kolegijima obaju domova Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine sa zahtjevom da iniciraju donošenje odluke kojom će osigurati zaustavljanje diskriminacije i ostvarivanje ravnopravnosti u jeziku u odnosu na osobe ženskoga spola koji se koristi u komunikaciji, internim aktima i materijalima, aktima i materijalima koji se šalju drugim institucijama u zemlji i inozemstvu, poslovnica domova PSBiH i svim drugim situacijama koje to zahtijevaju.”

Zajednički kolegij obaju domova Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine odredio je Povjerenstvo za ostvarivanje ravnopravnosti spolova nadležnim za razmatranje Inicijative.

Povjerenstvo je podržalo Inicijativu, uz ocjenu da ima pravno utemeljenje u odredbama Zakona o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini i međunarodnim dokumentima koji su obavezujući za Bosnu i Hercegovinu, kako je to i navedeno u obrazloženju Inicijative.

Inicijativa zastupnice Ismete Dervoz usvojena je na 26. sjednici Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, održanoj 19. 4. 2012.

Nakon toga je Kolegij Zastupničkog doma odredio Povjerenstvo za ostvarivanje ravnopravnosti spolova nadležnim, sa zadaćom da predloži Kolegiju odluku kojom bi ova inicijativa bila realizirana, a koju bi potom razmatrala oba doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.

Povjerenstvo za ostvarivanje ravnopravnosti spolova osnovalo je Radnu skupinu za izradu dokumenata za ostvarivanje ravnopravnosti u jeziku u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine, koju čine: Ismeta Dervoz, predsjednica, te Vesna Krstović-Spremo, Danijela Martinović, Samra Filipović-Hadžiabdić (Agencija za ravnopravnost spolova

Bosne i Hercegovine) i Lejla Tafro-Sefić (Informacijsko-dokumentacijski sektor Tajništva Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine), članice.

Zadaća Radne skupine bila je:

1. Definirati pravnu prirodu koju će imati budući dokument/i (pravilnik, priručnik, naputak, instrukcija, vodič ili dr.).
2. Izraditi instrukciju za korištenje rodno osjetljivog jezika u izradi pravnih propisa koje usvajaju Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine i Tajništvo Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.
3. Izraditi opće upute za korištenje rodno osjetljivog jezika u aktima u kojima se odlučuje o pojedinačnim pravima (svi akti vezani uz radnopravni status, svi akti koji se odnose na korištenje prava koja proizlaze iz radnopravnog statusa i dr.) koje donosi Kolegij Tajništva.
4. Izraditi prijedloge izmjena i dopuna dokumenata:
 - poslovnike domova
 - Jedinstvena pravila za izradbu pravnih propisa.
5. Izraditi upute za korištenje rodno osjetljivog jezika u priopćenjima i informacijama za tisak.
6. Izraditi upute za korištenje signature zaposlenih osoba i članova Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine u rodno osjetljivom jeziku - usuglasiti signature zaposlenih osoba, posjetnice, potpise na službenim dopisima, natpise na uredima itd., poštujući kako osobe žele da ih se oslovljava.
7. Izraditi upute za izmjenu statičkog dijela internetske stranice uz korištenje rodno osjetljivog jezika.

U svome je radu Radna skupina Povjerenstva angažirala i vanjske suradnike – stručnjake za bosanski, hrvatski i srpski jezik – koji su izradili jezične i sociokulturološke recenzije dokumenata što ih je, kao stručnu podlogu, priredila prof. Sandra Zlotrg iz Udruženja za jezik i kulturu Lingvisti.

Tako su angažirani:

- za bosanski jezik prof. dr. Senahid Halilović, redoviti profesor na Filozofskom fakultetu u Sarajevu - Odsjek za bosanski jezik;
- za hrvatski jezik prof. dr. Josip Baotić, redoviti profesor na Filozofskom fakultetu u

Sarajevu - Odsjek za hrvatski jezik;

- za srpski jezik doc. dr. Biljana Panić Babić, Odsjek za srpski jezik i književnost Filološkog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci;
- za izradu sociološkog osvrta prof. dr. Enver Kazaz, redoviti profesor, i doc. dr. Nenad Veličković, Filozofski fakultet u Sarajevu – Odsjek za književnosti naroda Bosne i Hercegovine.

Treba naglasiti da su angažirani stručnjaci, kao vrhunski autoriteti na području jezika i lingvistike u Bosni i Hercegovini, u recenzijama bezrezervno podržali predloženu stručnu osnovu, temeljem koje su izrađeni dokumenti. Također su prihvaćene i ugrađene u konačan prijedlog sve sugestije koje su imali recenzenti. Radna skupina ugradila je u tekstove dokumenata i većinu sugestija Odjela za lektoriranje Tajništva Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.

Radna skupina osigurala je i sredstva potrebna za njezin rad iz FIGAP-a, na temelju Sporazuma o podršci provođenju programa „Zaustavljanje diskriminacije i ostvarivanje ravnopravnosti u jeziku u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine“, potpisanog između Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine i Tajništva Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine. Koordinator ovoga projekta bio je tajnik Povjerenstva Davorin Semenik.

Nakon što je okončala rad, Radna skupina je 5. 12. 2013. podnijela Povjerenstvu svoje izvješće s prijedlozima dokumenata, čime je realizirala svoju zadaću, a koje je Povjerenstvo razmatralo na 13. sjednici, održanoj 18. 12. 2013. Povjerenstvo je usvojilo Izvješće i utvrdilo prijedloge dokumenata, te je u daljnju parlamentarnu proceduru uputilo sljedeće dokumente:

1. Izmjena i dopuna Jedinstvenih pravila za izradbu pravnih propisa u institucijama Bosne i Hercegovine;
2. Izmjene i dopuna Poslovnika Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine;
3. Izmjene i dopuna Poslovnika Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine;
4. Naputak o korištenju rodno osjetljivog jezika u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine s aneksima: Pojedinačne upute s primjerima i Tablica funkcija, naslova, zvanja i zanimanja u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine i Tajništvu Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.

Autorima propisa sugerira se uporaba neutralnog oblika „osoba“ ili „lice“, kojim se ukazuje na to da se odredba podjednako odnosi na osobe oba spola, a isto značenje ima i odredba o pisanju imenica prilikom njihova definiranja u oba roda s kosom crtom između.

Unosi se i opća odredba prema kojoj se izrazi pisani u jednom rodu bez diskriminacije odnose na oba spola, te je utvrđena obveza uvođenja ove odredbe u sve propise koji se usvajaju.

Na temelju članka IV. 4. a) Ustava Bosne i Hercegovine, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, na ___ sjednici Zastupničkog doma, održanoj _____, i na ___ sjednici Doma naroda, održanoj _____, usvojila je

IZMJENU I DOPUNU JEDINSTVENIH PRAVILA ZA IZRADBU PRAVNIH PROPISA U INSTITUCIJAMA BOSNE I HERCEGOVINE

Članak 1.

U Jedinstvenim pravilima za izradbu pravnih propisa u institucijama Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 11/05) članak 44. mijenja se i glasi:

„Članak 44.

(Uporaba muškog ili ženskog roda)

- (1) U propisu, gdje je to moguće, koristi se rodno neutralni oblik 'osoba' ili 'lice'.
- (2) Kada se definiraju, riječi se daju u muškom i ženskom rodu s kosom crtom, a onda se, radi preglednosti i čitljivosti, uporbaju samo u muškom ili ženskom rodu.“

Članak 2.

Iza članka 44. dodaje se članak koji glasi:

„Članak 44a.

- (1) Izrazi koji su radi preglednosti dani u jednom gramatičkom rodu u Pravilima i propisu donesenom na temelju Pravila bez diskriminacije se odnose i na muškarce i na žene.
- (2) Nositelji normativnih poslova dužni su u uvodnim odredbama propisa navesti definiciju iz stavka (1) ovoga članka.“

Članak 3.

Ova Izmjena i dopuna stupa na snagu osmoga dana od dana objave u "Službenom glasniku BiH“.

Broj
Sarajevo,

Predsjedatelj
Zastupničkog doma
Parlamentarne skupštine BiH

Predsjedatelj
Doma naroda
Parlamentarne skupštine BiH

OBRAZLOŽENJE

I. USTAVNI TEMELJ

Ustavni temelj za donošenje ovoga propisa sadržan je u članku IV.4.a) Ustava Bosne i Hercegovine.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE

Na 26. sjednici Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, održanoj 19. 4. 2012., Zastupnički dom usvojio je inicijativu zastupnice Ismete Dervoz koja glasi:

“U skladu s člankom 8. Poslovnika Zastupničkog doma, upućujem inicijativu kolegijima obaju domova Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine sa zahtjevom da iniciraju donošenje odluke koja će osigurati zaustavljanje diskriminacije i ostvarivanje ravnopravnosti u jeziku u odnosu na osobe ženskoga roda koji se koristi u komunikaciji, internim aktima i materijalima, aktima i materijalima koji se šalju drugim institucijama u zemlji i inozemstvu, poslovniciama domova Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine i svim drugim situacijama koje to zahtijevaju.”

Kolegij Zastupničkog doma je na 31. sjednici, održanoj 10. 5. 2012., nadležnim odredio Povjerenstvo za ostvarivanje ravnopravnosti spolova, sa zadaćom da predloži Kolegiju odluku kojom bi ova inicijativa bila realizirana, a koju bi potom razmatrala oba doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.

Povjerenstvo za ostvarivanje ravnopravnosti spolova utvrdilo je prijedlog izmjene i dopune Jedinjenih pravila za izradbu pravnih propisa u institucijama Bosne i Hercegovine kojim se ostvaruje ravnopravnost spolova u jeziku u ovome propisu, a posljedično i u propisima koji se donose na temelju ovoga propisa.

III. OBRAZLOŽENJE ODREDBA

Člankom 1. izmijenjen je članak 44. osnovnoga teksta tako što se autorima propisa sugerira uporaba neutralnog oblika „osoba“ ili „lice“, kojim se ukazuje na to da se odredba podjednako odnosi na osobe oba spola.

Isto značenje ima i odredba o pisanju imenica prilikom njihovog definiranja u oba roda s kosom crtom između.

Člankom 2. određeno je da se izrazi pisani u jednome rodu bez diskriminacije odnose na oba spola, te je utvrđena obveza uvođenja ove odredbe u sve propise koji se usvajaju.

IV. FINACIJSKA SREDSTVA

Nisu potrebna dodatna sredstva za provedbu ovoga propisa.

U dokumentu kojim se uređuju proceduralna pitanja i funkcioniranje Doma predloženo je da se termini „predsjedatelj“ i „zastupnik“ navode u oba rodna oblika s kosom crtom između, sugerirajući time da se to podjednako odnosi na osobe oba spola.

Također se u tekst svečane izjave uz riječi „građana“ dodaje i riječ „građanki“, a dodaje se i opća odredba prema kojoj se izrazi navedeni u jednome rodu bez diskriminacije odnose i na muškarce i na žene.

Na temelju članka IV. 3. b) Ustava Bosne i Hercegovine, Zastupnički dom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, na ___ sjednici održanoj _____, usvojio je

IZMJENE I DOPUNU POSLOVNIKA ZASTUPNIČKOG DOMA PARLAMENTARNE SKUPŠTINE BOSNE I HERCEGOVINE

Članak 1.

U Poslovniku Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (“Službeni glasnik BiH”, br. 33/06, 41/06, 81/06, 91/06, 91/07, 87/09 i 28/12) u članku 2. st.(3) i (4) mijenjaju se i glase:

„(3) Dok se ne izabere predsjedatelj/predsjedateljica, prvom sjednicom privremeno predsjedava najstariji izabrani zastupnik/najstarija izabrana zastupnica.

(4) Nakon otvaranja prve sjednice privremeni predsjedatelj/privremena predsjedateljica čita popis zastupnika i zastupnica.“

Članak 2.

U članku 3. riječi: „naroda i građana“ zamjenjuju se riječima: „ naroda, građana i građanki“.

Članak 3.

U članku 176. iza stavka (2) dodaje se stavak (3), koji glasi:

„(3) Izrazi koji su radi preglednosti dati i u muškom i ženskom gramatičkom rodu samo u jednom članu ovog akta ili su dati samo u jednom gramatičkom rodu u ovom aktu bez diskriminacije se odnose i na muškarce i na žene.“

Članak 4.

Ove Izmjene i dopuna stupaju na snagu osmoga dana od dana objave u "Službenom glasniku BiH".

Broj
Sarajevo,

Predsjedatelj
Zastupničkog doma
Parlamentarne skupštine BiH

OBRAZLOŽENJE

I. USTAVNI TEMELJ

Ustavni temelj za donošenje ovoga propisa sadržan je u članku IV.3.b) Ustava Bosne i Hercegovine.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE

Na 26. sjednici Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, održanoj 19. 4. 2012., Zastupnički dom usvojio je inicijativu zastupnice Ismete Dervoz koja glasi:

“U skladu s člankom 8. Poslovnika Zastupničkog doma, upućujem inicijativu kolegijima obaju domova Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine sa zahtjevom da iniciraju donošenje odluke koja će osigurati zaustavljanje diskriminacije i ostvarivanje ravnopravnosti u jeziku u odnosu na osobe ženskoga roda koji se koristi u komunikaciji, internim aktima i materijalima, aktima i materijalima koji se šalju drugim institucijama u zemlji i inozemstvu, poslovnica domova PSBiH i svim drugim situacijama koje to zahtijevaju.”

Kolegij Zastupničkog doma je na 31. sjednici, održanoj 10. 5. 2012., odredio nadležnim Povjerenstvo za ostvarivanje ravnopravnosti spolova, sa zadaćom da predloži Kolegiju odluku kojom bi ova inicijativa bila realizirana, a koju bi potom razmatrala oba doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.

Povjerenstvo za ostvarivanje ravnopravnosti spolova utvrdilo je prijedlog izmjena i dopune poslovnika domova Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine kojim se ostvaruje ravnopravnost spolova u jeziku u ovome propisu.

III. OBRAZLOŽENJE ODREDBA

Člankom 1. izmijenjen je članak 2. osnovnog teksta tako što se izrazi „predsjedatelj“ i „zastupnik“ navode u oba rodna oblika s kosom crtom između, sugerirajući da se podjednako odnose na osobe oba spola.

Člankom 2. u tekst prisege uz građane dodaju se i građanke.

Člankom 3. dodaje se opća odredba o izrazima koji su navedeni u jednom rodu a bez diskriminacije se odnose i na muškarce i na žene.

IV. FINACIJSKA SREDSTVA

Nisu potrebna dodatna sredstva za provedbu ovoga propisa.

U dokumentu kojim se uređuju proceduralna pitanja i funkcioniranje Doma predloženo je da se termini „predsjedatelj“ i „izaslanik“ navode u oba rodna oblika s kosom crtom između, sugerirajući time da se to podjednako odnosi na osobe oba spola.

Također se u tekst svečane izjave uz riječ „građana“ dodaje i riječ „građanki“, a dodaje se i opća odredba prema kojoj se izrazi navedeni u jednome rodu bez diskriminacije odnose i na muškarce i na žene.

Na temelju članka IV.3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Dom naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, na ___ sjednici održanoj _____, usvojio je

IZMJENE I DOPUNU POSLOVNIKA DOMA NARODA PARLAMENTARNE SKUPŠTINE BOSNE I HERCEGOVINE

Članak 1.

U Poslovniku Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (“Službeni glasnik BiH”, br. 33/06, 41/06, 91/06, 91/07, 32/12) u članku 2. st. (3) i (4) mjenjaju se i glase:

„(3) Dok se ne izabere predsjedatelj/predsjedateljica, prvom sjednicom privremeno predsjedava najstariji izabrani izaslanik/najstarija izabrana izaslanica kao privremeni predsjedatelj/predsjedateljica.

(4) Nakon otvaranja prve sjednice, privremeni predsjedatelj/privremena predsjedateljica čita popis izaslanika i izaslanica.“

Članak 2.

U članku 3. riječi: „naroda i građana“ zamjenjuje se riječima „naroda, građana i građanki“.

Članak 3.

U članku 173. iza stavka (3) dodaje se stavak (4), koji glasi:

„(4) Izrazi koji su radi preglednosti dati i u muškom i ženskom gramatičkom rodu samo u jednom članu ovog akta ili su dati samo u jednom gramatičkom rodu u ovom aktu bez diskriminacije se odnose i na muškarce i na žene.“

Članak 4.

Ove Izmjene i dopuna stupaju na snagu osmoga dana od dana objave u “Službenom glasniku BiH”.

Broj
Sarajevo,

Predsjedatelj
Doma naroda
Parlamentarne skupštine BiH

OBRAZLOŽENJE

I. USTAVNI TEMELJ

Ustavni temelj za donošenje ovoga propisa sadržan je u članku IV.3.b) Ustava Bosne i Hercegovine.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE

Na 26. sjednici Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, održanoj 19. 4. 2012., Zastupnički dom usvojio je inicijativu zastupnice Ismete Dervoz koja glasi:

“U skladu s člankom 8. Poslovnika Zastupničkog doma, upućujem inicijativu kolegijima obaju domova Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine sa zahtjevom da iniciraju donošenje odluke koja će osigurati zaustavljanje diskriminacije i ostvarivanje ravnopravnosti u jeziku u odnosu na osobe ženskoga roda koji se koristi u komunikaciji, internim aktima i materijalima, aktima i materijalima koji se šalju drugim institucijama u zemlji i inozemstvu, poslovnica domova PSBiH i svim drugim situacijama koje to zahtijevaju.”

Kolegij Zastupničkog doma je na 31. sjednici, održanoj 10. 5. 2012., odredio nadležnim Povjerenstvo za ostvarivanje ravnopravnosti spolova, sa zadaćom da predloži Kolegiju odluku kojom bi ova inicijativa bila realizirana, a koju bi potom razmatrala oba doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.

Povjerenstvo za ostvarivanje ravnopravnosti spolova utvrdilo je prijedlog izmjena i dopune poslovnika domova Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine kojim se ostvaruje ravnopravnost spolova u jeziku u ovome propisu.

III. OBRAZLOŽENJE ODREDBI

Člankom 1. izmijenjen je članak 2. osnovnog teksta tako što se izrazi „predsjedatelj“ i „izaslanik“ navode u oba rodna oblika s kosom crtom između, sugerirajući da se podjednako odnose na osobe oba spola.

Člankom 2. u tekst prisege uz građane dodaju se i građanke.

Člankom 3. dodaje se opća odredba o izrazima koji su navedeni u jednom rodu a bez diskriminacije se odnose i na muškarce i na žene.

IV. FINACIJSKA SREDSTVA

Nisu potrebna dodatna sredstva za provedbu ovoga propisa.

Ovim internim dokumentom propisuje se obveza korištenja rodno osjetljivog jezika prilikom izrade akta u kojemu se odlučuje o pojedinačnim pravima, te prilikom navođenja funkcije, naslova, zvanja ili zanimanja, kao i prilikom izrade i objavljivanja priopćenja za medije.

Također se propisuje i način izmjene statičkog dijela službene internetske stranice.

Na temelju članka IV. 4. e) Ustava Bosne i Hercegovine, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, na ____sjednici Zastupničkog doma održanoj _____ i na ____sjednici Doma naroda održanoj _____, usvojila je

N A P U T A K

O KORIŠTENJU RODNO OSJETLJIVOG JEZIKA U PARLAMENTARNOJ SKUPŠTINI BOSNE I HERCEGOVINE

Članak 1.

(Predmet)

Naputkom o korištenju rodno osjetljivog jezika u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Naputak) propisuje se korištenje rodno osjetljivog jezika prilikom:

- a) izrade akta u kojemu se odlučuje o pojedinačnim pravima;
- b) navođenja funkcije, naslova, zvanja ili zanimanja na službenom dopisu, posjetnici, natpisu na uredu, iskaznici itd.;
- c) izrade i objavljivanja priopćenja za medije;
- d) izmjene statičkog dijela službene internetske stranice.

Članak 2.

(Opća načela)

(1) Rodno osjetljivi jezik je i jezično i političko pitanje. Gramatički, bosanski, hrvatski i srpski jezik poznaju oblike za muški, ženski i srednji rod. Nijedan od gramatičkih rodova ne podrazumijeva u sebi sva tri roda. Neutralna je riječ *osoba*, koja se preporuča za uporabu u sve tri norme (u srpskoj i bosanskoj uz riječ *lice*).

(2) U kontekstu političke korektnosti, korištenje muškog roda za funkciju, naslov, zvanje ili zanimanje kada se odnosi na ženu smatra se diskriminacijom putem jezika u odnosu na spol. Naputak se temelji na zakonskom okviru u Bosni i Hercegovini kojim se zabranjuje navedena diskriminacija: Zakon o zabrani diskriminacije („Službeni glasnik BiH“, broj 59/09) i Zakon o ravnopravnosti spolova („Službeni glasnik BiH“, br. 16/03 i 102/09).

(3) Rodno osjetljivi jezik jest važno društveno pitanje, a rodno osjetljiva uporaba jezika

pridonosi većoj vidljivosti žene, njezina rada i ekonomske jednakost koju je izborila na tržištu rada. Navika uporabe muškog roda kao generičkog roda otežava nastojanja da bh. društvo dosegne ravnopravnost proklamiranu zakonima i usvojenim konvencijama o ljudskim pravima.

Članak 3.

(Izrada akta u kojemu se odlučuje o pojedinačnim pravima)

U aktu u kojemu se odlučuje o pojedinačnim pravima vezanim uz radno-pravni status ili se odnosi na korištenje prava koja proizlaze iz radno-pravnog statusa, koristi se ženski rod za naziv funkcije, naslova, zvanja i zanimanja kada se odnose na ženu, prema tablici iz Aneksa II.

Članak 4.

(Navođenje funkcije, naslova, zvanja i zanimanja na službenom dopisu, posjetnici, natpisu na uredu, iskaznici itd.)

Prilikom navođenja funkcije, naslova, zvanja i zanimanja na službenom dopisu, posjetnici, natpisu na uredu, iskaznici itd., kada se odnose na ženu, koristi se oblik ženskoga roda iz Tablice iz Aneksa II. Pritom se vodi računa o poštivanju jezične norme koju je član/članica Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Parlamentarna skupština BiH) i zaposlena osoba u Tajništvu Parlamentarne skupštine BiH odabrala, kao i o tome kako član/članica Parlamentarne skupštine BiH želi da ju se oslovljava.

Članak 5.

(Izrada i objavljivanje priopćenja za medije)

(1) U priopćenjima za medije Parlamentarne skupštine BiH dosljedno se koristi rodno osjetljivi jezik. Primjeri su dani u Pojedinačnim uputama s primjerima, Aneks I.

(2) Upute iz stavka (1) ovoga članka primjenjuju se i na sve publikacije koje izdaje Parlamentarna skupština BiH.

Članak 6.

(Izmjene statičkog dijela službene internetske stranice)

(1) Statički dio službene internetske stranice Parlamentarne skupštine BiH, koji se odnosi na funkciju, naslov, zvanje i zanimanje članice Parlamentarne skupštine BiH, kao i državne službenice i zaposlenice u Tajništvu Parlamentarne skupštine BiH mijenja se sukladno aneksima I. i II.

(2) Sukladno stavku (1) ovoga članka, potrebno je:

- a) koristiti ženski rod za naziv funkcije, naslove, zvanja i zanimanja koji stoje uz ime;
- b) preimenovati nazive ureda ako ih vode žene;
- c) promijeniti podstranicu s kontaktima u skladu s preporukama.

Članak 7.
(Primjena)

Primjena Naputka obvezujuća je za člana/članicu Parlamentarne skupštine BiH, kao i za zaposlene osobe u Tajništvu Parlamentarne skupštine BiH.

Članak 8.
(Prijelazne odredbe)

Rok za primjenu Naputka odredit će kolegiji obaju domova na temelju plana, koji će predložiti Kolegij Tajništva Parlamentarne skupštine BiH u roku od 30 dana od dana usvajanja Naputka u oba doma Parlamentarne skupštine BiH.

Članak 9.
(Aneksi)

Sastavni dio Naputka čine:

- a) Pojedinačne upute s primjerima (Aneks I.),
- b) Tablica funkcija, naslova, zvanja i zanimanja u Parlamentarnoj skupštini BiH i Tajništvu Parlamentarne skupštine BiH (Aneks II.).

Članak 10.
(Završne odredbe)

Naputak stupa na snagu osmoga dana od dana objave u "Službenom glasniku BiH".

Broj
Sarajevo,

Predsjedatelj
Zastupničkog doma
Parlamentarne skupštine BiH

Predsjedatelj
Doma naroda
Parlamentarne skupštine BiH

Aneks I.

POJEDINAČNE UPUTE S PRIMJERIMA

Opće pravilo

Gramatičko pravilo o slaganju roda, broja i padeža pridjeva i imenica, odnosno roda i broja imenica i glagola u rečenici poštuje se u svim dokumentima na koje se Naputak odnosi.

Izrada akata u kojima se odlučuje o pojedinačnim pravima

Ako je žena nositeljica neke funkcije, dosljedno koristiti ženski oblik u svim slučajevima kojima se upućuje na nju:

- *zamjenica predsjedatelja (ako predsjedava muškarac);*
- *zamjenik predsjedateljice (ako predsjedava žena a mijenja ju muškarac),*
- *zamjenica predsjedateljice (ako su obje žene) i sl.*

Navođenje funkcije, naslova, zvanja i zanimanja na službenom dopisu, posjetnici, natpisu na uredu, iskaznici itd.

Ako ured vodi žena, treba stajati:

- *Ured tajnice Doma*
- *Ured predsjedateljice Doma*
- *Ured zamjenice predsjedatelja (ako predsjedava muškarac)*
- *Ured zamjenika predsjedateljice Doma (ako predsjedava žena) i sl.*

Izrada i objavljivanje priopćenja za medije

Slijede preporuke s primjerima iz prakse, preuzetim s internetske stranice Parlamentarne skupštine BiH, i prijedlozi za unaprjeđenje.

1. Kada je nositeljica vijesti žena, upućivati na nju naslovom i imenom i prezimenom:

- i kada se radi o službenom naslovu koji označuje zvanje i zanimanje:

Povjerenstvo je usvojilo i Informaciju sa sastanka s posebnom izvjestiteljicom UN-a za pitanja nasilja nad ženama i za njegove uzroke i posljedice Rashidom Manjoo.

- i kada se radi o naslovima koji ne označuju zanimanje:

Članica Izaslanstva Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine u Parlamentarnoj skupštini Srednjoeuropske inicijative (PSSEI) Danijela Martinović obratila se sudionicima zasjedanja Parlamentarnog odbora Parlamentarne skupštine Srednjoeuropske inicijative, koje se održava u Budimpešti.

Za iduću sjednicu odgođeno je donošenje konačne odluke u vezi s predstavkom na rad, pripadnice (a ne pripadnika) Granične policije BiH, izvjestiteljice Hamide Karčić.

Zastupnica u Zastupničkom domu Parlamentarne skupštine BiH Azra Hadžiahmetović jedina se iz Bosne i Hercegovine, kao panelistica (a ne jedini panelista), obratila na ekonomskoj konferenciji koja se pod nazivom „East forum Berlin“ održava u Berlinu.

2. Kada je nositeljica vijesti žena i više puta se spominje u tekstu, varirati načine upućivanja:

- prvi puta punim imenom i prezimenom i naslovom:

U organizaciji Ministarstva obrane Bosne i Hercegovine i Zajedničkog stožera OSBiH, danas je u Sarajevu održana Peta godišnja konferencija iz područja upravljanja personalom za 2012. godinu. U radu konferencije sudjelovali su predsjedateljica Zajedničkog povjerenstva za obranu i sigurnost BiH Dušanka Majkić i parlamentarni vojni povjerenik BiH Boško Šiljegović.

- drugi puta samo naslovom i prezimenom:

Predsjedateljica Majkić upoznala je sudionike s aktivnostima koje Zajedničko povjerenstvo provodi u rješavanju aktualnih problema u sektoru obrane, a sukladno zaključcima s konferencije „Obrambeno-sigurnosni sektor u BiH – godinu dana poslije“, koja je održana u studenome 2012. godine u Tesliću.

preporučuje se izostavljanje subjekta kada se iz konteksta jasno zna o kome je riječ:

Istaknula je (a ne Ona je istakla) da je pitanje smanjenja rizika od katastrofa u BiH prvorazredno pitanje od razine lokalne zajednice do entiteta, koje imaju ne samo ustavnu obvezu nego i odgovornost za funkcioniranje potrebnih mehanizama za suprotstavljanje rizicima od katastrofe.

- U kontekstu kada bi se za muškarce stavilo samo prezime, zbog izbjegavanja ponavljanja, preporuča se uz žensko prezime uvijek staviti ili ime ili gospođa. Prezime ne mijenjati po padežima i ne izvoditi pridjevski oblik iz prezimena:

Tijekom konferencije Dušanka Majkić (a ne Majkićeva) održala je sastanak s Margaret Wahlstrom, posebnom predstavnicom glavnog tajnika UN-a za smanjenje rizika od katastrofa. Također, gospođi Majkić danas je uručena Zahvalnica za doprinos u pripremi za održavanje današnje konferencije.

3. Kada se govori o skupini žena, dosljedno koristiti ženski rod. Slijediti pravilo o slaganju subjekta i predikata u rodu i broju:

Predsjedatelj Niko Lozančić, prva zamjenica predsjedatelja Ismeta Dervoz i član Povjerenstva za ostvarivanje ravnopravnosti spolova Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine Zijad Jagodić razgovarali su danas s članicama Ženske romske mreže „Uspjeh“ o unapređenju kvalitete života za djevojčice i žene u BiH koje su u Parlamentarnoj skupštini boravile u sklopu programa „Otvoreni parlament“.

4. Kada se vijest odnosi na skupinu ljudi u kojoj ima i muškaraca i žena, kreativno koristiti različite oblike.

- poštivati većinu:

(...) predlagatelji izaslanici Staša Košarac, Sulejman Tihic i izaslanica Borjana Krišto, (...)

- usporedo staviti i muškarce i žene:

U povodu Dana zaštite osobnih podataka u BiH, predsjedateljica Aleksandra Pandurević i članovi i članice Zajedničkog povjerenstva za ljudska prava, prava djeteta, mlade, useljeničtvo, izbjeglice, azil i etiku Slavko Jovičić, Martin Raguž, Mladen Ivanković Lijanović, Ner-

mina Kapetanović i Nermina Ćemalović, posjetili su Agenciju za zaštitu osobnih podataka u BiH.

Izmjene statičkog dijela službene internetske stranice na sva tri jezika

Nazivi ureda, kao i funkcije, naslovi, zvanja i zanimanja na statičkome dijelu internetske stranice mijenjaju se prema dolje navedenim primjerima. Za sve eventualne personalne promjene, kao i buduće sazive Parlamentarne skupštine BiH, primjenjuje se isti način izmjene prilikom kreiranja statičkog dijela internetske stranice.

Izmjene za stranicu na hrvatskom jeziku

Dio internetske stranice stranice „ZASTUPNIČKI DOM“ mijenja se na sljedeći način:

Stalna povjerenstva

Ustavnopravno povjerenstvo
DRUGA ZAMJENICA
Aleksandra Pandurević

Ured tajnice Povjerenstva za vanjske poslove
Tajnica: Merdžana Iglica

Ured tajnice Povjerenstva za vanjsku trgovinu i carine
Tajnica: Emira Češljarić

Povjerenstvo za ostvarivanje ravnopravnosti spolova
PRVA ZAMJENICA
Ismeta Dervoz
DRUGA ZAMJENICA
Milica Marković

Stručna služba Zastupničkog doma (isti tekst primijeniti i na podstranici Tajništva)

URED TAJNICE POVJERENSTVA ZA VANJSKE POSLOVE
Tajnica: Merdžana Iglica

URED TAJNICE POVJERENSTVA ZA VANJSKU TRGOVINU I CARINE

Tajnica: Emira Češljarić

Dio internetske stranice stranice „DOM NARODA“ mijenja se na sljedeći način:

Stalna povjerenstva

Ustavnopravno povjerenstvo Doma naroda

DRUGA ZAMJENICA

Borjana Krišto

Stručna služba Doma naroda (isti tekst primijeniti i na podstranici Tajništva)

Odjel za izradu i objavu pravnih akata

Voditeljica Odjela: Mira Škrba-Tomić

Dio internetske stranice stranice „ZAJEDNIČKA TIJELA“ mijenja se na sljedeći način:

Zajedničko povjerenstvo za obranu i sigurnost Bosne i Hercegovine

PREDSJEDATELJICA

Dušanka Majkić

PRVA ZAMJENICA

Borjana Krišto

Ured tajnice Zajedničkog povjerenstva za obranu i sigurnost Bosne i Hercegovine

Tajnica: Ljiljana Milićević

Ured tajnice Zajedničkog povjerenstva za nadzor nad radom Obavještajno-sigurnosne
agencije Bosne i Hercegovine

Tajnica: Muamera Numić

Zajedničko povjerenstvo za ekonomske reforme i razvoj

PREDSJEDATELJICA

Danijela Martinović

Zajedničko povjerenstvo za europske integracije

PRVA ZAMJENICA

Vesna Krstović-Spremo
DRUGA ZAMJENICA
Borjana Krišto
Ured tajnice Zajedničkog povjerenstva za europske integracije
Tajnica: Vlatka Dangubić

Ured tajnice Zajedničkog povjerenstva za administrativne poslove
Tajnica: Davorka Čaplinski

Zajedničko povjerenstvo za ljudska prava, prava djeteta, mlade, useljeništvo,
izbjeglice, azil i etiku
PREDSJEDATELJICA
Aleksandra Pandurević
PRVA ZAMJENICA
Nermina Kapetanović
Ured tajnice Zajedničkog povjerenstva za ljudska prava, prava djeteta, mlade,
useljeništvo, izbjeglice, azil i etiku
Tajnica: Emina Jahić

Dio internetske stranice stranice „Tajništvo“ mijenja se na sljedeći način:

URED TAJNIKA ZAJEDNIČKE SLUŽBE
Pomoćnica tajnika: Mirha Isanović-Žiga
URED TAJNICE ZAJEDNIČKOG POVJERENSTVA ZA OBRANU I SIGURNOST BOSNE I
HERCEGOVINE
Tajnica: Ljiljana Milićević
URED TAJNICE ZAJEDNIČKOG POVJERENSTVA ZA NADZOR NAD RADOM
OBAVJEŠTAJNO-SIGURNOSNE AGENCIJE BOSNE I HERCEGOVINE
Tajnica: Muamera Numić
URED TAJNICE ZAJEDNIČKOG POVJERENSTVA ZA EUROPSKE INTEGRACIJE
Tajnica: Vlatka Dangubić
URED TAJNICE ZAJEDNIČKOG POVJERENSTVA ZA ADMINISTRATIVNE POSLOVE
Tajnica: Davorka Čaplinski
URED TAJNICE ZAJEDNIČKOG POVJERENSTVA ZA LJUDSKA PRAVA, PRAVA DJETETA,
MLADE, USELJENIŠTVO, IZBJEGLICE, AZIL I ETIKU
Tajnica: Emina Jahić

Dio internetske stranice „Druga parlamentarna tijela“ mijenja se na sljedeći način:

Neovisni odbor Parlamentarne skupštine BiH

Tajnica: Alma Salkić-Mijić

Odbor za žalbe građana na rad policijskih službenika u policijskim tijelima BiH

PRVA ZAMJENICA

Amela Bašić

Tajnica: Aida Kreho

Vijeće nacionalnih manjina BiH

PRVA ZAMJENICA

Marija Grbić

DRUGA ZAMJENICA

Vasilija Ibrahimagić

Dio internetske stranice „TAJNIŠTVO“ mijenja se na sljedeći način:

SEKTORI

INFORMACIJSKO-DOKUMENTACIJSKI SEKTOR

Voditeljica Sektora: Lejla Tafro-Sefić

Odjel za dokumentaciju i informacije

Voditeljica Odjela: Sonja Vrcić

Odjel knjižnice

Voditeljica Odjela: Edina Fazlagić

Odjel za lektoriranje

Voditeljica Odjela: Lejla Nuhodžić

ISTRAŽIVAČKI SEKTOR

Voditeljica Sektora: Sena Bajraktarević

SEKTOR ZA INFORMACIJSKE TEHNOLOGIJE

Voditeljica Sektora: Edina Adilović

SEKTOR ZA MEĐUNARODNE ODNOSI I PROTOKOL

Voditeljica Sektora: Mirsada Bukarić-Kovačević

Odjel za bilateralne odnose
Voditeljica Odjela: Jelena Rajaković
Odjel za protokol
Voditeljica Odjela: Jadranka Korać

SEKTOR ZA OPĆE POSLOVE
Voditeljica Sektora: Mirjana Crnjak
Odjel za radne odnose
Voditeljica Odjela: Amila Tahirbegović

ZAKONODAVNO-PRAVNI SEKTOR
Voditeljica Sektora: Mirjana Kutanjac

SEKTOR ZA DRUGA PARLAMENTARNA TIJELA
Voditeljica Sektora: Ljerka Bojić

Dio internetske stranice „Parlamentarna knjižnica“ mijenja se na sljedeći način:

Voditeljica Odjela knjižnice: Edina Fazlagić
Stručna suradnica - bibliotekarka - informatorica: Žaklina Andrijević-Karić
Stručna suradnica - bibliotekarka za stručnu obradu knjižnične građe: Danka Stanišić
Voditeljica Informacijsko-dokumentacijskog sektora: Lejla Tafro-Sefić

Dio internetske stranice „MEĐUNARODNE AKTIVNOSTI“ mijenja se na sljedeći način:

PARLAMENTARNA IZASLANSTVA

Izaslanstvo Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine u Parlamentarnoj skupštini
Vijeća Europe
Tajnica Izaslanstva: Seveda Valjevčić (privremena tajnica)

Izaslanstvo Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine u Parlamentarnoj skupštini
Organizacije za europsku sigurnost i suradnju (OESS)
Tajnica Izaslanstva: Jelena Rajaković

Izaslanstvo Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine u Parlamentarnoj skupštini

Srednjoeuropske inicijative (SEI)
Tajnica Izaslanstva: Senaida Bešlagić

Izaslanstvo Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine u Interparlamentarnoj uniji (IPU)
Tajnica Izaslanstva: Marina Mijačević

Izaslanstvo Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine u Parlamentarnoj skupštini Mediterana
Tajnica Izaslanstva: Tea Mandilović

SKUPINE PRIJATELJSTVA

Skupina za susjedne zemlje
Tajnica Skupine: Jelena Rajaković

Skupina za zapadnu Europu
DRUGA ZAMJENICA
Borjana Krišto

Skupina za srednju i istočnu Europu
DRUGA ZAMJENICA
Nermina Kapetanović
Tajnica Skupine: Marina Mijačević

Skupina za Aziju
Tajnica Skupine: Milena Likokur

Skupina za Afriku i zemlje Bliskog istoka
Tajnica Skupine: Senaida Bešlagić

Skupina za Sjevernu i Južnu Ameriku, Australiju, Oceaniju i Japan
PRVA ZAMJENICA
Borjana Krišto
Tajnica Skupine: Dženana Leper

Aneks II.

TABLICA FUNKCIJA, NASLOVA, ZVANJA I ZANIMANJA U PARLAMENTARNOJ SKUPŠTINI BOSNE I HERCEGOVINE I TAJNIŠTVU PARLAMENTARNE SKUPŠTINE BOSNE I HERCEGOVINE

Uporaba rodno osjetljivog jezika u tri službena jezika u Bosni i Hercegovini do izvjesne se mjere razlikuje.

Rječnici standardnog hrvatskoga jezika sadrže oblike za zvanja i zanimanja u ženskome rodu, što je dalo odličnu osnovu za primjenu rodno osjetljivog govora u obrazovanju, zakonodavstvu i medijima. Osim rječnika, i klasifikacija zanimanja i Zakon o akademskim i stručnim nazivima i akademskom stupnju Republike Hrvatske navode nazive i u muškom i u ženskom rodu, čime je rodno osjetljiva uporaba jezika normirana u hrvatskom standardu.¹

Kada je u pitanju srpski jezik, situacija je drukčija jer postoji jaka struja jezikoslovača tradicionalista koji smatraju da je ženski rod sadržan u muškome. Promjene se, međutim, odvijaju izvaninstitucionalno, radom nevladinih organizacija koje promiču rodnu ravnopravnost i u jeziku, ali i institucionalno. Primjer je *Uputstvo za standardni i nediskriminativni govor i ponašanje Zaštitnika građana Republike Srbije*² te različita izvješća i priručnici o provedbi i poštivanju rodne ravnopravnosti kojima se zagovara rodno osjetljivi jezik kao važan čimbenik vidljivosti ženskog rada u društvu.³ Premda u rječnicima srpskoga jezika možemo naći *sekretarke, delegatkinje, referentkinje* i dr., mnoge riječi ostaju bez potvrda, iako se koriste u govoru, a sve više i u medijima.

¹ *Zakon o akademskim i stručnim nazivima i akademskom stupnju*. „Narodne novine“, br. 107/07 i 118/12. Dostupno na: <http://www.nszssh.hr/pdf/zakon%20o%20akademskim%20titulama.pdf>

Nacionalna klasifikacija zanimanja (2010). Državni zavod za statistiku, Vlada Republike Hrvatske. Dostupno na: <http://www.hkdm.r/?page=news,662>

² *Uputstva za standardni i nediskriminativni govor i ponašanje Zaštitnika građana Republike Srbije* (2010). Dostupno na: <http://www.inkluzija.gov.rs/?p=2513&lang=cs>

³ Udruženje Jednake mogućnosti (2012). *Smernice i kontrolne liste za donosioce odluka u vezi sa sprovođenjem i poštovanjem rodne ravnopravnosti*. Beograd: Uprava za rodnu ravnopravnost Ministarstva rada, zapošljavanja i socijalne politike Republike Srbije. Dostupno na: http://www.gendernet.rs/files/Publikacije/Publikacije/URR-Odluke_Skica-5.pdf
Rodna ravnopravnost i diskriminacija na osnovu pola: Priručnik za zaposlene u instituciji Pokrajinskog ombudsmana i pokrajinskim organima uprave (2013). Uredila Danica Todorov. Novi Sad: Pokrajinski ombudsman. Dostupno na: <http://rp.ombudsmanapv.org/attachments/article/40/prirucnik2013.pdf>

*Rječnik bosanskoga jezika*⁴ iz 2010. godine bilježi oblike zvanja i zanimanja u ženskome rodu, čime se daje poticaj za uporabu rodno osjetljivog jezika u javnoj i službenoj sferi. Nažalost, Klasifikacija zanimanja Federacije Bosne i Hercegovine⁵ ima oblike za ženski rod samo za zanimanja koja su tradicionalno smatrana ženskim, kao što su čistačica, babica (primalja), medicinska sestra, gatar i sl., dok su zanimanja koja su viša na ljestvici društvene moći isključivo u muškome rodu: direktor, inženjer, doktor itd. S druge strane, Klasifikacija zanimanja Republike Srpske⁶ većinu zanimanja daje usporedo i u muškom i u ženskom rodu: službenici/službenice, ljekari/ljekarke, direktori/direktorke, oficiri/oficirke, arhitekti/arhitektkinje, tehničari/tehničarke itd.

U tablici koja slijedi dani su oblici i u muškom i u ženskom rodu za funkcije, naslove, zvanja i zanimanja koja se koriste u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine i u Tajništvu PSBiH, kako bi se olakšala primjene rodno osjetljivog jezika.

U Tablici se, radi preglednosti, daju oblici kao što je:

Administrativno-tehnički suradnik u Uredu predsjedatelja/predsjedateljice / zamjenika/zamjenice predsjedatelja/predsjedateljice Zastupničkog doma/ Doma naroda.

Kosa crta bez razmaka znači *i/ili*: u Uredu predsjedatelja ili predsjedateljice (ovisno o tome tko trenutačno obnaša tu funkciju), a kosa crta s razmacima znači *odnosno*: Zastupničkog doma odnosno Doma naroda (jer isto zanimanje postoji u oba doma).

Zvjezdica pored nekih oblika znači da riječ nema potvrdu u rječnicima standardnog jezika, ali da su svi prijedlozi već ovjereni u praksi bosanskog, hrvatskog ili srpskog jezika.

U *Rječniku bosanskoga jezika* nije zabilježen oblik *sekretarka*, nego *sekretarica*. S obzirom na to da je značenje riječi *sekretarica* do sada vezivano isključivo za osobu koja obavlja administrativne poslove, ovdje predlažemo par *sekretar/sekretarka* za rukovodeću funkciju u PSBiH, kako bi se označila (hijerarhijska) razlika kada osoba ženskog spola radi u administraciji (sekretarica) i kada ima političku odgovornost kroz rukovodeću funkciju

⁴ Halilović, Senahid, Palić, Ismail i Šehović, Amela (2010). *Rječnik bosanskoga jezika*. Sarajevo: Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu.

⁵ *Klasifikacija zanimanja Federacije Bosne i Hercegovine* (2009). Federalni zavod za statistiku. Dostupno na: <http://www.fzs.ba/zanimanja.htm>

⁶ *Klasifikacija zanimanja Republike Srpske*. "Službeni glasnik", broj 40/11.

(sekretarka)⁷, što je u skladu s tvorbenim modelima bosanskog jezika. Također je prihvatljivo kandidirati riječi *operaterka*, *predsjedavajuća* i *revizorka* u javnom jeziku, iako one nisu navedene u prvom izdanju *Rječnika bosanskoga jezika*, Ovi prijedlozi su stručno utemeljeni i ujedno doprinose unapređenju norme bosanskog jezika⁸.

U rječnicima hrvatskoga jezika nisu zabilježene riječi *magistra*, *operatorka*, *informativna* i *predsjedateljica*. Riječi *operatorka* i *informativna*, međutim, mogu se naći u Nacionalnoj klasifikaciji zanimanja,⁹ *magistra* u Zakonu o akademskim i stručnim nazivima i akademskom stupnju, dok se u Hrvatskom saboru koristi oblik predsjedateljica za žene koje obnašaju tu funkciju.

U sva tri jezika pravi se razlika između zvanja bibliotekar i knjižničar, pri čemu je knjižničar osoba srednje, a bibliotekar osoba više stručne spreme. Takva značenja poznaje i *Rječnik hrvatskoga jezika*.¹⁰

U *Rečniku srpskoga jezika* Matice srpske nema potvrda za *administratorku*, *revizorku*, *poslanicu* itd. Međutim, u Tablici su ipak uvršteni ti oblici onako kako su preuzeti iz knjige *Rod i jezik*¹¹ autorica Svenke Savić i dr. U rječničkom dodatku te knjige autorice su navele sve oblike za zanimanja i zvanja u ženskom obliku koje su prikupile u rječničkoj građi, medijima i putem upitnika koje su provodile. Oblike s najvišom učestalošću dale su na prvom mjestu, te ih u Tablici tako i preuzimamo.

S druge strane, za neka zvanja i zanimanja rječnici navode dva ili tri oblika. Tako su u srpskom jeziku mogući oblici doktorka/doktorica, profesorica/profesorica, rukovoditeljica/ruководiteljka, magistarka/magistrice. U ovoj Tablici dani su oblici koji su u

7 Dva su načina kako riješiti problem kada je značenje riječi koja se izvodi već zauzeto. Prvo, proširiti značenje riječi i dozvoliti kontekstu da odredi koje značenje je u pitanju. Primjer, „Govornica ima riječ”: „Izadite, molim vas, za govornicu”. Drugo, iskoristiti tvorbene modele jezika i izvesti novi oblik. Upravo to predlažemo za slučaj sekretar/sekretarka. Tako izbjegavamo dosadašnje oponiranje po značenju *sekretar* – osoba, muškarac, koja ima moć i *sekretarica* – osoba koja obavlja administrativne poslove (za osobu, obično muškarca, koja ima moć). Vidjeti više: Čaušević, Jasmina i Zlotrg, Sandra (2011). *Načini za prevladavanje diskriminacije u jeziku u obrazovanju, medijima i pravnim dokumentima*. Sarajevo: Udruženje „Lingvisti” i CIPS.

8 Recenzija dokumenta “Upute za rodno osjetljivu upotrebu jezika u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine sa stanovišta norme bosanskog jezika”, prof. dr. Senahid Halilović

9 *Nacionalna klasifikacija zanimanja* (2010). Državni zavod za statistiku, Vlada Republike Hrvatske. Dostupno na: <http://www.hkdm.hr/?page=news,662>

10 Anić, V. (1998). *Rječnik hrvatskoga jezika* (3. izd.). Zagreb: Novi Liber.

11 Savić, Svenka, Čanak, Marijana, Mitro, Veronika, i Štrasni, Gordana (2009). *Rod i jezik*. Novi Sad: Ženske studije i istraživanja i Futura publikacije.

Rječniku Matice srpske navedeni na prvom mjestu, uz napomenu da se ostavlja sloboda govornicima i govornicama da prema svom jezičnom osjećaju odaberu koji će od navedena dva oblika rabiti.

Uporabom u službenoj komunikaciji sve nedostajuće riječi u rječnicima zasigurno će u novim izdanjima naći svoje mjesto.

hrvatski		bosanski		srpski	
Administrativno-tehnički suradnik	Administrativno-tehnička suradnica	Administrativno-tehnički saradnik	Administrativno-tehnička saradnica	Административно-технички сарадник	Административно-техничка сарадница
Administrativno-tehnički suradnik u Uredu predsjedatelja/ predsjedateljice / zamjenika/ zamjenice predsjedatelja/ predsjedateljice Zastupničkog doma / Doma naroda	Administrativno-tehnička suradnica u Uredu predsjedatelja/ predsjedateljice / zamjenika/zamjenice predsjedatelja/ predsjedateljice Zastupničkog doma / Doma naroda	Administrativno-tehnički saradnik u Kabinetu predsjedavajućeg/ predsjedavajuće / zamjenika/zamjenice predsjedavajućeg/ predsjedavajuće Predstavničkog doma / Doma naroda	Administrativno-tehnička saradnica u Kabinetu predsjedavajućeg/ predsjedavajuće / zamjenika/zamjenice predsjedavajućeg/ predsjedavajuće Predstavničkog doma / Doma naroda	Административно-технички сарадник у Кабинету председавајућег/ председавајуће / замјеника/замјенице председавајућег/ председавајуће Представничког дома / Дома народа	Административно-техничка сарадница у Кабинету председавајућег/ председавајуће / замјеника/замјенице председавајућег/ председавајуће Представничког дома / Дома народа
Administrativni suradnik za radne odnose	Administrativna suradnica za radne odnose	Administrativni saradnik za radne odnose	Administrativna saradnica za radne odnose	Административни сарадник за радне односе	Административна сарадница за радне односе
Administrator – suradnik za otpremu pošte	Administratorica – suradnica za otpremu pošte	Administrator – saradnik za otpremu pošte	Administratorica – saradnica za otpremu pošte	Администратор – сарадник за отпрему поште	Администраторка* – сарадница за отпрему поште
Administrator – suradnik za prijam pošte	Administratorica – suradnica za prijam pošte	Administrator – saradnik za prijam pošte	Administratorica – saradnica za prijam pošte	Администратор – сарадник за пријем поште	Администраторка – сарадница за пријем поште
Arhivar	Arhivarica	Arhivar	Arhivarka	Архивар	Архиварка
Bibliotekar – informator	Bibliotekarica – informatorica	Bibliotekar – informator	Bibliotekarka – informatorica	Библиотекар – информатор	Библиотекарка – информаторка*
Bibliotekar za stručnu obradu knjižnične građe	Bibliotekarica za stručnu obradu knjižnične građe	Bibliotekar za stručnu obradu bibliotečke građe	Bibliotekarka za stručnu obradu bibliotečke građe	Библиотекар за стручну обраду библиотечке грађе	Библиотекарка за стручну обраду библиотечке грађе
Blagajnik	Blagajnica	Blagajnik	Blagajnica	Благajник	Благajница
Daktilograf operator	Daktilografkinja operatorica	Daktilograf operater	Daktilografkinja operaterka*	Дактилограф оператер	Дактилографкиња оператерка*
Doktor znanosti	Doktorica znanosti	Doktor nauka	Doktorica nauka	Доктор наука	Докторка наука
Drugi zamjenik predsjedatelja/ predsjedateljice Zastupničkog doma / Doma naroda / povjerenstva	Druga zamjenica predsjedatelja/ predsjedateljice Zastupničkog doma / Doma naroda / povjerenstva	Drugi zamjenik predsjedavajućeg/ predsjedavajuće Predstavničkog doma / Doma naroda / komisije	Druga zamjenica predsjedavajućeg/ predsjedavajuće Predstavničkog doma / Doma naroda / komisije	Други замјеник председавајућег/ председавајуће Представничког дома / Дома народа / комисије	Друга замјеница председавајућег/ председавајуће Представничког дома / Дома народа / комисије

hrvatski		bosanski		srpski	
Državni službenik	Državna službenica	Državni službenik	Državna službenica	Државни службеник	Државна службеница
Financijski knjigovođa	Financijska knjigovotkinja	Finansijski knjigovođa	Finansijska knjigovotkinja	Финансијски књиговођа	Финансијска књиговоткиња*
Glavni knjigovođa	Glavna knjigovotkinja	Glavni knjigovođa	Glavna knjigovotkinja	Главни књиговођа	Главна књиговоткиња
Gospodin	Gospođa	Gospodin	Gospođa	Господин	Госпођа
Istraživač/analitičar	Istraživačica/analitičarka	Istraživač/analitičar	Istraživačica/analitičarka	Истраживач/ аналитичар	Истраживачица*/ аналитичарка
Izасlanik	Izасlanica	Delegat	Delegatkinja	Делегат	Делегаткиња
Knjižničar	Knjižničarka	Knjižničar	Knjižničarka	Књижничар	Књижничарка
Kurir	Kurirka	Kurir	Kurirka	Курир	Курирка
Lektor za bosanski jezik	Lektorica za bosanski jezik	Lektor za bosanski jezik	Lektorica za bosanski jezik	Лектор за босански језик	Лекторка за босански језик
Lektor za hrvatski jezik	Lektorica za hrvatski jezik	Lektor za hrvatski jezik	Lektorica za hrvatski jezik	Лектор за хрватски језик	Лекторка за хрватски језик
Lektor za srpski jezik	Lektorica za srpski jezik	Lektor za srpski jezik	Lektorica za srpski jezik	Лектор за српски језик	Лекторка за српски језик
Magistar	Magistra	Magistar	Magistrica	Магистар	Магистарка*
Pomoćni arhivar	Pomoćna arhivarica	Pomoćni arhivar	Pomoćna arhivarka	Помоћни архивар	Помоћна архиварка
Pomoćnik tajnika/ tajnice Zajedničke službe	Pomoćnica tajnika/ tajnice Zajedničke službe	Pomoćnik sekretara/ sekretarke Zajedničke službe	Pomoćnica sekretara/ sekretarke Zajedničke službe	Помоћник секретара/ секретарке Заяјдничке службе	Помоћница секретара/ секретарке Заяјдничке службе
Pomoćnik tajnika/ tajnice Zastupničkog doma / Doma naroda	Pomoćnica tajnika/ tajnice Zastupničkog doma / Doma naroda	Pomoćnik sekretara/ sekretarke Predstavničkog doma / Doma naroda	Pomoćnica sekretara/ sekretarke Predstavničkog doma / Doma naroda	Помоћник секретара/ секретарке Представничког дома / Дома народа	Помоћница секретара/ секретарке Представничког дома / Дома народа
Predsjedatelj Zastupničkog doma / Doma naroda / povjerenstva	Predsjedateljica Zastupničkog doma / Doma naroda / povjerenstva	Predsjedavajući Predstavničkog doma / Doma naroda / komisije	Predsjedavajuća* Predstavničkog doma / Doma naroda / komisije	Предсједавајући Представничког дома / Дома народа /комисије	Предсједавајућа Представничког дома / Дома народа / комисије

hrvatski		bosanski		srpski	
Predstojnik Ureda – savjetnik predsjedatelja/ predsjedateljice / zamjenika/zamjenice predsjedatelja/ predsjedateljice Zastupničkog doma / Doma naroda	Predstojnica Ureda – savjetnica predsjedatelja/ predsjedateljice / zamjenika/ zamjenice predsjedatelja/ predsjedateljice Zastupničkog doma / Doma naroda	Šef Kabineta – savjetnik predsjedavajućeg/ predsjedavajuće / zamjenika/zamjenice predsjedavajućeg/ predsjedavajuće Predstavničkog doma / Doma naroda	Šefica Kabineta – savjetnica predsjedavajućeg/ predsjedavajuće / zamjenika/zamjenice predsjedavajućeg/ predsjedavajuće Predstavničkog doma / Doma naroda	Шеф Кабинета – савјетник председавајућег/ председавајуће / замјеника/замјенице председавајућег/ председавајуће Представничког дома / Дома народа	Шефица Кабинета – савјетница председавајућег/ председавајуће / замјеника/замјенице председавајућег/ председавајуће Представничког дома / Дома народа
Prevoditelj za engleski jezik	Prevoditeljica za engleski jezik	Prevodilac za engleski jezik	Prevoditeljica za engleski jezik	Преводилац за енглески језик	Преводитељна за енглески језик
Prevoditelj za francuski jezik	Prevoditeljica za francuski jezik	Prevodilac za francuski jezik	Prevoditeljica za francuski jezik	Преводилац за француски језик	Преводитељна за француски језик
Profesor	Profesorica	Profesor	Profesorica	Професор	Професорка
Prvi zamjenik predsjedatelja/ predsjedateljice Zastupničkog doma / Doma naroda / povjerenstva	Prva zamjenica predsjedatelja/ predsjedateljice Zastupničkog doma / Doma naroda / povjerenstva	Prvi zamjenik predsjedavajućeg/ predsjedavajuće Predstavničkog doma / Doma naroda / komisije	Prva zamjenica predsjedavajućeg/ predsjedavajuće Predstavničkog doma / Doma naroda / komisije	Први замјеник председавајућег/ председавајуће Представничког дома / Дома народа / комисије	Прва замјеница председавајућег/ председавајуће Представничког дома / Дома народа / комисије
Računalni tehničar	Računalna tehničarka	Računarski tehničar	Računarska tehničarka	Рачунарски техничар	Рачунарска техничарка
Referent za nabave	Referentica za nabave	Referent za nabavke	Referentica za nabavke	Референт за набавке	Референткиња за набавке
Referent za obračun plaća i naknada	Referentica za obračun plaća i naknada	Referent za obračun plata i naknada	Referentica za obračun plata i naknada	Референт за обрачун плата и накнада	Референткиња за обрачун плата и накнада
Savjetnik predsjedatelja/ predsjedateljice / zamjenika/zamjenice predsjedatelja/ predsjedateljice Zastupničkog doma / Doma naroda	Savjetnica predsjedatelja/ predsjedateljice / zamjenika/zamjenice predsjedatelja/ predsjedateljice Zastupničkog doma / Doma naroda	Savjetnik predsjedavajućeg/ predsjedavajuće / zamjenika/zamjenice predsjedavajućeg/ predsjedavajuće Predstavničkog doma / Doma naroda	Savjetnica predsjedavajućeg/ predsjedavajuće / zamjenika/zamjenice predsjedavajućeg/ predsjedavajuće Predstavničkog doma / Doma naroda	Савјетник председавајућег/ председавајуће / замјеника/замјенице председавајућег/ председавајуће Представничког дома / Дома народа	Савјетница председавајућег/ председавајуће / замјеника/замјенице председавајућег/ председавајуће Представничког дома / Дома народа
Stručni savjetnik	Stručna savjetnica	Stručni savjetnik	Stručna savjetnica	Стручни савјетник	Стручна савјетница
Stručni savjetnik u povjerenstvu	Stručna savjetnica u povjerenstvu	Stručni savjetnik komisije	Stručna savjetnica komisije	Стручни савјетник комисије	Стручна савјетница комисије

hrvatski		bosanski		srpski	
Stručni savjetnik u Odjelu za izradbu i objavu pravnih akata	Stručna savjetnica u Odjelu za izradbu i objavu pravnih akata	Stručni savjetnik u Odjelu za izradu i objavljivanje pravnih akata	Stručna savjetnica u Odjelu za izradu i objavljivanje pravnih akata	Стручни савјетник у Одјелу за израду и објављивање правних аката	Стручна савјетница у Одјелу за израду и објављивање правних аката
Stručni savjetnik u Sektoru za druga parlamentarna tijela	Stručna savjetnica u Sektoru za druga parlamentarna tijela	Stručni savjetnik u Sektoru za druga parlamentarna tijela	Stručna savjetnica u Sektoru za druga parlamentarna tijela	Стручни савјетник у Сектору за друга парламентарна тијела	Стручна савјетница у Сектору за друга парламентарна тијела
Stručni savjetnik za administriranje baza	Stručna savjetnica za administriranje baza	Stručni savjetnik za administraciju baza	Stručna savjetnica za administraciju baza	Стручни савјетник за администрацију база	Стручна савјетница за администрацију база
Stručni savjetnik za informiranje	Stručna savjetnica za informiranje	Stručni savjetnik za informiranje	Stručna savjetnica za informiranje	Стручни савјетник за информисање	Стручна савјетница за информисање
Stručni savjetnik za izradu informacija o zakonodavnim aktivnostima	Stručna savjetnica za izradu informacija o zakonodavnim aktivnostima	Stručni savjetnik za izradu informacija o zakonodavnim aktivnostima	Stručna savjetnica za izradu informacija o zakonodavnim aktivnostima	Стручни савјетник за израду информација о законодавним активностима	Стручна савјетница за израду информација о законодавним активностима
Stručni savjetnik za javne nabave	Stručna savjetnica za javne nabave	Stručni savjetnik za javne nabavke	Stručna savjetnica za javne nabavke	Стручни савјетник за јавне набавке	Стручна савјетница за јавне набавке
Stručni savjetnik za odnose s javnošću	Stručna savjetnica za odnose s javnošću	Stručni savjetnik za odnose s javnošću	Stručna savjetnica za odnose s javnošću	Стручни савјетник за односе с јавношћу	Стручна савјетница за односе с јавношћу
Stručni savjetnik za planiranje i izvršenje proračuna	Stručna savjetnica za planiranje i izvršenje proračuna	Stručni savjetnik za planiranje i izvršenje budžeta	Stručna savjetnica za planiranje i izvršenje budžeta	Стручни савјетник за планирање и извршење буџета	Стручна савјетница за планирање и извршење буџета
Stručni savjetnik za pripremu sjednica Zastupničkog doma / Doma naroda	Stručna savjetnica za pripremu sjednica Zastupničkog doma / Doma naroda	Stručni savjetnik za pripremu sjednica Predstavničkog doma / Doma naroda	Stručna savjetnica za pripremu sjednica Predstavničkog doma / Doma naroda	Стручни савјетник за припрему сједница Представничког дома / Дома народа	Стручна савјетница за припрему сједница Представничког дома / Дома народа
Stručni savjetnik za pripremu zajedničkih sjednica	Stručna savjetnica za pripremu zajedničkih sjednica	Stručni savjetnik za pripremu zajedničkih sjednica	Stručna savjetnica za pripremu zajedničkih sjednica	Стручни савјетник за припрему заједничких сједница	Стручна савјетница за припрему заједничких сједница
Stručni savjetnik za programiranje i projektiranje	Stručna savjetnica za programiranje i projektiranje	Stručni savjetnik za programiranje i projektovanje	Stručna savjetnica za programiranje i projektovanje	Стручни савјетник за програмирање и пројектовање	Стручна савјетница за програмирање и пројектовање
Stručni savjetnik za sigurnost sustava i zaštitu podataka	Stručna savjetnica za sigurnost sustava i zaštitu podataka	Stručni savjetnik za sigurnost sistema i zaštitu podataka	Stručna savjetnica za sigurnost sistema i zaštitu podataka	Стручни савјетник за сигурност система и заштиту података	Стручна савјетница за сигурност система и заштиту података

hrvatski		bosanski		srpski	
Stručni savjetnik za sistemsku podršku i razvoj	Stručna savjetnica za sistemsku podršku i razvoj	Stručni savjetnik za sistemsku podršku i razvoj	Stručna savjetnica za sistemsku podršku i razvoj	Стручни савјетник за системску подршку и развој	Стручна савјетница за системску подршку и развој
Stručni savjetnik za softversko inženjerstvo	Stručna savjetnica za softversko inženjerstvo	Stručni savjetnik za softverski inženjering	Stručna savjetnica za softverski inženjering	Стручни савјетник за софтверски инжињеринг	Стручна савјетница за софтверски инжињеринг
Stručni savjetnik za zakonodavno-pravna pitanja i pravo Evropske unije	Stručna savjetnica za zakonodavno-pravna pitanja i pravo Evropske unije	Stručni savjetnik za zakonodavno-pravna pitanja i pravo Evropske unije	Stručna savjetnica za zakonodavno-pravna pitanja i pravo Evropske unije	Стручни савјетник за законодавно-правна питања и право Европске уније	Стручна савјетница за законодавно-правна питања и право Европске уније
Stručni suradnik	Stručna suradnica	Stručni saradnik	Stručna saradnica	Стручни сарадник	Стручна сарадница
Stručni suradnik – administrator sustava	Stručna suradnica – administratorica sustava	Stručni saradnik – administrator sistema	Stručna saradnica – administratorica sistema	Стручни сарадник – администратор система	Стручна сарадница – администраторка система
Stručni suradnik u povjerenstvu	Stručna suradnica u povjerenstvu	Stručni saradnik u komisiji	Stručna saradnica u komisiji	Стручни сарадник у комисији	Стручна сарадница у комисији
Stručni suradnik za bilateralne odnose	Stručna suradnica za bilateralne odnose	Stručni saradnik za bilateralne odnose	Stručna saradnica za bilateralne odnose	Стручни сарадник за билатералне односе	Стручна сарадница за билатералне односе
Stručni suradnik za proračun	Stručna suradnica za proračun	Stručni saradnik za budžet	Stručna saradnica za budžet	Стручни сарадник за буџет	Стручна сарадница за буџет
Stručni suradnik za protokol	Stručna suradnica za protokol	Stručni saradnik za protokol	Stručna saradnica za protokol	Стручни сарадник за протокол	Стручна сарадница за протокол
Stručni suradnik za radne odnose	Stručna suradnica za radne odnose	Stručni saradnik za radne odnose	Stručna saradnica za radne odnose	Стручни сарадник за радне односе	Стручна сарадница за радне односе
Stručni suradnik za suradnju s međunarodnim organizacijama (multilateralni odnosi)	Stručna suradnica za suradnju s međunarodnim organizacijama (multilateralni odnosi)	Stručni saradnik za suradnju sa međunarodnim organizacijama (multilateralni odnosi)	Stručna saradnica za suradnju sa međunarodnim organizacijama (multilateralni odnosi)	Стручни сарадник за сарадњу са међународним организацијама (мултилатерални односи)	Стручна сарадница за сарадњу са међународним организацијама (мултилатерални односи)
Stručni suradnik za web-prezentaciju	Stručna suradnica za web-prezentaciju	Stručni saradnik za veb-prezentaciju	Stručna saradnica za veb-prezentaciju	Стручни сарадник за веб-презентацију	Стручна сарадница за веб-презентацију
Suradnik za fotokopiranje	Suradnica za fotokopiranje	Saradnik za fotokopiranje	Saradnica za fotokopiranje	Сарадник за фотокопирање	Сарадница за фотокопирање

hrvatski		bosanski		srpski	
Suradnik za održavanje dvorana i prostorija	Suradnica za održavanje dvorana i prostorija	Saradnik za održavanje sala i prostorija	Saradnica za održavanje sala i prostorija	Сарадник за одржавање сала и просторија	Сарадница за одржавање сала и просторија
Suradnik za računalnu obradu	Suradnica za računalnu obradu	Saradnik za kompjutersku obradu	Saradnica za kompjutersku obradu	Сарадник за компјутерску обраду	Сарадница за компјутерску обраду
Suradnik za tehničku obradu transkripata	Suradnica za tehničku obradu transkripata	Saradnik za tehničku obradu transkripata	Saradnica za tehničku obradu transkripata	Сарадник за техничку обраду транскрипата	Сарадница за техничку обраду транскрипата
Suradnik za tehničku, grafičku i računalnu obradu podataka	Suradnica za tehničku, grafičku i računalnu obradu podataka	Saradnik za tehničku, grafičku i kompjutersku obradu podataka	Saradnica za tehničku, grafičku i kompjutersku obradu podataka	Сарадник за техничку, графичку и компјутерску обраду података	Сарадница за техничку, графичку и компјутерску обраду података
Tajnik povjerenstva	Tajnica povjerenstva	Sekretar komisije	Sekretarka* komisije	Секретар комисије	Секретарка комисије
Tajnik Zajedničke službe	Tajnica Zajedničke službe	Sekretar Zajedničke službe	Sekretarka Zajedničke službe	Секретар Заједничке службе	Секретарка Заједничке службе
Tajnik Zastupničkog doma / Doma naroda	Tajnica Zastupničkog doma / Doma naroda	Sekretar Predstavničkog doma / Doma naroda	Sekretarka Predstavničkog doma / Doma naroda	Секретар Представничког дома / Дома народа	Секретарка Представничког дома / Дома народа
Tehničar za video i audiosnimanje	Tehničarka za video i audiosnimanje	Tehničar za video i audio snimanje	Tehničarka za video i audio snimanje	Техничар за видео и аудио снимање	Техничарка за видео и аудио снимање
Unutarnji revizor	Unutarnja revizorica	Interni revizor	Interna revizorka*	Интерни ревизор	Интерна ревизорка*
Viši stručni suradnik	Viša stručna suradnica	Viši stručni saradnik	Viša stručna saradnica	Виши стручни сарадник	Виша стручна сарадница
Viši stručni suradnik u Odjelu za izradbu i objavu pravnih akata	Viša stručna suradnica u Odjelu za izradbu i objavu pravnih akata	Viši stručni saradnik u Odjelu za izradu i objavljivanje pravnih akata	Viša stručna saradnica u Odjelu za izradu i objavljivanje pravnih akata	Виши стручни сарадник у Одјелу за израду и објављивање правних аката	Виша стручна сарадница у Одјелу за израду и објављивање правних аката
Viši stručni suradnik za bilateralne odnose	Viša stručna suradnica za bilateralne odnose	Viši stručni saradnik za bilateralne odnose	Viša stručna saradnica za bilateralne odnose	Виши стручни сарадник за билатералне односе	Виша стручна сарадница за билатералне односе
Viši stručni suradnik za informiranje	Viša stručna suradnica za informiranje	Viši stručni saradnik za informiranje	Viša stručna saradnica za informiranje	Виши стручни сарадник за информисање	Виша стручна сарадница за информисање

hrvatski		bosanski		srpski	
Viši stručni suradnik za izradu informacija o zakonodavnim aktivnostima	Viša stručna suradnica za izradu informacija o zakonodavnim aktivnostima	Viši stručni saradnik za izradu informacija o zakonodavnim aktivnostima	Viša stručna saradnica za izradu informacija o zakonodavnim aktivnostima	Виши стручни сарадник за израду информација о законодавним активностима	Виша стручна сарадница за израду информација о законодавним активностима
Viši stručni suradnik za javne nabave	Viša stručna suradnica za javne nabave	Viši stručni saradnik za javne nabavke	Viša stručna saradnica za javne nabavke	Виши стручни сарадник за јавне набавке	Виша стручна сарадница за јавне набавке
Viši stručni suradnik za pripremu sjednica Zastupničkog doma / Doma naroda	Viša stručna suradnica za pripremu sjednica Zastupničkog doma / Doma naroda	Viši stručni saradnik za pripremu sjednica Predstavničkog doma / Doma naroda	Viša stručna saradnica za pripremu sjednica Predstavničkog doma / Doma naroda	Виши стручни сарадник за припрему сједница Представничког дома / Дома народа	Виша стручна сарадница за припрему сједница Представничког дома / Дома народа
Viši stručni suradnik za protokol	Viša stručna suradnica za protokol	Viši stručni saradnik za protokol	Viša stručna saradnica za protokol	Виши стручни сарадник за протокол	Виша стручна сарадница за протокол
Viši stručni suradnik za publikacije	Viša stručna suradnica za publikacije	Viši stručni saradnik za publikacije	Viša stručna saradnica za publikacije	Виши стручни сарадник за публикације	Виша стручна сарадница за публикације
Viši stručni suradnik za radne odnose	Viša stručna suradnica za radne odnose	Viši stručni saradnik za radne odnose	Viša stručna saradnica za radne odnose	Виши стручни сарадник за радне односе	Виша стручна сарадница за радне односе
Viši stručni suradnik za suradnju s međunarodnim organizacijama (multilateralni odnosi)	Viša stručna suradnica za suradnju s međunarodnim organizacijama (multilateralni odnosi)	Viši stručni saradnik za suradnju sa međunarodnim organizacijama (multilateralni odnosi)	Viša stručna saradnica za suradnju sa međunarodnim organizacijama (multilateralni odnosi)	Виши стручни сарадник за сарадњу са међународним организацијама (мултилатерални односи)	Виша стручна сарадница за сарадњу са међународним организацијама (мултилатерални односи)
Viši stručni suradnik za zakonodavno-pravna pitanja	Viša stručna suradnica za zakonodavno-pravna pitanja	Viši stručni saradnik za zakonodavno-pravna pitanja	Viša stručna saradnica za zakonodavno-pravna pitanja	Виши стручни сарадник за законодавно-правна питања	Виша стручна сарадница за законодавно-правна питања
Voditelj Informacijsko-dokumentacijskog sektora	Voditeljica Informacijsko-dokumentacijskog sektora	Rukovodilac Informaciono-dokumentacionog sektora	Rukovoditeljica Informaciono-dokumentacionog sektora	Руководилац Информационо-документационог сектора	Руководитељица Информационо-документационог сектора
Voditelj Istraživačkog sektora	Voditeljica Istraživačkog sektora	Rukovodilac Istraživačkog sektora	Rukovoditeljica Istraživačkog sektora	Руководилац Истраживачког сектора	Руководитељица Истраживачког сектора

hrvatski		bosanski		srpski	
Voditelj Jedinice za unutarnju reviziju	Voditeljica Jedinice za unutarnju reviziju	Rukovodilac Jedinice za internu reviziju	Rukovoditeljica Jedinice za internu reviziju	Руководилац Јединице за интерну ревизију	Руководитељица Јединице за интерну ревизију
Voditelj Odjela knjižnice	Voditeljica Odjela knjižnice	Šef Odjela biblioteke	Šefica Odjela biblioteke	Шеф Одјела библиотеке	Шефица Одјела библиотеке
Voditelj Odjela pisarnice	Voditeljica Odjela pisarnice	Šef Odjela pisarnice	Šefica Odjela pisarnice	Шеф Одјела писарнице	Шефица Одјела писарнице
Voditelj Odjela za bilateralne odnose	Voditeljica Odjela za bilateralne odnose	Šef Odjela za bilateralne odnose	Šefica Odjela za bilateralne odnose	Шеф Одјела за билатералне односе	Шефица Одјела за билатералне односе
Voditelj Odjela za dokumentaciju i informacije	Voditeljica Odjela za dokumentaciju i informacije	Šef Odjela za dokumentaciju i informacije	Šefica Odjela za dokumentaciju i informacije	Шеф Одјела за документацију и информације	Шефица Одјела за документацију и информације
Voditelj Odjela za informiranje	Voditeljica Odjela za informiranje	Šef Odjela za informiranje	Šefica Odjela za informiranje	Шеф Одјела за информисање	Шефица Одјела за информисање
Voditelj Odjela za izdavačku djelatnost i publikacije	Voditeljica Odjela za izdavačku djelatnost i publikacije	Šef Odjela za izdavačku djelatnost i publikacije	Šefica Odjela za izdavačku djelatnost i publikacije	Шеф Одјела за издавачку дјелатност и публикације	Шефица Одјела за издавачку дјелатност и публикације
Voditelj Odjela za izradbu i objavu правних аката	Voditeljica Odjela za izradbu i objavu правних аката	Šef Odjela za izradu i objavljivanje правних аката	Šefica Odjela za izradu i objavljivanje правних аката	Шеф Одјела за израду и објављивање правних аката	Шефица Одјела за израду и објављивање правних аката
Voditelj Odjela za јавност и медије	Voditeljica Odjela за јавност и медије	Šef Odjela за јавност и медије	Šefica Odjela за јавност и медије	Шеф Одјела за јавност и медије	Шефица Одјела за јавност и медије
Voditelj Odjela за лекторирање	Voditeljica Odjela за лекторирање	Šef Odjela за лекторирање	Šefica Odjela за лекторирање	Шеф Одјела за лекторисање	Шефица Одјела за лекторисање
Voditelj Odjela за припрему сједница Заступничког дома / Дома народа	Voditeljica Odjela за припрему сједница Заступничког дома / Дома народа	Šef Odjela за припрему сједница Представничког дома / Дома народа	Šefica Odjela за припрему сједница Представничког дома / Дома народа	Шеф Одјела за припрему сједница Представничког дома / Дома народа	Шефица Одјела за припрему сједница Представничког дома / Дома народа
Voditelj Odjela за протокол	Voditeljica Odjela за протокол	Šef Odjela за протокол	Šefica Odjela за протокол	Шеф Одјела за протокол	Шефица Одјела за протокол
Voditelj Odjela за радне односе	Voditeljica Odjela за радне односе	Šef Odjela за радне односе	Šefica Odjela за радне односе	Шеф Одјела за радне односе	Шефица Одјела за радне односе
Voditelj Odjela за сарадњу с међународним организацијама (multilateralни односи)	Voditeljica Odjela за сарадњу с међународним организацијама (multilateralни односи)	Šef Odjela за сарадњу са међународним организацијама (multilateralни односи)	Šefica Odjela за сарадњу са међународним организацијама (multilateralни односи)	Шеф Одјела за сарадњу са међународним организацијама (мултилатерални односи)	Шефица Одјела за сарадњу са међународним организацијама (мултилатерални односи)

hrvatski		bosanski		srpski	
Voditelj Operativno-tehničkog odjela	Voditeljica Operativno-tehničkog odjela	Šef Operativno-tehničkog odjela	Šefica Operativno-tehničkog odjela	Шеф Оперативно-техничког одјела	Шефица Оперативно-техничког одјела
Voditelj Sektora za druga parlamentarna tijela	Voditeljica Sektora za druga parlamentarna tijela	Rukovodilac Sektora za druga parlamentarna tijela	Rukovoditeljica Sektora za druga parlamentarna tijela	Руководилац Сектора за друга парламентарна тијела	Руководитељица Сектора за друга парламентарна тијела
Voditelj Sektora za financije	Voditeljica Sektora za financije	Rukovodilac Sektora za finansije	Rukovoditeljica Sektora za finansije	Руководилац Сектора за финансије	Руководитељица Сектора за финансије
Voditelj Sektora za informacijske tehnologije	Voditeljica Sektora za informacijske tehnologije	Rukovodilac Sektora za informacione tehnologije	Rukovoditeljica Sektora za informacione tehnologije	Руководилац Сектора за информационе технологије	Руководитељица Сектора за информационе технологије
Voditelj Sektora za međunarodne odnose i protokol	Voditeljica Sektora za međunarodne odnose i protokol	Rukovodilac Sektora za međunarodne odnose i protokol	Rukovoditeljica Sektora za međunarodne odnose i protokol	Руководилац Сектора за међународне односе и протокол	Руководитељица Сектора за међународне односе и протокол
Voditelj Sektora za odnose s javnošću	Voditeljica Sektora za odnose s javnošću	Rukovodilac Sektora za odnose s javnošću	Rukovoditeljica Sektora za odnose s javnošću	Руководилац Сектора за односе с јавношћу	Руководитељица Сектора за односе с јавношћу
Voditelj Sektora za опће послове	Voditeljica Sektora za опће послове	Rukovodilac Sektora za опће послове	Rukovoditeljica Sektora za опће послове	Руководилац Сектора за опште послове	Руководитељица Сектора за опште послове
Voditelj Zakonodavno-pravnog sektora	Voditeljica Zakonodavno-pravnog sektora	Rukovodilac Zakonodavno-pravnog sektora	Rukovoditeljica Zakonodavno-pravnog sektora	Руководилац Законодавно-правног сектора	Руководитељица Законодавно-правног сектора
Vozač koordinator u Parlamentarnoj skupštini BiH	Vozačica koordinatorica u Parlamentarnoj skupštini BiH	Vozač koordinator u Parlamentarnoj skupštini BiH	Vozačica koordinatorica u Parlamentarnoj skupštini BiH	Возач координатор у Парламентарној скупштини БиХ	Возачица координаторка* у Парламентарној скупштини БиХ
Vozač predsjedatelja/predsjedateljice / zamjenika/zamjenice predsjedatelja/predsjedateljice Zastupničkog doma / Doma naroda	Vozačica predsjedatelja/predsjedateljice / zamjenika/zamjenice predsjedatelja/predsjedateljice Zastupničkog doma / Doma naroda	Vozač predsjedavajućeg/predsjedavajuće / zamjenika/zamjenice predsjedavajućeg/predsjedavajuće Predstavničkog doma / Doma naroda	Vozačica predsjedavajućeg/predsjedavajuće / zamjenika/zamjenice predsjedavajućeg/predsjedavajuće Predstavničkog doma / Doma naroda	Возач председавајућег/председавајуће / замјеника/замјенице председавајућег/председавајуће Представничког дома / Дома народа	Возачица председавајућег/председавајуће / замјеника/замјенице председавајућег/председавајуће Представничког дома / Дома народа
Vozač u Parlamentarnoj skupštini BiH	Vozačica u Parlamentarnoj skupštini BiH	Vozač u Parlamentarnoj skupštini BiH	Vozačica u Parlamentarnoj skupštini BiH	Возач у Парламентарној скупштини БиХ	Возачица у Парламентарној скупштини БиХ
Zaposlenik	Zaposlenica	Zaposlenik	Zaposlenica	Запосленик	Запосленица*
Zastupnik	Zastupnica	Poslanik	Poslanica	Посланик	Посланица*

OBRAZLOŽENJE

I. USTAVNI TEMELJ

Ustavni temelj za donošenje ovoga propisa sadržan je u članku IV. 4. e) Ustava Bosne i Hercegovine.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE

Na 26. sjednici Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine od 19. 4. 2012. Zastupnički dom usvojio je inicijativu zastupnice Ismete Dervoz, koja glasi: "U skladu s člankom 8. Poslovnika Zastupničkog doma, upućujem inicijativu kolegijima obaju domova Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine sa zahtjevom da iniciraju donošenje odluke kojom će se osigurati zaustavljanje diskriminacije i ostvarivanje ravnopravnosti u jeziku u odnosu na osobe ženskoga roda koji se koristi u komunikaciji, internim aktima i materijalima, aktima i materijalima koji se šalju drugim institucijama u zemlji i inozemstvu, poslovnica domova Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine i svim drugim situacijama koje to zahtijevaju."

Kolegij Zastupničkog doma je na 31. sjednici, održanoj 10. 5. 2012., odredio Povjerenstvo za ostvarivanje ravnopravnosti spolova nadležnim, sa zadaćom da predloži Kolegiju odluku kojom bi Inicijativa bila realizirana, a koju bi potom razmatrala oba doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.

Povjerenstvo za ostvarivanje ravnopravnosti spolova utvrdilo je, među ostalim dokumentima, i Prijedlog naputka o korištenju rodno osjetljivog jezika u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine kojim se ostvaruje ravnopravnost spolova pri izradi akata u kojima se odlučuje o pojedinačnim pravima, usuglašavanju potpisa na službenim dopisima, posjetnicama, natpisima na uredima, iskaznicama itd., te pri izradi i objavi priopćenja za medije, kao i izmjeni statičkog dijela službene internetske stranice.

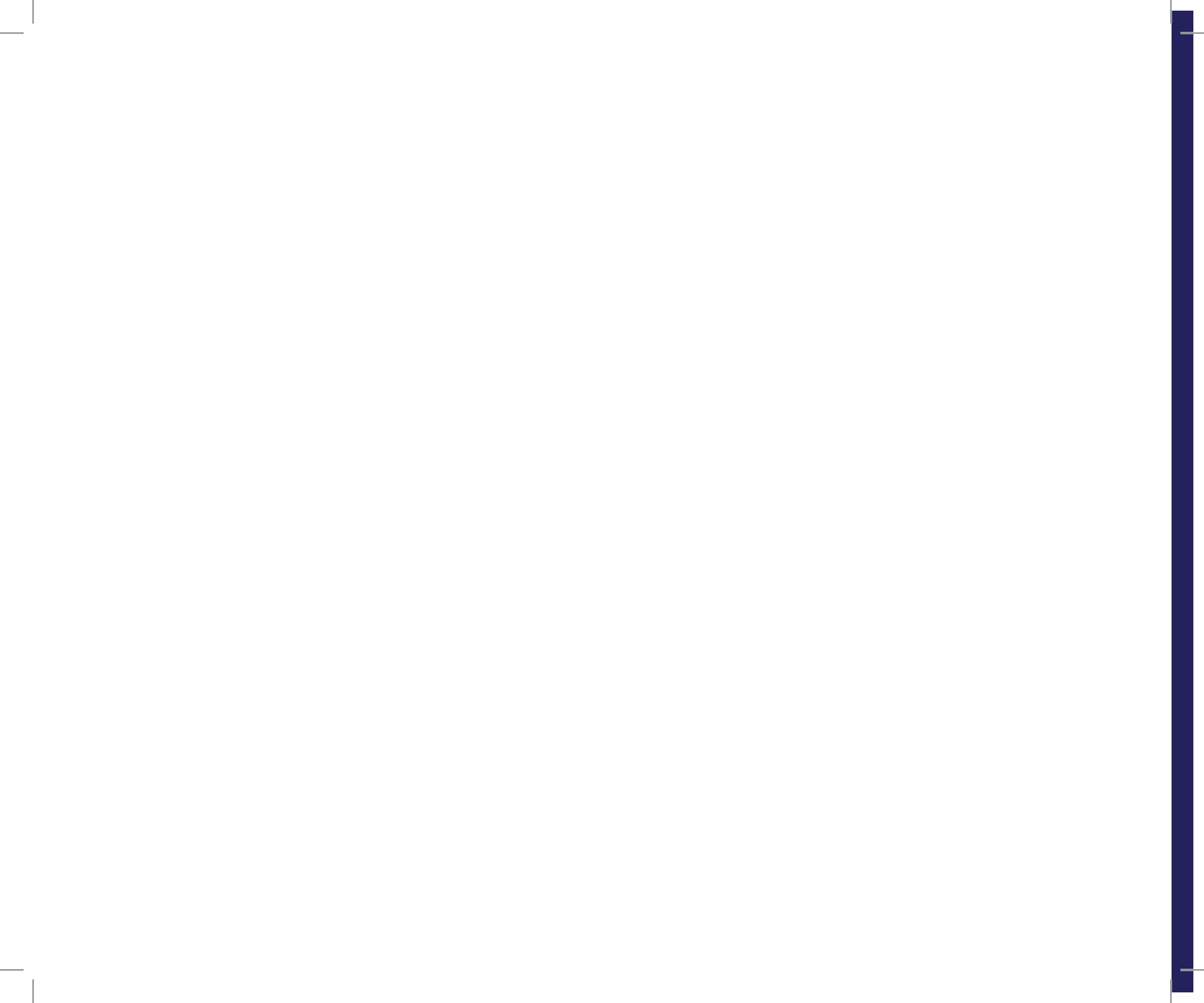
III. OBRAZLOŽENJE ODREDABA

Prilikom izrade ovoga naputka, korištena je stručna pomoć eminentnih stručnjaka za službene jezike u Bosni i Hercegovini koji su, na temelju stručne podloge, izradili jezične i sociokulturološke recenzije, a kojima su u cijelosti podržali predložena rješenja za uvođenje dosljedne uporabe rodno osjetljivog jezika u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine.

Recenzije navedenih stručnjaka i njihove stručne referencije priložene su uz ovaj i druge dokumente koji su predloženi za usvajanje, a odnose se na realizaciju navedene inicijative.

IV. FINANCIJSKA SREDSTVA

Dotatna sredstva potrebna za provođenje ovoga propisa čine troškovi izrade natpisa na uredima i izmjene statičkog dijela službene internetske stranice, ali se ne radi o znatnim iznosima.

- **Кораци у реализовању иницијативе за отклањање дискриминације и остваривање равноправности у језику у Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине**
- **Измјена и допуна Јединствених правила за израду правних прописа у институцијама Босне и Херцеговине са Образложењем**
- **Измјене и допуна Пословника Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине са Образложењем**
- **Измјене и допуна Пословника Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине са Образложењем**
- **Упутство о коришћењу родно осјетљивог језика у Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине**
 - **Анекс I Појединачна упутства са примјерима**
 - **Анекс II Табела функција, титула, звања и занимања у Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине и Секретаријату Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине са Образложењем**

Кораци у реализовању иницијативе за отклањање дискриминације и остваривање равноправности у језику у Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине

На 23. сједници Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, одржаној 16. 02. 2012. године, посланица Исмета Дервоз упутила је колегијумима оба дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине иницијативу сљедећег садржаја:

“У складу са чланом 8. Пословника Представничког дома, упућујем иницијативу колегијумима оба дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине са захтјевом да иницирају доношење одлуке која ће обезбиједити заустављање дискриминације и остваривање равноправности у језику у односу на особе женског пола који се користи у комуникацији, интерним актима и материјалима, актима и материјалима који се шаљу другим институцијама у земљи и иностранству, пословницима домова Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине и свим другим ситуацијама које то захтијевају.”

Заједнички колегијум оба дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине одредио је Комисију за остваривање равноправности полова као надлежну за разматрање Иницијативе.

Комисија је подржала Иницијативу, уз оцјену да има правни основ у одредбама Закона о равноправности полова у Босни и Херцеговини и међународним документима који су обавезујући за Босну и Херцеговину, како је то и наведено у образложењу Иницијативе.

Иницијатива посланице Исмете Дервоз усвојена је на 26. сједници Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, одржаној 19. 04. 2012. године.

Након тога Колегијум Представничког дома одредио је Комисију за остваривање равноправности полова као надлежну, са задатком да предложи Колегијуму одлуку којом би ова иницијатива била реализована, а коју би потом разматрала оба дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине.

Комисија за остваривање равноправности полова основала је Радну групу за израду докумената за остваривање равноправности у језику у Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине БиХ у саставу: Исмета Дервоз, предсједница, те

Весна Ќрстовић-Спремо, Данијела Мартиновић, Самра Филиповић-Хаџиабдић (Агенција за равноправност полова БиХ) и Лејла Тафро-Сефић (Информационо-документациони сектор у Секретаријату ПСБиХ), чланице.

Задатак Радне групе био је:

1. Дефинисати правну природу будућих докумената (правилник, приручник, упутство, инструкција, водич или др.).
2. Израдити инструкцију за коришћење родно осјетљивог језика у изради правних прописа које усваја Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине и Секретаријат Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине.
3. Израдити опште упуте за коришћење родно осјетљивог језика у актима у којима се одлучује о појединачним правима (сви акти везани за радно-правни статус, сви акти који се односе на коришћење права која произлазе из радноправног статуса и др.) које доноси Колегијум Секретаријата Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине.
4. Израдити предлоге измјена и допуна докумената:
 - пословника домова,
 - Јединствених правила за израду правних прописа
5. Израдити упуте за коришћење родно осјетљивог језика у саопштењима и информацијама за штампу.
6. Израдити упуте за коришћење сигнатура запослених особа и чланова Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине у родно осјетљивом језику - усагласити сигнатуре запослених особа, визиткарте, потписе на службеним дописима, натписе на канцеларијама, итд., поштујући како особе желе да их се ословљава.
7. Израдити упуте за измјену статичког дијела интернетске странице уз коришћење родно осјетљивог језика.

У свом раду Радна група Комисије ангажовала је и спољне сараднике – стручњаке за босански, хрватски и српски језик – који су израдили језичке и социокултуролошке рецензије докумената које је, као стручну подлогу, припремила проф. Сандра Злотрг из Удружења за језик и културу Лингвисти.

Тако су ангажовани:

- за босански језик проф. др Сенахид Халиловић, редовни професор на Филозофском факултету у Сарајеву - Одсјек за босански језик;
- за хрватски језик проф. др Јосип Баотић, редовни професор на Филозофском

- факултету у Сарајеву - Одсјек за хрватски језик;
- за српски језик доц. др Биљана Панић-Бабић, Одсјек за српски језик и књижевност Филолошког факултета Универзитета у Бањој Луци;
- за израду социолошког осврта проф. др Енвер Казаз, редовни професор и доц. др Ненад Величковић, Филозофски факултет у Сарајеву – Одсјек за књижевности народа Босне и Херцеговине.

Потребно је нагласити да су ангажовани стручњаци, као врхунски ауторитети у области језика и лингвистике у Босни и Херцеговини, у рецензијама безрезервно подржали предложену стручну основу, према којој су израђени документи. Такође су прихваћене и уграђене у коначан предлог све сугестије које су рецензенти имали. Радна група је и већину сугестија Одјела за лекторисање Секретаријата Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине уградила у текстове докумената.

Радна група обезбиједила је и средства потребна за њен рад из ФИГАП-а, на основу Споразума о подршци спровођењу програма „Заустављање дискриминације и остваривање равноправности у језику у Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине“, потписаног између Министарства за људска права и избјеглице Босне и Херцеговине и Секретаријата Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине. Координатор овог пројекта био је секретар Комисије Даворин Семеник.

Након што је окончала рад, Радна група је 05. 12. 2013. године поднијела Комисији свој извјештај с предлозима докумената, чиме је реализовала свој задатак, а које је Комисија разматрала на 13. сједници, одржаној 18. 12. 2013. године. Комисија је усвојила Извјештај и утврдила предлоге докумената, те је у даљу парламентарну процедуру упутила сљедеће документе:

1. Измјена и допуна Јединствених правила за израду правних прописа у институцијама Босне и Херцеговине;
2. Измјене и допуна Пословника Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине;
3. Измјене и допуна Пословника Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине;
4. Упутство о коришћењу родно осјетљивог језика у Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине с анексима: Појединачне упуте са примјерима и Табелом функција, титула, звања и занимања у Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине и Секретаријату Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине.

На основу члана IV 4. а) Устава Босне и Херцеговине, Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине, на ___ сједници Представничког дома, одржаној _____, и на ___ сједници Дома народа, одржаној _____, усвојила је

ИЗМЈЕНУ И ДОПУНУ ЈЕДИНСТВЕНИХ ПРАВИЛА ЗА ИЗРАДУ ПРАВНИХ ПРОПИСА У ИНСТИТУЦИЈАМА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Члан 1.

У Јединственим правилима за израду правних прописа у институцијама Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, број 11/05) члан 44. мијења се и гласи:

„Члан 44.

(Употреба мушког или женског рода)

(1) У пропису, гдје је то могуће, користи се родно неутрални облик 'особа' или 'лице'.

(2) Када се дефинишу, ријечи се дају у мушком и женском роду са косом цртом, а онда се, ради прегледности и читљивости, употребљавају само у мушком или женском роду.“

Члан 2.

Иза члана 44. додаје се члан који гласи:

„Члан 44а.

(1) Изрази који су ради прегледности дати у једном граматичком роду у Правилима и пропису донесеном на основу Правила без дискриминације се односе и на мушкарце и на жене.

(2) Носиоци нормативних послова дужни су да у уводним одредбама прописа наведу дефиницију из претходног става овог члана.“

Члан 3.

Ова измјена и допуна ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

Број
Сарајево,

Председавајући
Представничког дома
Парламентарне скупштине БиХ

Председавајући
Дома народа
Парламентарне скупштине БиХ

Ауторима прописа сугерише се употреба неутралног облика „особа“ или „лице“, која указује да се одредба подједнако односи на особе оба пола, а исто значење има и одредба о писању именица приликом њиховог дефинисања у оба рода с косом цртом између.

Уноси се и општа одредба да се изрази писани у једном роду односе без дискриминације на оба пола, те је утврђена обавеза увођења ове одредбе у све прописе који се усвајају.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I УСТАВНИ ОСНОВ

Уставни основ за доношење овог прописа садржан је у члану IV 4. а) Устава Босне и Херцеговине.

II РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ

На 26. сједници Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, одржаној 19. 04. 2012. године, Представнички дом усвојио је иницијативу посланице Исмете Дервоз која гласи:

“У складу са чланом 8. Пословника Представничког дома, упућујем иницијативу колегијумима оба дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине са захтјевом да иницирају доношење одлуке која ће осигурати заустављање дискриминације и остваривање равноправности у језику у односу на особе женског пола који се користи у комуникацији, интерним актима и материјалима, актима и материјалима који се шаљу другим институцијама у земљи и иностранству, пословницима домова Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине и свим другим ситуацијама које то захтијевају.”

Колегијум Представничког дома је на 31. сједници, одржаној 10. 05. 2012. године, одредио Комисију за остваривање равноправности полова као надлежну, са задатком да предложи Колегијуму одлуку којом би иницијатива била реализована, а коју би потом разматрала оба дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине.

Комисија за остваривање равноправности полова утврдила је Предлог за измјену и допуну Јединствених правила за израду правних прописа у институцијама Босне и Херцеговине којим се остварује равноправност полова у језику у овом пропису, а посљедишно и у прописима који се доносе на основу овог прописа.

III ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ОДРЕДАБА

Чланом 1. измијењен је члан 44. основног текста на начин да се ауторима прописа сугерише употреба неутралног облика „особа“ или „лице“, која указује да се одредба подједнако односи на особе оба пола.

Исто значење има и одредба о писању именица приликом њиховог дефинисања у оба рода са косом цртом између.

Чланом 2. дефинисано је да се изрази писани у једном роду односе без дискриминације на оба пола, те је утврђена обавеза увођења ове одредбе у све прописе који се усвајају.

IV ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА

Додатна средства за спровођење овог прописа нису потребна.

У документу којим се регулишу процедурална питања и функционисање Дома предложено је да се термини „предсједавајући“ и „посланик“ наводе у оба родна облика с косом цртом између, сугеришући да се подједнако односе на особе оба пола.

Такође, у текст свечане изјаве се уз ријеч „грађана“ додаје и ријеч „грађанки“, а додаје се и генерална одредба да се изрази наведени у једном роду без дискриминације односе и на мушкарце и на жене.

На основу члана IV 3. б) Устава Босне и Херцеговине, Представнички дом Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, на ___ сједници, одржаној _____, усвојио је

ИЗМЈЕНЕ И ДОПУНУ ПОСЛОВНИКА ПРЕДСТАВНИЧКОГ ДОМА ПАРЛАМЕНТАРНЕ СКУПШТИНЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Члан 1.

У Пословнику Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине (“Службени гласник БиХ”, бр. 33/06, 41/06, 81/06, 91/06, 91/07, 87/09 и 28/12) у члану 2. ст. (3) и (4) мијењају се и гласе:

„(3) Док се не изабере предсједавајући/предсједавајућа, првом сједницом привремено предсједава најстарији изабрани посланик/најстарија изабрана посланица.

(4) Након отварања прве сједнице, привремени предсједавајући/привремена предсједавајућа чита листу посланика и посланица.“

Члан 2.

У члану 3. ријечи: „ народа и грађана“ замјењује се ријечима „ народа, грађана и грађанки“.

Члан 3.

У члану 176. иза става (2) додаје се став (3) који гласи:

„(3) Изрази који су ради прегледности дати и у мушком и у женском граматичком роду само у једном члану овог акта или су дати само у једном граматичком роду, без дискриминације се у овом акту односе и на мушкарце и на жене.“

Члан 4.

Ова измјена и допуна ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у “Службеном гласнику БиХ”.

Број
Сарајево,

Предсједавајући
Представничког дома
Парламентарне скупштине БиХ

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I УСТАВНИ ОСНОВ

Уставни основ за доношење овог прописа садржан је у члану IV 3. б) Устава Босне и Херцеговине.

II РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ

На 26. сједници Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, одржаној 19. 04. 2012. године, Представнички дом усвојио је иницијативу посланице Исмете Дервоз која гласи:

“У складу са чланом 8. Пословника Представничког дома, упућујем иницијативу колегијумима оба дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине са захтјевом да иницирају доношење одлуке која ће осигурати заустављање дискриминације и остваривање равноправности у језику у односу на особе женског пола који се користи у комуникацији, интерним актима и материјалима, актима и материјалима који се шаљу другим институцијама у земљи и иностранству, пословницима домова ПСБиХ и свим другим ситуацијама које то захтијевају.”

Колегијум Представничког дома је на 31. сједници, одржаној 10. 05. 2012. године, одредио Комисију за остваривање равноправности полова као надлежну, са задатком да предложи Колегијуму одлуку којом би иницијатива била реализована, а коју би потом разматрала оба дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине. Комисија за остваривање равноправности полова утврдила је предлог за измјене и допуну пословника домова Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине којом се остварује равноправност полова у језику у овом пропису.

III ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ОДРЕДАБА

Чланом 1. измијењен је члан 2. основног текста на начин да се изрази „предсједавајући“ и „посланик“ наводе у оба родна облика са косом цртом између сугеришући да се подједнако односи на особе оба пола.

Чланом 2. у текст свечане изјаве, поред ријечи "грађана" додаје се и ријеч "грађанки".

Чланом 3. додаје се генерална одредба о изразима који су наведени у једном роду, и то да се они без дискриминације односе и на мушкарце и на жене.

IV ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА

Додатна средства за спровођење овог прописа нису потребна.

У документу којим се регулишу процедурална питања и функционисање Дома предложено је да се термини „предсједавајући“ и „делегат“ наводе у оба родна облика с косом цртом између, сугеришући да се подједнако односи на особе оба пола.

Такође, у текст свечане изјаве се уз ријеч „грађана“ додаје и ријеч „грађанки“, а додаје се и генерална одредба да се изрази наведени у једном роду без дискриминације односе и на мушкарце и на жене.

На основу члана IV 3. б) Устава Босне и Херцеговине, Дом народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, на ___ сједници, одржаној _____, усвојио је

ИЗМЈЕНЕ И ДОПУНУ ПОСЛОВНИКА ДОМА НАРОДА ПАРЛАМЕНТАРНЕ СКУПШТИНЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Члан 1.

У Пословнику Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине (“Службени гласник БиХ”, бр. 33/06, 41/06, 91/06, 91/07, 32/12) у члану 2. ст. (3) и (4) мијењају се и гласе:

„(3) Док се не изабере предсједавајући/предсједавајућа, првом сједницом привремено предсједава најстарији изабрани делегат/најстарија изабрана делегаткиња као привремени предсједавајући/привремена предсједавајућа.
(4) Након отварања прве сједнице, привремени предсједавајући/привремена предсједавајућа чита листу делегата и делегаткиња.“

Члан 2.

У члану 3. ријечи: „народа и грађана“ замјењују се ријечима: „народа, грађана и грађанки“.

Члан 3.

У члану 173. иза става (3) додаје се став (4) који гласи:

„(4) Изрази који су ради прегледности дати и у мушком и у женском граматичком роду само у једном члану овог акта или су дати само у једном граматичком роду, без дискриминације се у овом акту односе и на мушкарце и на жене.“

Члан 4.

Ова измјена и допуна ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у “Службеном гласнику БиХ”.

Број
Сарајево,

Предсједавајући
Дома народа
Парламентарне скупштине БиХ

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I УСТАВНИ ОСНОВ

Уставни основ за доношење овог прописа садржан је у члану IV 3. б) Устава Босне и Херцеговине.

II РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ

На 26. сједници Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, одржаној 19. 04. 2012. године, Представнички дом усвојио је иницијативу посланице Исмете Дервоз која гласи:

“У складу са чланом 8. Пословника Представничког дома, упућујем иницијативу колегијумима оба дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине са захтјевом да иницирају доношење одлуке која ће осигурати заустављање дискриминације и остваривање равноправности у језику у односу на особе женског пола који се користи у комуникацији, интерним актима и материјалима, актима и материјалима који се шаљу другим институцијама у земљи и иностранству, пословницима домова ПСБиХ и свим другим ситуацијама које то захтијевају.”

Колегијум Представничког дома је на 31. сједници, одржаној 10. 05. 2012. године, одредио Комисију за остваривање равноправности полова као надлежну, са задатком да предложи Колегијуму одлуку којом би иницијатива била реализована, а коју би потом разматрала оба дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине. Комисија за остваривање равноправности полова утврдила је предлог за измјене и допуну пословника домова Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине којом се остварује равноправност полова у језику у овом пропису.

III ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ОДРЕДАБА

Чланом 1. измијењен је члан 2. основног текста на начин да се изрази „предсједавајући“ и „делегат“ наводе у оба родна облика са косом цртом између сугеришући да се подједнако односи на особе оба пола.

Чланом 2. у текст свечане изјаве, поред ријечи "грађана" додаје се и ријеч "грађанки".

Чланом 3. додаје се генерална одредба о изразима који су наведени у једном роду, и то да се они без дискриминације односе и на мушкарце и на жене.

IV ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА

Додатна средства за спровођење овог прописа нису потребна.

Овим интерним документом прописује се обавеза коришћења родно осјетљивог језика приликом израде акта у којем се одлучује о појединачним правима, те приликом навођења функције, титуле, звања или занимања, као и при изради и објављивању саопштења за медије.

Такође се прописује и начин измјене статичког дијела званичне веб-странице.

На основу члана IV 4. е) Устава Босне и Херцеговине, Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине, на ___сједници Представничког дома, одржаној _____, и на ___сједници Дома народа, одржаној _____, усвојила је

У П У Т С Т В О

О КОРИШЋЕЊУ РОДНО ОСЈЕТЉИВОГ ЈЕЗИКА У ПАРЛАМЕНТАРНОЈ СКУПШТИНИ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Члан 1.

(Предмет)

Упутством о коришћењу родно осјетљивог језика у Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Упутство) прописује се коришћење родно осјетљивог језика приликом:

- а) израде акта у којем се одлучује о појединачним правима;
- б) навођења функције, титуле, звања или занимања на службеном допису, визиткарти, натпису на канцеларији, исказници итд.;
- ц) израде и објављивања саопштења за медије;
- д) измјене статичког дијела званичне веб-странице.

Члан 2.

(Општи принципи)

(1) Родно осјетљив језик је и језичко и политичко питање. Лингвистички, босански, хрватски и српски језик познају облике за мушки, женски и средњи род. Ниједан од тих родова не подразумијева у себи сва три рода. Неутрална је ријеч 'особа' која се препоручује за употребу у све три норме (у српској и босанској уз ријеч 'лице').

(2) У контексту политичке коректности, користити мушки род за функцију, титулу, звање или занимање када се односи на жену сматра се дискриминацијом путем језика у односу на пол. Упутство се заснива на законском оквиру у Босни и Херцеговини којим се забрањује наведена дискриминација: Закону о забрани дискриминације („Службени гласник БиХ“, број 59/09) и Закону о равноправности полова („Службени гласник БиХ“, бр. 16/03 и 102/09).

(3) Родно осјетљив језик је важно друштвено питање, а родно осјетљива употреба језика доприноси већој видљивости жене, њеног рада и економске једнакости коју је изборила на тржишту рада. Навика да се мушки род користи као генерички род

отежава настојања да бх. друштво досегне равноправност прокламовану законима и усвојеним конвенцијама о људским правима.

Члан 3.

(Израда акта у којем се одлучује о појединачним правима)

У акту у којем се одлучује о појединачним правима, који је везан за радно-правни статус или се односи на коришћење права која произлазе из радно-правног статуса, користи се женски род за назив функције, титуле, звања и занимања, када се односе на жену, према табели из Анекса II.

Члан 4.

(Навођење функције, титуле, звања и занимања на службеном допису, визиткарти, натпису на канцеларији, исказници итд.)

Приликом навођења функције, титуле, звања и занимања на службеном допису, визиткарти, натпису на канцеларији, исказници итд., када се односе на жену, користи се облик женског рода из табеле из Анекса II. При томе се води рачуна о поштовању језичке норме коју је члан/чланица Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Парламентарна скупштина БиХ) и запослена особа у Секретаријату Парламентарне скупштине БиХ одабрала, као и о томе како члан/чланица Парламентарне скупштине БиХ жели да се ословљава.

Члан 5.

(Израда и објављивање саопштења за медије)

(1) У саопштењима за медије Парламентарне скупштине БиХ досљедно се користи родно осјетљиви језик. Примјери су дати у Појединачним упутама, Анекс I.

(2) Упуте из става (1) овог члана примјењују се и на све публикације које издаје Парламентарна скупштина БиХ.

Члан 6.

(Измјене статичког дијела званичне веб-странице)

(1) Статички дио званичне веб-странице Парламентарне скупштине БиХ, који се односи на функцију, титулу, звање и занимање чланице Парламентарне скупштине БиХ, као и државне службенице и запосленце у Секретаријату Парламентарне скупштине БиХ мијења се у складу са анексима I и II.

(2) У складу са ставом (1) овог члана, потребно је:

- а) користити женски род за назив функције, титуле, звања и занимања који стоје уз име;
- б) преименовати називе канцеларија ако их воде жене;
- ц) подстраницу са контактима промијенити у складу са препорукама.

Члан 7.

(Примјена)

Примјена Упутства обавезујућа је за члана/чланицу Парламентарне скупштине БиХ, као и за запослене особе у Секретаријату Парламентарне скупштине БиХ.

Члан 8.

(Прелазне одредбе)

Рок за примјену Упутства одредиће колегијуми оба дома, на основу плана који ће предложити Колегијум Секретаријата Парламентарне скупштине БиХ у року од 30 дана од дана усвајања Упутства у оба дома Парламентарне скупштине БиХ.

Члан 9.

(Анекси)

Саставни дио Упутства чине:

- а) Појединачне упуте са примјерима (Анекс I);
- б) Табела функција, титула, звања и занимања у Парламентарној скупштини БиХ и Секретаријату Парламентарне скупштине БиХ (Анекс II).

Члан 10.

(Завршне одредбе)

Упутство ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

Број
Сарајево,

Предсједавајући
Представничког дома
Парламентарне скупштине БиХ

Предсједавајући
Дома народа
Парламентарне скупштине БиХ

Анекс I

ПОЈЕДИНАЧНА УПУТСТВА СА ПРИМЈЕРИМА

Опште правило

Граматичко правило о слагању рода, броја и падежа придјева и именица, односно рода и броја именица и глагола у реченици поштује се у свим документима на које се Упутство односи.

Израда аката у којима се одлучује о појединачним правима

Ако је жена носитељица неке функције, досљедно користити женски облик у свим ситуацијама гдје се упућује на њу:

- замјеница председавајућег (ако председава мушкарац);
- замјеник председавајуће (ако председава жена а мијења је мушкарац),
- замјеница председавајуће (ако су обје жене) и сл.

Навођење функције, титуле, звања и занимања на службеном допису, визиткарти, натпису на канцеларији, исказници итд.

Ако кабинет води жена, треба да стоји:

- Кабинет секретарке Дома
- Кабинет председавајуће Дома
- Кабинет замјенице председавајућег Дома (ако председава мушкарац)
- Кабинет замјеника председавајуће Дома (ако председава жена) и сл.

Израда и објављивање саопштења за медије

Слиједи препоруке са примјерима из праксе, преузетим са интернетске странице Парламентарне скупштине БиХ, и предлози за унапређење.

1. Када је носитељица вијести жена, упућивати на њу титулом и именом и презименом:

- и када се ради о званичној титули која значи звање и занимање:

Комисија је усвојила и Информацију са састанка са специјалном извјеститељском УН-а за питања насиља над женама и за његове узроке и посљедице Рашидом Мањо.

- и када се ради о титулама које не значе занимање:

Чланица Сталне делегације Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине у Парламентарној скупштини Централноевропске иницијативе (ПСЦЕИ), Данијела Мартиновић, обратила се учесницима засједања Парламентарног комитета ПС Централноевропске иницијативе, које се одржава у Будимпешти.

За наредну сједницу одгођено је доношење коначне одлуке у вези са представком на рад, припаднице (а не припадника) Граничне полиције БиХ, извјеститељке Хамиде Карчић.

Посланица у Представничком дому Парламентарне скупштине БиХ, Азра Хаџиахметовић, једина се из Босне и Херцеговине као панелистица (а не једини панелиста) обратила на економској конференцији која се под називом „East форум Берлин“ одржава у Берлину.

2. Када је носитељица вијести жена и више пута се спомиње у тексту, варирати начине упућивања:

- први пут пуним именом и презименом и титулом:

У организацији Министарства одбране Босне и Херцеговине и Заједничког штаба ОСБиХ, данас је у Сарајеву одржана Пета годишња конференција из области управљања персоналом за 2012. годину. У раду конференције учествовали су предсједавајућа Заједничке комисије за одбрану и безбједност БиХ Душанка Мајкић и парламентарни војни повјереник БиХ Бошко Шиљековић.

- други пут само титулом и презименом:

Предсједавајућа Мајкић учеснике је упознала са активностима које Заједничка комисија спроводи у рјешавању актуелних проблема у сектору одбране а у складу са закључцима конференције „Одбрамбено-безбједносни сектор у БиХ – годину

дана послије“ која је у новембра 2012. године одржана у Теслићу.

- препоручује се изостављање субјекта када се из контекста јасно зна о коме је ријеч:

Истакла је (а не Она је истакла) да је питање смањења ризика од катастрофа у БиХ прворазредно питање од нивоа локалне заједнице до ентитета, који имају не само уставну обавезу него и одговорност за функционисање неопходних механизма за супротстављање ризицима од катастрофе.

- У контексту гдје би се за мушкарце ставило само презиме, због избегавања понављања, препоручује се уз женско презиме увијек ставити или име или госпођа. Презиме не мијењати кроз падеже и не изводити придјевски облик из презимена:

Током конференције, Душанка Мајкић (а не Мајкићева) одржала је састанак са Маргарет Валстром, специјалном представницом генералног секретара УН-а за смањење ризика од катастрофа. Такође, госпођи Мајкић данас је уручена Захвалница за допринос у припреми за одржавање данашње конференције.

3. Када се говори о групи жена, досљедно користити женски род. Слиједити правило о слагању субјекта и предиката у роду и броју:

Предсједавајући Нико Лозанчић, прва замјеница предсједавајућег Исмета Дервоз и члан Комисије за остваривање равноправности полова Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине Зијад Јагодић разговарали су данас са чланицама Женске ромске мреже „Успјех“ о унапређењу квалитета живота за дјевојчице и жене у БиХ које су у Парламентарној скупштини боравиле у оквиру програма "Отворени парламент".

4. Када се вијест односи на групу људи у којој има и мушкараца и жена, креативно користити различите облике.

- поштовати већину:

(...) предлагачи делегати Сташа Кошарац, Сулејман Тихић и делегаткиња Борјана Кришто, (...)

- упоредо ставити и мушкарце и жене:

Поводом Дана заштите личних података у БиХ, предсједавајућа Александра Пандуревић и чланови и чланице Заједничке комисије за људска права, права дјетета, младе, имиграцију, избјеглице, азил и етику, Славко Јовичић, Мартин Рагуж, Младен Иванковић Лијановић, Нермина Капетановић и Нермина Темаловић, посјетили су Агенцију за заштиту личних података у БиХ.

Измјене статичког дијела службене веб-странице на сва три језика

Назив канцеларије, као и функције, титуле, звања и занимања на статичком дијелу веб-странице мијења се према доље наведеним примјерима. За све евентуалне персоналне промјене, као и наредне сазиве Парламентарне скупштине БиХ примјењује се исти начин измјене приликом креирања статичког дијела веб-странице.

Измјене за страницу на српском језику

Дио веб-странице странице „ПРЕДСТАВНИЧКИ ДОМ“ мијења се на сљедећи начин:

Сталне комисије

Уставноправна комисија
ДРУГА ЗАМЈЕНИЦА
Александра Пандуревић

Канцеларија секретарке Комисије за спољне послове
секретарка: Мерџана Иглица

Канцеларија секретарке Комисије за спољну трговину и царине
секретарка: Емира Чешљар

Комисија за остваривање равноправности полова
ПРВА ЗАМЈЕНИЦА
Исмета Дервоз

ДРУГА ЗАМЈЕНИЦА
Милица Марковић

Стручна служба Представничког дома (исти текст примиијенити и на подстраници Секретаријата)

КАНЦЕЛАРИЈА СЕКРЕТАРКЕ КОМИСИЈЕ ЗА СПОЉНЕ ПОСЛОВЕ
Секретарка: Мерџана Иглица

КАНЦЕЛАРИЈА СЕКРЕТАРКЕ КОМИСИЈЕ ЗА СПОЉНУ ТРГОВИНУ И ЦАРИНЕ
Секретарка: Емира Чешљар

Дио веб-странице странице „ДОМ НАРОДА“ мијења се на следећи начин:

Сталне комисије

Уставноправна комисија Дома народа
ДРУГА ЗАМЈЕНИЦА
Борјана Кришто

Стручна служба Дома народа (исти текст примиијенити и на подстраници Секретаријата)
Одјел за израду и објављивање правних аката
шефица Одјела: Мира Шкрба-Томић

Дио веб-странице странице „ЗАЈЕДНИЧКА ТИЈЕЛА“ мијења се на следећи начин:

Заједничка комисија за одбрану и безбједност Босне и Херцеговине
ПРЕДСЈЕДАВАЈУЋА
Душанка Мајкић
ПРВА ЗАМЈЕНИЦА
Борјана Кришто

Канцеларија секретарке Заједничке комисије за одбрану и безбједност Босне и Херцеговине
Секретарка: Љиљана Милићевић

Канцеларија секретарке Заједничке комисије за надзор над радом Обавјештајно-безбједносне агенције Босне и Херцеговине
Секретарка: Муамера Нумић

Заједничка комисија за економске реформе и развој
ПРЕДСЈЕДАВАЈУЋА
Данијела Мартиновић

Заједничка комисија за европске интеграције
ПРВА ЗАМЈЕНИЦА
Весна Крстовић-Спремо
ДРУГА ЗАМЈЕНИЦА
Борјана Кришто
Канцеларија секретарке Заједничке комисије за европске интеграције
Секретарка: Влатка Дангубић

Канцеларија секретарке Заједничке комисије за административне послове
Секретарка: Даворка Чаплински

Заједничка комисија за људска права, права дјетета, младе, имиграцију,
избјеглице, азил и етику
ПРЕДСЈЕДАВАЈУЋА
Александра Пандуревић
ПРВА ЗАМЈЕНИЦА
Нермина Капетановић
Канцеларија секретарке Заједничке комисије за људска права, права дјетета,
младе, имиграцију, избјеглице, азил и етику
Секретарка: Емина Јахић

Дио веб-странице „Секретаријат“ мијења се на следећи начин:

КАБИНЕТ СЕКРЕТАРА ЗАЈЕДНИЧКЕ СЛУЖБЕ
Помоћница секретара: Мирха Исановић-Жига
КАНЦЕЛАРИЈА СЕКРЕТАРКЕ ЗАЈЕДНИЧКЕ КОМИСИЈЕ ЗА ОДБРАНУ И
БЕЗБЈЕДНОСТ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
Секретарка: Љиљана Милићевић

КАНЦЕЛАРИЈА СЕКРЕТАРКЕ ЗАЈЕДНИЧКЕ КОМИСИЈЕ ЗА НАДЗОР НАД РАДОМ
ОБАВЈЕШТАЈНО-БЕЗБЈЕДНОСНЕ АГЕНЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Секретарка: Муамера Нумић

КАНЦЕЛАРИЈА СЕКРЕТАРКЕ ЗАЈЕДНИЧКЕ КОМИСИЈЕ ЗА ЕВРОПСКЕ
ИНТЕГРАЦИЈЕ

Секретарка: Влатка Дангубић

КАНЦЕЛАРИЈА СЕКРЕТАРКЕ ЗАЈЕДНИЧКЕ КОМИСИЈЕ ЗА АДМИНИСТРАТИВНЕ
ПОСЛОВЕ

Секретарка: Даворка Чаплински

КАНЦЕЛАРИЈА СЕКРЕТАРКЕ ЗАЈЕДНИЧКЕ КОМИСИЈЕ ЗА ЉУДСКА ПРАВА,
ПРАВА ДЈЕТЕТА, МЛАДЕ, ИМИГРАЦИЈУ, ИЗБЈЕГЛИЦЕ, АЗИЛ И ЕТИКУ

Секретарка: Емина Јахић

Дио веб-странице „Друга парламентарна тијела“ мијења се на сљедећи начин:

Независни одбор Парламентарне скупштине БиХ

Секретарка: Алма Салкић-Мијић

Одбор за жалбе грађана на рад полицијских службеника у полицијским
тијелима БиХ

ПРВА ЗАМЈЕНИЦА

Амела Башић

Секретарка: Аида Крехо

Савјет националних мањина БиХ

ПРВА ЗАМЈЕНИЦА

Марија Грбић

ДРУГА ЗАМЈЕНИЦА

Василија Ибрахимагић

Дио веб-странице „СЕКРЕТАРИЈАТ“ мијења се на сљедећи начин:

СЕКТОРИ

ИНФОРМАЦИОНО-ДОКУМЕНТАЦИОНИ СЕКТОР

Руководитељица Сектора: Лејла Тафро-Сефић

Одјел за документацију и информације

Шефица Одјела: Соња Врцић

Одјел библиотеке

Шефица Одјела: Едина Фазлагих

Одјел за лекторисање

Шефица Одјела: Лејла Нухоџић

ИСТРАЖИВАЧКИ СЕКТОР

Руководитељица Сектора: Сена Бајрактаревић

СЕКТОР ЗА ИНФОРМАЦИОНЕ ТЕХНОЛОГИЈЕ

Руководитељица Сектора: Едина Адиловић

СЕКТОР ЗА МЕЂУНАРОДНЕ ОДНОСЕ И ПРОТОКОЛ

Руководитељица Сектора: Мирсада Букарић-Ковачевић

Одјел за билатералне односе

Шефица Одјела: Јелена Рајаковић

Одјел за протокол

Шефица Одјела: Јадранка Кораћ

СЕКТОР ЗА ОПШТЕ ПОСЛОВЕ

Руководитељица Сектора: Мирјана Црњак

Одјел за радне односе

Шефица Одјела: Амила Тахирбеговић

ЗАКОНОДАВНО-ПРАВНИ СЕКТОР

Руководитељица Сектора: Мирјана Кутањац

СЕКТОР ЗА ДРУГА ПАРЛАМЕНТАРНА ТИЈЕЛА

Руководитељица Сектора: Љерка Бојић

Дио веб-странице „Парламентарна библиотека“ мијења се на следећи начин:

Шефица Одјела библиотеке: Едина Фазлагих

Стручна сарадница - библиотекарка - информаторка: Жаклина Андријевић-Карић

Стручна сарадница - библиотекарка за стручну обраду библиотечке грађе: Данка

Станишић

Руководитељица Информационо-документационог сектора: Лејла Тафро-Сефић

Дио веб-странице „МЕЂУНАРОДНЕ АКТИВНОСТИ“ мијења се на сљедећи начин:

ПАРЛАМЕНТАРНЕ ДЕЛЕГАЦИЈЕ

Делегација Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине у Парламентарној скупштини Савјета Европе

Секретарка Делегације: Севда Ваљевчић (привремена секретарка)

Делегација Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине у Парламентарној скупштини Организације за европску безбједност и сарадњу (ОЕБС)

Секретарка Делегације: Јелена Рајаковић

Делегација Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине у Парламентарној скупштини Централноевропске иницијативе (ЦЕИ)

Секретарка Делегације: Сенаида Бешлагић

Делегација Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине у Интерпарламентарној унији (ИПУ)

Секретарка Делегације: Марина Мијачевић

Делегација Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине у Парламентарној скупштини Медитерана

Секретарка Делегације: Теа Мандиловић

ГРУПЕ ПРИЈАТЕЉСТВА

Група за сусједне земље

Секретарка Групе: Јелена Рајаковић

Група за западну Европу

ДРУГА ЗАМЈЕНИЦА

Борјана Кришто

Група за средњу и источну Европу
ДРУГА ЗАМЈЕНИЦА
Нермина Капетановић
Секретарка Групе: Марина Мијачевић

Група за Азију
Секретарка Групе: Милена Ликокур

Група за Африку и земље Блиског истока
Секретарка Групе: Сенаида Бешлагић

Група за Сјеверну и Јужну Америку, Аустралију, Океанију и Јапан
ПРВА ЗАМЈЕНИЦА
Борјана Кришто
Секретарка Групе: Џенана Лепер

Анекс II

ТАБЕЛА ФУНКЦИЈА, ТИТУЛА, ЗВАЊА И ЗАНИМАЊА У ПАРЛАМЕНТАРНОЈ СКУПШТИНИ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ И СЕКРЕТАРИЈАТУ ПАРЛАМЕНТАРНЕ СКУПШТИНЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Употреба родно осјетљивог језика у три службена језика у Босни и Херцеговини донекле се разликује.

Рјечници стандардног хрватског језика садрже облике за звања и занимања у женском роду, што је дало одличну основу да се родно осјетљив говор примјењује у образовању, законодавству и у медијима. Осим рјечника, и класификација занимања и Закон о академским и стручним називима и академском ступњу Републике Хрватске наводе називе и у мушком и у женском роду, чиме је родно осјетљива употреба језика нормирана у хрватском стандарду.¹

Када је у питању српски језик, ситуација је другачија јер постоји јака струја језикословаца традиционалиста који сматрају да је женски род садржан у мушком. Промјене се, међутим, дешавају ванинституционално, радом невладиних организација које промовишу родну равноправност и у језику, али и институционално. Примјер је Упутство за стандардни и недискриминативни говор и понашање Заштитника грађана Републике Србије² те различити извјештаји и приручници о спровођењу и поштовању родне равноправности који заговарају родно осјетљив језик као важан фактор видљивости женског рада у друштву.³ Иако у рјечницима српског језика можемо наћи секретарке, делегаткиње, референткиње и др., многе

¹ Закон о академским и стручним називима и академском ступњу. „Народне новине“, бр. 107/07 и 118/12.

Доступно на:

<http://www.nszssh.hr/pdf/zakon%20o%20akademskim%20titulama.pdf>

Национална класификација занимања (2010). Државни завод за статистику, Влада Републике Хрватске. Доступно на: <http://www.hkdm.hr/?page=news,662>

² Упутство за стандардни и недискриминативни говор и понашање Заштитника грађана Републике Србије (2010). Доступно на: <http://www.inkluzija.gov.rs/?p=2513&lang=cs>

³ Удружење Једнаке могућности (2012). *Смернице и контролне листе за доносиоце одлука у вези са спровођењем и поштовањем родне равноправности*. Београд: Управа за родну равноправност Министарства рада, запошљавања и социјалне политике Републике Србије. Доступно на: http://www.gendernet.rs/files/Publikacije/Publikacije/URR-Odluke_Skica-5.pdf

Родна равноправност и дискриминација на основу пола: Приручник за запослене у институцији Покрајинског омбудсмана и покрајинским органима управе (2013). Уредила Даница Тодоров. Нови Сад: Покрајински омбудсман. Доступно на:

<http://rp.ombudsmanapv.org/attachments/article/40/prirucnik2013.pdf>

ријечи остају без потврда, иако се користе у говору, а све више и у медијима.

Рјечник босанскога језика⁴ из 2010. године биљежи облике звања и занимања у женском роду чиме се даје подстицај за употребу родно осјетљивог језика у јавној и службеној сфери. Нажалост, Класификација занимања Федерације Босне и Херцеговине⁵ има облике за женски род само за занимања која су традиционално сматрана женским, као што су чистачица, бабица, медицинска сестра, гатара и сл., док су занимања која су виша на скали друштвене моћи искључиво у мушком роду: директор, инжењер, доктор итд. С друге стране, Класификација занимања Републике Српске⁶ већину занимања даје напореда и у мушком и у женском роду: службеници/службенице, љекари/љекарке, директори/директорке, официри/официрке, архитекти/архитекткиње, техничари/техничарке итд.

У табели која слиједи дати су облици и у мушком и у женском роду за функције, титуле, звања и занимања која се користе у Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине и у Секретаријату ПСБиХ, како би се олакшала примјене родно осјетљивог језика.

У табели се, ради прегледности, дају облици као што је:

Административно-технички сарадник у Кабинету предсједавајућег/предсједавајуће / замјеника/замјенице предсједавајућег/предсједавајуће Представничког дома / Дома народа.

Коса црта без размака значи и/или: у Кабинету предсједавајућег или предсједавајуће (зависно ко тренутно обавља ту функцију), а коса црта са размацама значи 'односно': Представничког дома односно Дома народа (јер исто занимање постоји у оба дома).

Звјездица поред неких облика значи да ријеч нема потврду у рјечницима стандардног језика, али да су сви предлози већ овјерени у пракси босанског, хрватског или српског језика.

⁴ Халиловић, Сенахид, Палић, Исмаил и Шеховић, Амела (2010). *Рјечник босанскога језика*. Сарајево: Филозофски факултет Универзитета у Сарајеву.

⁵ *Класификација занимања Федерације Босне и Херцеговине* (2009). Федерални завод за статистику. Доступно на: <http://www.fzs.ba/zanimanja.htm>

⁶ *Класификација занимања Републике Српске*. "Службени гласник", бр. 40/11.

У Рјечнику босанскога језика није забиљежен облик *секретарка*, него *секретарица*. С обзиром на то да је значење ријечи *секретарица* до сада везивано искључиво за особу која обавља административне послове, овдје предлажемо пар *секретар/секретарка* за руководећу функцију у ПСБиХ, како би се означила (хијерархијска) разлика када особа женског пола ради у администрацији (*секретарица*) и када има политичку одговорност кроз руководећу функцију (*секретарка*)⁷, што је у складу са творбеним моделима босанског језика. Такође је прихватљиво кандидовати ријечи *оператерка*, *предсједавајућа* и *ревизорка* у јавном језику, иако оне нису наведене у првом издању *Рјечника босанскога језика*. Ови предлози су стручно утемељени и уједно доприносе унапређењу норме босанског језика⁸.

У рјечницима хрватског језика нису забиљежене ријечи магистра, операторка, информаторица и предсједатељица. Ријечи операторка и информаторица, међутим, могу се наћи у Националној класификацији занимања,⁹ магистра у Закону о академским и стручним називима и академском степену, док се у Хрватском сабору користи облик предсједатељица за жене које обављају ту функцију.

У сва три језика прави се разлика између звања библиотекар и књижничар, при чему је књижничар особа средње, а библиотекар особа више стручне спреме. Таква значења познаје и Рјечник хрватскога језика.¹⁰

У Речнику српскога језика Матице српске нема потврда за администраторку, ревизорку, посланицу итд. Међутим, у табелу су ти облици ипак уврштени онако како су преузети из књиге *Род и језик*¹¹ ауторки Свенке Савић и др. У рјечничком додатку

7 Два су начина како ријешити проблем када је значење ријечи која се изводи већ заузето. Прво, проширити значење ријечи и дозволити контексту да одреди које значење је у питању. Примјер, „Говорница има ријеч”: „Изађите, молим вас, за говорницу”. Друго, искористити творбене моделе језика и извести нови облик. Управо то предлажемо за случај секретар/секретарка. Тако избјегавамо досадашње опонирање по значењу *секретар* – особа, мушкарац, која има моћ и *секретарица* – особа која обавља административне послове (за особу, обично мушкарца, која има моћ). Видјети више: Чаушевић, Јасмина и Злотрг, Сандра (2011). *Начини за превладавање дискриминације у језику у образовању, медијима и правним документима*. Сарајево: Удружење „Лингвисти” и ЦИПС.

8 Рецензија документа “Упуте за родно осјетљиву употребу језика у Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине са становишта норме босанског језика”, проф. др Сенахид Халиловић

9 *Национална класификација занимања* (2010). Државни завод за статистику, Влада Републике Хрватске. Доступно на: <http://www.hkdm.hr/?page=news,662>

10 Анић, В. (1998). *Рјечник хрватскога језика* (3. изд.). Загреб: Нови Либер.

11 Савић, Свенка, Чанац, Маријана, Митро, Вероника, и Штрасни, Гордана (2009). *Род и језик*. Нови Сад: Женске студије и истраживања и Футура публикације.

те књиге ауторке су навеле све облике за занимања и звања у женском облику које су прикупиле у рјечничкој грађи, медијима и путем упитника које су спроводиле. Облике са највишом учесталошћу дале су на првом мјесту, те их у овој табели тако и преузимамо.

С друге стране, за нека звања и занимања рјечници наводе два или три облика. Тако су у српском језику могући облици докторка/докторица, професорка/ професорица, руководитељица/руководитељка, магистарка/магистрица. У овој табели дати су облици који су у Рјечнику Матице српске наведени на првом мјесту, с напоменом да се оставља слобода говорницима и говорницама да према свом језичком осјећају изаберу који од наведена два облика ће употребљавати.

Употребом у званичној комуникацији све ријечи које недостају у рјечницима у новим издањима сигурно ће наћи своје мјесто.

srpski		bosanski		hrvatski	
Административно-технички сарадник	Административно-техничка сарадница	Administrativno-tehnički saradnik	Administrativno-tehnička saradnica	Administrativno-tehnički suradnik	Administrativno-tehnička suradnica
Административни сарадник за радне односе	Административна сарадница за радне односе	Administrativni saradnik za radne odnose	Administrativna saradnica za radne odnose	Administrativni suradnik za radne odnose	Administrativna suradnica za radne odnose
Административно-технички сарадник у Кабинету председavajuћег/ председavajuће / замјеника/замјенице председavajuћег/ председavajuће Представничког дома / Дома народа	Административно-техничка сарадница у Кабинету председavajuћег/ председavajuће / замјеника/замјенице председavajuћег/ председavajuће Представничког дома / Дома народа	Administrativno-tehnički saradnik u Kabinetu predsjedavajućeg/ predsjedavajuće / zamjenika/zamjenice predsjedavajućeg/ predsjedavajuće Predstavničkog doma / Doma naroda	Administrativno-tehnička saradnica u Kabinetu predsjedavajućeg/ predsjedavajuće / zamjenika/zamjenice predsjedavajućeg/ predsjedavajuće Predstavničkog doma / Domanaroda	Administrativno-tehnički suradnik u Uredu predsjedatelja/ predsjedateljice / zamjenika/zamjenice predsjedatelja/ predsjedateljice Zastupničkog doma / Doma naroda	Administrativno-tehnička suradnica u Uredu predsjedatelja/ predsjedateljice / zamjenika/zamjenice predsjedatelja/ predsjedateljice Zastupničkog doma / Doma naroda
Администратор – сарадник за отпрему поште	Администраторка* – сарадница за отпрему поште	Administrator – saradnik za otpremu pošte	Administratorica – saradnica za otpremu pošte	Administrator – suradnik za otpremu pošte	Administratorica – suradnica za otpremu pošte
Администратор – сарадник за пријем поште	Администраторка – сарадница за пријем поште	Administrator – saradnik za prijem pošte	Administratorica – saradnica za prijem pošte	Administrator – suradnik za prijam pošte	Administratorica – suradnica za prijam pošte
Архивар	Архиварка	Arhivar	Arhivarka	Arhivar	Arhivarica
Библиотекар – информатор	Библиотекарка – информаторка*	Bibliotekar – informator	Bibliotekarka – informatorka	Bibliotekar – informator	Bibliotekarica – informatorica
Библиотекар за стручну обраду библиотечке грађе	Библиотекарка за стручну обраду библиотечке грађе	Bibliotekar za stručnu obradu bibliotečke građe	Bibliotekarka za stručnu obradu bibliotečke građe	Bibliotekar za stručnu obradu knjižnične građe	Bibliotekarica za stručnu obradu knjižnične građe
Благајник	Благајница	Blagajnik	Blagajnica	Blagajnik	Blagajnica
Виши стручни сарадник	Виша стручна сарадница	Viši stručni saradnik	Viša stručna saradnica	Viši stručni suradnik	Viša stručna suradnica
Виши стручни сарадник за билатералне односе	Виша стручна сарадница за билатералне односе	Viši stručni saradnik za bilateralne odnose	Viša stručna saradnica za bilateralne odnose	Viši stručni suradnik za bilateralne odnose	Viša stručna suradnica za bilateralne odnose
Виши стручни сарадник за законодавно-правна питања	Виша стручна сарадница за законодавно-правна питања	Viši stručni saradnik za zakonodavno-pravna pitanja	Viša stručna saradnica za zakonodavno-pravna pitanja	Viši stručni suradnik za zakonodavno-pravna pitanja	Viša stručna suradnica za zakonodavno-pravna pitanja

српски		bosanski		hrvatski	
Виши стручни сарадник за израду информација о законодавним активностима	Виша стручна сарадница за израду информација о законодавним активностима	Viši stručni saradnik za izradu informacija o zakonodavnim aktivnostima	Viša stručna saradnica za izradu informacija o zakonodavnim aktivnostima	Viši stručni suradnik za izradu informacija o zakonodavnim aktivnostima	Viša stručna suradnica za izradu informacija o zakonodavnim aktivnostima
Виши стручни сарадник за информисање	Виша стручна сарадница за информисање	Viši stručni saradnik za informiranje	Viša stručna saradnica za informiranje	Viši stručni suradnik za informiranje	Viša stručna suradnica za informiranje
Виши стручни сарадник за јавне набавке	Виша стручна сарадница за јавне набавке	Viši stručni saradnik za javne nabavke	Viša stručna saradnica za javne nabavke	Viši stručni suradnik za javne nabave	Viša stručna suradnica za javne nabave
Виши стручни сарадник за припрему сједница Припремничког дома / Дома народа	Виша стручна сарадница за припрему сједница Представничког дома / Дома народа	Viši stručni saradnik za pripremu sjednica Predstavničkog doma / Doma naroda	Viša stručna saradnica za pripremu sjednica Predstavničkog doma / Doma naroda	Viši stručni suradnik za pripremu sjednica Zastupničkog doma / Doma naroda	Viša stručna suradnica za pripremu sjednica Zastupničkog doma / Doma naroda
Виши стручни сарадник за протокол	Виша стручна сарадница за протокол	Viši stručni saradnik za protokol	Viša stručna saradnica za protokol	Viši stručni suradnik za protokol	Viša stručna suradnica za protokol
Виши стручни сарадник за публикације	Виша стручна сарадница за публикације	Viši stručni saradnik za publikacije	Viša stručna saradnica za publikacije	Viši stručni suradnik za publikacije	Viša stručna suradnica za publikacije
Виши стручни сарадник за радне односе	Виша стручна сарадница за радне односе	Viši stručni saradnik za radne odnose	Viša stručna saradnica za radne odnose	Viši stručni suradnik za radne odnose	Viša stručna suradnica za radne odnose
Виши стручни сарадник за сарадњу са међународним организацијама (мултилатерални односи)	Виша стручна сарадница за сарадњу са међународним организацијама (мултилатерални односи)	Viši stručni saradnik za saradnju sa međunarodnim organizacijama (multilateralni odnosi)	Viša stručna saradnica za saradnju sa međunarodnim organizacijama (multilateralni odnosi)	Viši stručni suradnik za saradnju s međunarodnim organizacijama (multilateralni odnosi)	Viša stručna suradnica za saradnju s međunarodnim organizacijama (multilateralni odnosi)
Виши стручни сарадник у Одјелу за израду и објављивање правних аката	Виша стручна сарадница у Одјелу за израду и објављивање правних аката	Viši stručni saradnik u Odjelu za izradu i objavljivanje pravnih akata	Viša stručna saradnica u Odjelu za izradu i objavljivanje pravnih akata	Viši stručni suradnik u Odjelu za izradbu i objavu pravnih akata	Viša stručna suradnica u Odjelu za izradbu i objavu pravnih akata
Возач координатор у Парламентарној скупштини БиХ	Возачица координаторка* у Парламентарној скупштини БиХ	Vozač koordinator u Parlamentarnoj skupštini BiH	Vozačica koordinatorica u Parlamentarnoj skupštini BiH	Vozač koordinator u Parlamentarnoj skupštini BiH	Vozačica koordinatorica u Parlamentarnoj skupštini BiH

српски		bosanski		hrvatski	
Возач председавајућег/ председавајуће / замјеника/замјенице председавајућег/ председавајуће Представничког дома / Дома народа	Возачица председавајућег/ председавајуће / замјеника/замјенице председавајућег/ председавајуће Представничког дома / Дома народа	Vozač predsjedavajućeg/ predsjedavajuće / zamjenika/zamjenice predsjedavajućeg/ predsjedavajuće Predstavničkog doma / Doma naroda	Vozačica predsjedavajućeg/ predsjedavajuće / zamjenika/zamjenice predsjedavajućeg/ predsjedavajuće Predstavničkog doma / Doma naroda	Vozač predsjedatelja/ predsjedateljice / zamjenika/zamjenice predsjedatelja/ predsjedateljice Zastupničkog doma / Doma naroda	Vozačica predsjedatelja/ predsjedateljice / zamjenika/zamjenice predsjedatelja/ predsjedateljice Zastupničkog doma / Doma naroda
Возач у Парламентарној скупштини БиХ	Возачица у Парламентарној скупштини БиХ	Vozač u Parlamentarnoj skupštini BiH	Vozačica u Parlamentarnoj skupštini BiH	Vozač u Parlamentarnoj skupštini BiH	Vozačica u Parlamentarnoj skupštini BiH
Главни књиговођа	Главна књиговоткиња	Glavni knjigovođa	Glavna knjigovotkinja	Glavni knjigovođa	Glavna knjigovotkinja
Господин	Госпођа	Gospodin	Gospođa	Gospodin	Gospođa
Дактилограф оператер	Дактилографкиња оператерка*	Daktilograf operater	Daktilografkinja operaterka*	Daktilograf operator	Daktilografkinja operatorica
Делегат	Делегаткиња	Delegat	Delegatkinja	Zastupnik	Zastupnica
Доктор наука	Докторка наука	Doktor nauka	Doktorica nauka	Doktor znanosti	Doktorica znanosti
Државни службеник	Државна службеница	Državni službenik	Državna službenica	Državni službenik	Državna službenica
Други замјеник председавајућег/ председавајуће Представничког дома / Дома народа / комисије	Друга замјеница председавајућег/ председавајуће Представничког дома / Дома народа / комисије	Drugi zamjenik predsjedavajućeg/ predsjedavajuće Predstavničkog doma / Doma naroda / komisije	Druga zamjenica predsjedavajućeg/ predsjedavajuće Predstavničkog doma / Doma naroda / komisije	Drugi zamjenik predsjedatelja/ predsjedateljice Zastupničkog doma / Doma naroda / povjerenstva	Druga zamjenica predsjedatelja/ predsjedateljice Zastupničkog doma / Doma naroda / povjerenstva
Запосленик	Запосленица*	Zaposlenik	Zaposlenica	Zaposlenik	Zaposlenica
Интерни ревизор	Интерна ревизорка*	Interni revizor	Interna revizorka*	Unutarnji revizor	Unutarnja revizorica
Истраживач/ аналитичар	Истраживачица*/ аналитичарка	Istraživač/analitičar	Istraživačica/analitičarka	Istraživač/analitičar	Istraživačica/analitičarka
Књижничар	Књижничарка	Knjižničar	Knjižničarka	Knjižničar	Knjižničarka
Курир	Курирка	Kurir	Kurirka	Kurir	Kurirka
Лектор за босански језик	Лекторка за босански језик	Lektor za bosanski jezik	Lektorica za bosanski jezik	Lektor za bosanski jezik	Lektorica za bosanski jezik
Лектор за српски језик	Лекторка за српски језик	Lektor za srpski jezik	Lektorica za srpski jezik	Lektor za srpski jezik	Lektorica za srpski jezik

српски		bosanski		hrvatski	
Лектор за хрватски језик	Лекторка за хрватски језик	Lektor za hrvatski jezik	Lektorica za hrvatski jezik	Lektor za hrvatski jezik	Lektorica za hrvatski jezik
Магистар	Магистарка*	Magistar	Magistrica	Magistar	Magistra
Помоћни архивар	Помоћна архиварна	Pomoćni arhivar	Pomoćna arhivarka	Pomoćni arhivar	Pomoćna arhivarica
Помоћник секретара/ секретарке Заједничке службе	Помоћница секретара/ секретарке Заједничке службе	Pomoćnik sekretara/ sekretarke Zajedničke službe	Pomoćnica sekretara/ sekretarke Zajedničke službe	Pomoćnik tajnika/ tajnice Zajedničke službe	Pomoćnica tajnika/ tajnice Zajedničke službe
Помоћник секретара/ секретарке Представничког дома / Дома народа	Помоћница секретара/ секретарке Представничког дома / Дома народа	Pomoćnik sekretara/ sekretarke Predstavničkog doma / Doma naroda	Pomoćnica sekretara/ sekretarke Predstavničkog doma / Doma naroda	Pomoćnik tajnika/ tajnice Zastupničkog doma / Doma naroda	Pomoćnica tajnika/ tajnice Zastupničkog doma / Doma naroda
Посланик	Посланица*	Poslanik	Poslanica	Izasanik	Izaslanica
Први замјеник предсједавајућег/ предсједавајуће Представничког дома / Дома народа / комисије	Прва замјеница предсједавајућег/ предсједавајуће Представничког дома / Дома народа / комисије	Prvi zamjenik predsjedavajućeg/ predsjedavajuće Predstavničkog doma / Doma naroda / komisije	Prva zamjenica predsjedavajućeg/ predsjedavajuće Predstavničkog doma / Doma naroda / komisije	Prvi zamjenik predsjedatelja/ predsjedateljice Zastupničkog doma / Doma naroda / povjerenstva	Prva zamjenica predsjedatelja/ predsjedateljice Zastupničkog doma / Doma naroda / povjerenstva
Преводилац за енглески језик	Преводитељка за енглески језик	Prevodilac za engleski jezik	Prevoditeljica za engleski jezik	Prevoditelj za engleski jezik	Prevoditeljica za engleski jezik
Преводилац за француски језик	Преводитељка за француски језик	Prevodilac za francuski jezik	Prevoditeljica za francuski jezik	Prevoditelj za francuski jezik	Prevoditeljica za francuski jezik
Предсједавајући Представничког дома / Дома народа / комисије	Предсједавајућа Представничког дома / Дома народа / комисије	Predsjedavajući Predstavničkog doma / Doma naroda / komisije	Predsjedavajuća* Predstavničkog doma / Doma naroda / komisije	Predsjedatelj Zastupničkog doma / Doma naroda / povjerenstva	Predsjedateljica Zastupničkog doma / Doma naroda / povjerenstva
Професор	Професорка	Profesor	Profesorica	Profesor	Profesorica
Рачунарски техничар	Рачунарска техничарка	Računarski tehničar	Računarska tehničarka	Računalni tehničar	Računalna tehničarka
Референт за набавке	Референткиња за набавке	Referent za nabavke	Referentica za nabavke	Referent za nabave	Referentica za nabave
Референт за обрачун плата и накнада	Референткиња за обрачун плата и накнада	Referent za obračun plata i naknada	Referentica za obračun plata i naknada	Referent za obračun plaća i naknada	Referentica za obračun plaća i naknada
Руководилац Законодавно-правног сектора	Руководитељица Законодавно-правног сектора	Rukovodilac Zakonodavno-pravnog sektora	Rukovoditeljica Zakonodavno-pravnog sektora	Voditelj Zakonodavno-pravnog sektora	Voditeljica Zakonodavno-pravnog sektora

српски		bosanski		hrvatski	
Руководилац Информационо-документационог сектора	Руководитељица Информационо-документационог сектора	Rukovodilac Informaciono-dokumentacionog sektora	Rukovoditeljica Informaciono-dokumentacionog sektora	Voditelj Informacijsko-dokumentacijskog sektora	Voditeljica Informacijsko-dokumentacijskog sektora
Руководилац Истраживачког сектора	Руководитељица Истраживачког сектора	Rukovodilac Istraživačkog sektora	Rukovoditeljica Istraživačkog sektora	Voditelj Istraživačkog sektora	Voditeljica Istraživačkog sektora
Руководилац Јединице за интерну ревизију	Руководитељица Јединице за интерну ревизију	Rukovodilac Jedinice za internu reviziju	Rukovoditeljica Jedinice za internu reviziju	Voditelj Jedinice za unutarnju reviziju	Voditeljica Jedinice za unutarnju reviziju
Руководилац Сектора за међународне односе и протокол	Руководитељица Сектора за међународне односе и протокол	Rukovodilac Sektora za međunarodne odnose i protokol	Rukovoditeljica Sektora za međunarodne odnose i protokol	Voditelj Sektora za međunarodne odnose i protokol	Voditeljica Sektora za međunarodne odnose i protokol
Руководилац Сектора за друга парламентарна тијела	Руководитељица Сектора за друга парламентарна тијела	Rukovodilac Sektora za druga parlamentarna tijela	Rukovoditeljica Sektora za druga parlamentarna tijela	Voditelj Sektora za druga parlamentarna tijela	Voditeljica Sektora za druga parlamentarna tijela
Руководилац Сектора за информационе технологије	Руководитељица Сектора за информационе технологије	Rukovodilac Sektora za informacione tehnologije	Rukovoditeljica Sektora za informacione tehnologije	Voditelj Sektora za informacijske tehnologije	Voditeljica Sektora za informacijske tehnologije
Руководилац Сектора за односе с јавношћу	Руководитељица Сектора за односе с јавношћу	Rukovodilac Sektora za odnose s javnošću	Rukovoditeljica Sektora za odnose s javnošću	Voditelj Sektora za odnose s javnošću	Voditeljica Sektora za odnose s javnošću
Руководилац Сектора за опште послове	Руководитељица Сектора за опште послове	Rukovodilac Sektora za opće poslove	Rukovoditeljica Sektora za opće poslove	Voditelj Sektora za opće poslove	Voditeljica Sektora za opće poslove
Руководилац Сектора за финансије	Руководитељица Сектора за финансије	Rukovodilac Sektora za finansije	Rukovoditeljica Sektora za finansije	Voditelj Sektora za financije	Voditeljica Sektora za financije
Савјетник предсједавајућег/ предсједавајуће / замјеника/ замјенице предсједавајућег/ предсједавајуће Представничког дома / Дома народа	Савјетница предсједавајућег/ предсједавајуће / замјеника/ замјенице предсједавајућег/ предсједавајуће Представничког дома / Дома народа	Savjetnik predsjedavajućeg/ predsjedavajuće / zamjenika/zamjenice predsjedavajućeg/ predsjedavajuće Predstavničkog doma / Doma naroda	Savjetnica predsjedavajućeg/ predsjedavajuće / zamjenika/zamjenice predsjedavajućeg/ predsjedavajuće Predstavničkog doma / Doma naroda	Savjetnik predsjedatelja/ predsjedateljice / zamjenika/zamjenice predsjedatelja/ predsjedateljice Zastupničkog doma / Doma naroda	Savjetnica predsjedatelja/ predsjedateljice / zamjenika/zamjenice predsjedatelja/ predsjedateljice Zastupničkog doma / Doma naroda
Сарадник за компјутерску обраду	Сарадница за компјутерску обраду	Saradnik za kompjutersku obradu	Saradnica za kompjutersku obradu	Suradnik za računalnu obradu	Suradnica za računalnu obradu

српски		bosanski		hrvatski	
Сарадник за одржавање сала и просторија	Сарадница за одржавање сала и просторија	Saradnik za održavanje sala i prostorija	Saradnica za održavanje sala i prostorija	Suradnik za održavanje dvorana i prostorija	Suradnica za održavanje dvorana i prostorija
Сарадник за техничку обраду транскрипата	Сарадница за техничку обраду транскрипата	Saradnik za tehničku obradu transkripata	Saradnica za tehničku obradu transkripata	Suradnik za tehničku obradu transkripata	Suradnica za tehničku obradu transkripata
Сарадник за техничку, графичку и компјутерску обраду података	Сарадница за техничку, графичку и компјутерску обраду података	Saradnik za tehničku, grafičku i kompjutersku obradu podataka	Saradnica za tehničku, grafičku i kompjutersku obradu podataka	Suradnik za tehničku, grafičku i računalnu obradu podataka	Suradnica za tehničku, grafičku i računalnu obradu podataka
Сарадник за фотокопирање	Сарадница за фотокопирање	Saradnik za fotokopiranje	Saradnica za fotokopiranje	Suradnik za fotokopiranje	Suradnica za fotokopiranje
Секретар Заједничке службе	Секретарка Заједничке службе	Sekretar Zajedničke službe	Sekretarka Zajedničke službe	Tajnik Zajedničke službe	Tajnica Zajedničke službe
Секретар комисије	Секретарка комисије	Sekretar komisije	Sekretarka* komisije	Tajnik povjerenstva	Tajnica povjerenstva
Секретар Представничког дома / Дома народа	Секретарка Представничког дома / Дома народа	Sekretar Predstavničkog doma / Doma naroda	Sekretarka Predstavničkog doma / Doma naroda	Tajnik Zastupničkog doma / Doma naroda	Tajnica Zastupničkog doma / Doma naroda
Стручни савјетник	Стручна савјетница	Stručni savjetnik	Stručna savjetnica	Stručni savjetnik	Stručna savjetnica
Стручни савјетник за администрацију база	Стручна савјетница за администрацију база	Stručni savjetnik za administraciju baza	Stručna savjetnica za administraciju baza	Stručni savjetnik za administriranje baza	Stručna savjetnica za administriranje baza
Стручни савјетник за законодавно-правна питања и право Европске уније	Стручна савјетница за законодавно-правна питања и право Европске уније	Stručni savjetnik za zakonodavno-pravna pitanja i pravo Evropske unije	Stručna savjetnica za zakonodavno-pravna pitanja i pravo Evropske unije	Stručni savjetnik za zakonodavno-pravna pitanja i pravo Europske unije	Stručna savjetnica za zakonodavno-pravna pitanja i pravo Europske unije
Стручни савјетник за израду информација о законодавним активностима	Стручна савјетница за израду информација о законодавним активностима	Stručni savjetnik za izradu informacija o zakonodavnim aktivnostima	Stručna savjetnica za izradu informacija o zakonodavnim aktivnostima	Stručni savjetnik za izradu informacija o zakonodavnim aktivnostima	Stručna savjetnica za izradu informacija o zakonodavnim aktivnostima
Стручни савјетник за информисање	Стручна савјетница за информисање	Stručni savjetnik za informiranje	Stručna savjetnica za informiranje	Stručni savjetnik za informiranje	Stručna savjetnica za informiranje
Стручни савјетник за јавне набавке	Стручна савјетница за јавне набавке	Stručni savjetnik za javne nabavke	Stručna savjetnica za javne nabavke	Stručni savjetnik za javne nabave	Stručna savjetnica za javne nabave
Стручни савјетник за односе с јавношћу	Стручна савјетница за односе с јавношћу	Stručni savjetnik za odnose s javnošću	Stručna savjetnica za odnose s javnošću	Stručni savjetnik za odnose s javnošću	Stručna savjetnica za odnose s javnošću

српски		bosanski		hrvatski	
Стручни савјетник за планирање и извршење буџета	Стручна савјетница за планирање и извршење буџета	Stručni savjetnik za planiranje i izvršenje budžeta	Stručna savjetnica za planiranje i izvršenje budžeta	Stručni savjetnik za planiranje i izvršenje proračuna	Stručna savjetnica za planiranje i izvršenje proračuna
Стручни савјетник за припрему зједничких сједница	Стручна савјетница за припрему заједничких сједница	Stručni savjetnik za pripremu zajedničkih sjednica	Stručna savjetnica za pripremu zajedničkih sjednica	Stručni savjetnik za pripremu zajedničkih sjednica	Stručna savjetnica za pripremu zajedničkih sjednica
Стручни савјетник за припрему сједница Представничког дома / Дома народа	Стручна савјетница за припрему сједница Представничког дома / Дома народа	Stručni savjetnik za pripremu sjednica Predstavničkog doma / Doma naroda	Stručna savjetnica za pripremu sjednica Predstavničkog doma / Doma naroda	Stručni savjetnik za pripremu sjednica Zastupničkog doma / Doma naroda	Stručna savjetnica za pripremu sjednica Zastupničkog doma / Doma naroda
Стручни савјетник за програмирање и пројектовање	Стручна савјетница за програмирање и пројектовање	Stručni savjetnik za programiranje i projektovanje	Stručna savjetnica za programiranje i projektovanje	Stručni savjetnik za programiranje i projektiranje	Stručna savjetnica za programiranje i projektiranje
Стручни савјетник за сигурност система и заштиту података	Стручна савјетница за сигурност система и заштиту података	Stručni savjetnik za sigurnost sistema i zaštitu podataka	Stručna savjetnica za sigurnost sistema i zaštitu podataka	Stručni savjetnik za sigurnost sustava i zaštitu podataka	Stručna savjetnica za sigurnost sustava i zaštitu podataka
Стручни савјетник за системску подршку и развој	Стручна савјетница за системску подршку и развој	Stručni savjetnik za sistemsku podršku i razvoj	Stručna savjetnica za sistemsku podršku i razvoj	Stručni savjetnik za sistemsku podršku i razvoj	Stručna savjetnica za sistemsku podršku i razvoj
Стручни савјетник за софтверски инжењеринг	Стручна савјетница за софтверски инжењеринг	Stručni savjetnik za softverski inženjering	Stručna savjetnica za softverski inženjering	Stručni savjetnik za softversko inženjerstvo	Stručna savjetnica za softversko inženjerstvo
Стручни савјетник комисије	Стручна савјетница комисије	Stručni savjetnik komisije	Stručna savjetnica komisije	Stručni savjetnik povjerenstva	Stručna savjetnica povjerenstva
Стручни савјетник у Одјелу за израду и објављивање правних аката	Стручна савјетница у Одјелу за израду и објављивање правних аката	Stručni savjetnik u Odjelu za izradu i objavljivanje pravnih akata	Stručna savjetnica u Odjelu za izradu i objavljivanje pravnih akata	Stručni savjetnik u Odjelu za izradbu i objavu pravnih akata	Stručna savjetnica u Odjelu za izradbu i objavu pravnih akata
Стручни савјетник у Сектору за друга парламентарна тијела	Стручна савјетница у Сектору за друга парламентарна тијела	Stručni savjetnik u Sektoru za druga parlamentarna tijela	Stručna savjetnica u Sektoru za druga parlamentarna tijela	Stručni savjetnik u Sektoru za druga parlamentarna tijela	Stručna savjetnica u Sektoru za druga parlamentarna tijela
Стручни сарадник	Стручна сарадница	Stručni saradnik	Stručna saradnica	Stručni suradnik	Stručna suradnica
Стручни сарадник – администратор система	Стручна сарадница – администраторка система	Stručni saradnik – administrator sistema	Stručna saradnica – administratorica sistema	Stručni suradnik – administrator sustava	Stručna suradnica – administratorica sustava

српски		bosanski		hrvatski	
Стручни сарадник за билатералне односе	Стручна сарадница за билатералне односе	Stručni saradnik za bilateralne odnose	Stručna saradnica za bilateralne odnose	Stručni suradnik za bilateralne odnose	Stručna suradnica za bilateralne odnose
Стручни сарадник за буџет	Стручна сарадница за буџет	Stručni saradnik za budžet	Stručna saradnica za budžet	Stručni suradnik za proračun	Stručna suradnica za proračun
Стручни сарадник за веб-презентацију	Стручна сарадница за веб-презентацију	Stručni saradnik za veb-prezentaciju	Stručna saradnica za veb-prezentaciju	Stručni suradnik za web-prezentaciju	Stručna suradnica za web-prezentaciju
Стручни сарадник за протокол	Стручна сарадница за протокол	Stručni saradnik za protokol	Stručna saradnica za protokol	Stručni suradnik za protokol	Stručna suradnica za protokol
Стручни сарадник за радне односе	Стручна сарадница за радне односе	Stručni saradnik za radne odnose	Stručna saradnica za radne odnose	Stručni suradnik za radne odnose	Stručna suradnica za radne odnose
Стручни сарадник за сарадњу са међународним организацијама (мултилатерални односи)	Стручна сарадница за сарадњу са међународним организацијама (мултилатерални односи)	Stručni saradnik za saradnju sa međunarodnim organizacijama (multilateralni odnosi)	Stručna saradnica za saradnju sa međunarodnim organizacijama (multilateralni odnosi)	Stručni suradnik za saradnju s međunarodnim organizacijama (multilateralni odnosi)	Stručna suradnica za saradnju s međunarodnim organizacijama (multilateralni odnosi)
Стручни сарадник у комисији	Стручна сарадница у комисији	Stručni saradnik u komisiji	Stručna saradnica u komisiji	Stručni suradnik u povjerenstvu	Stručna suradnica u povjerenstvu
Техничар за видео и аудио снимање	Техничарка за видео и аудио снимање	Tehničar za video i audio snimanje	Tehničarka za video i audio snimanje	Tehničar za video i audiosnimanje	Tehničarka za video i audiosnimanje
Финансијски књиговођа	Финансијска књиговоткиња*	Finansijski knjigovođa	Finansijska knjigovotkinja	Financijski knjigovođa	Financijska knjigovotkinja
Шеф Кабинета - савјетник председавајућег/ председавајуће / замјеника/замјенице председавајућег/ председавајуће Представничког дома / Дома народа	Шефица Кабинета – савјетница председавајућег/ председавајуће / замјеника/замјенице председавајућег/ председавајуће Представничког дома / Дома народа	Šef Kabineta – savjetnik predsjedavajućeg/ predsjedavajuće / zamjenika/zamjenice predsjedavajućeg/ predsjedavajuće Predstavničkog doma / Doma naroda	Šefica Kabineta – savjetnica predsjedavajućeg/ predsjedavajuće / zamjenika/zamjenice predsjedavajućeg/ predsjedavajuće Predstavničkog doma / Doma naroda	Predstojnik Ureda – savjetnik predsjedatelja/ predsjedateljice / zamjenika/zamjenice predsjedatelja/ predsjedateljice Zastupničkog doma / Doma naroda	Predstojnica Ureda – savjetnica predsjedatelja/ predsjedateljice / zamjenika/zamjenice predsjedatelja/ predsjedateljice Zastupničkog doma / Doma naroda
Шеф Одјела библиотеке	Шефица Одјела библиотеке	Šef Odjela biblioteke	Šefica Odjela biblioteke	Voditelj Odjela knjižnice	Voditeljica Odjela knjižnice
Шеф Одјела за билатералне односе	Шефица Одјела за билатералне односе	Šef Odjela za bilateralne odnose	Šefica Odjela za bilateralne odnose	Voditelj Odjela za bilateralne odnose	Voditeljica Odjela za bilateralne odnose

српски		bosanski		hrvatski	
Шеф Одјела за документацију и информације	Шефица Одјела за документацију и информације	Šef Odjela za dokumentaciju i informacije	Šefica Odjela za dokumentaciju i informacije	Voditelj Odjela za dokumentaciju i informacije	Voditeljica Odjela za dokumentaciju i informacije
Шеф Одјела за издавачку дјелатност и публикације	Шефица Одјела за издавачку дјелатност и публикације	Šef Odjela za izdavačku djelatnost i publikacije	Šefica Odjela za izdavačku djelatnost i publikacije	Voditelj Odjela za izdavačku djelatnost i publikacije	Voditeljica Odjela za izdavačku djelatnost i publikacije
Шеф Одјела за израду и објављивање правних аката	Шефица Одјела за израду и објављивање правних аката	Šef Odjela za izradu i objavljivanje pravnih akata	Šefica Odjela za izradu i objavljivanje pravnih akata	Voditelj Odjela za izradu i objavu pravnih akata	Voditeljica Odjela za izradu i objavu pravnih akata
Шеф Одјела за информисање	Шефица Одјела за информисање	Šef Odjela za informiranje	Šefica Odjela za informiranje	Voditelj Odjela za informiranje	Voditeljica Odjela za informiranje
Шеф Одјела за јавност и медије	Шефица Одјела за јавност и медије	Šef Odjela za javnost i medije	Šefica Odjela za javnost i medije	Voditelj Odjela za javnost i medije	Voditeljica Odjela za javnost i medije
Шеф Одјела за лекторисање	Шефица Одјела за лекторисање	Šef Odjela za lektoriranje	Šefica Odjela za lektoriranje	Voditelj Odjela za lektoriranje	Voditeljica Odjela za lektoriranje
Шеф Одјела за припрему сједница Представничког дома / Дома народа	Шефица Одјела за припрему сједница Представничког дома / Дома народа	Šef Odjela za pripremu sjednica Predstavničkog doma / Doma naroda	Šefica Odjela za pripremu sjednica Predstavničkog doma / Doma naroda	Voditelj Odjela za pripremu sjednica Zastupničkog doma / Doma naroda	Voditeljica Odjela za pripremu sjednica Zastupničkog doma / Doma naroda
Шеф Одјела за протокол	Шефица Одјела за протокол	Šef Odjela za protokol	Šefica Odjela za protokol	Voditelj Odjela za protokol	Voditeljica Odjela za protokol
Шеф Одјела за радне односе	Шефица Одјела за радне односе	Šef Odjela za radne odnose	Šefica Odjela za radne odnose	Voditelj Odjela za radne odnose	Voditeljica Odjela za radne odnose
Шеф Одјела за сарадњу са међународним организацијама (мултилатерални односи)	Шефица Одјела за сарадњу са међународним организацијама (мултилатерални односи)	Šef Odjela za saradnju sa međunarodnim organizacijama (multilateralni odnosi)	Šefica Odjela za saradnju sa međunarodnim organizacijama (multilateralni odnosi)	Voditelj Odjela za suradnju s međunarodnim organizacijama (multilateralni odnosi)	Voditeljica Odjela za suradnju s međunarodnim organizacijama (multilateralni odnosi)
Шеф Одјела писарнице	Шефица Одјела писарнице	Šef Odjela pisarnice	Šefica Odjela pisarnice	Voditelj Odjela pisarnice	Voditeljica Odjela pisarnice
Шеф Оперативно-техничког одјела	Шефица Оперативно-техничког одјела	Šef Operativno-tehničkog odjela	Šefica Operativno-tehničkog odjela	Voditelj Operativno-tehničkog odjela	Voditeljica Operativno-tehničkog odjela

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I УСТАВНИ ОСНОВ

Уставни основ за доношење овог прописа садржан је у члану IV 4. е) Устава Босне и Херцеговине.

II РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ

На 26. сједници Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине од 19. 04. 2012. године, Представнички дом усвојио је иницијативу посланице Исмете Дервоз која гласи:

“У складу са чланом 8. Пословника Представничког дома, упућујем иницијативу колегијумима оба дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине са захтјевом да иницирају доношење одлуке која ће осигурати заустављање дискриминације и остваривање равноправности у језику у односу на особе женског пола који се користи у комуникацији, интерним актима и материјалима, актима и материјалима који се шаљу другим институцијама у земљи и иностранству, пословницима домова Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине и свим другим ситуацијама које то захтијевају”.

Колегијум Представничког дома је на 31. сједници, одржаној 10. 05. 2012. године, одредио Комисију за остваривање равноправности полова као надлежну, са задатком да предложи Колегијуму одлуку којом би Иницијатива била реализована, а коју би потом разматрала оба дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине.

Комисија за остваривање равноправности полова утврдила је, између осталих докумената, и Предлог упутства о коришћењу родно осјетљивог језика у Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине којима се остварује равноправност полова при изради аката у којима се одлучује о појединачним правима, при усаглашавању потписа на службеним дописима, визиткартама, натписима на канцеларијама, исказницама итд., те при изради и објављивању саопштења за медије, као и измјени статичког дијела службене веб-странице.

III ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ОДРЕДАБА

Приликом израде овог упутства коришћена је експертска помоћ еминентних стручњака за службене језике у Босни и Херцеговини који су на основу стручне подлоге урадили језичке и социокултуролошке рецензије, којима су у потпуности подржали предложена рјешења за увођење досљедне употребе родно осјетљивог језика у Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине.

Рецензије наведених стручњака и њихове стручне референце приложене су уз овај и друге документе који су предложени за усвајање, а односе се на реализацију наведене иницијативе.

IV ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА

Додатна средства потребна за спровођење овог прописа чине трошкови израде натписа на канцеларијама и измјене статичког дијела службене веб-странице, али се не ради о значајним износима.

Recenzije

Upute za rodno osjetljivu upotrebu jezika u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine sa stanovišta norme bosanskog jezika

Na recenziranje mi je dostavljen tekst Sandre Zlotrg: prvi dio, naslovljen *Upute za rodno osjetljivu upotrebu jezika u Parlamentu Bosne i Hercegovine*, ima 26 str.; drugi dio, s naslovom *Dodatak, Tabela titula, zvanja i zanimanja u PSBiH i Sekretarijatu PSBiH*, ima 10 str. Autorica se otprije uspješno bavi teorijskim i praktičnim pitanjima u vezi s rodno osjetljivom upotrebom jezika. Iskustvo koje je stekla baveći se ovom problematikom bilo je važno za kompetentno obavljanje ove zadaće. Njen oslonac u ovome radu bili su savremeni rječnici. Osobito su noviji rječnici bosanskog i hrvatskog jezika dali odličnu osnovu da se rodno osjetljiv govor primjenjuje u obrazovanju, zakonodavstvu i u medijima. Autorica je prihvatila i načelne napomene i sugestije koje joj je potpisnik ove recenzije uputio tokom pripreme teksta.

U uvodnom dijelu date su opće preporuke o kojima treba voditi računa pri izradi pravnih propisa koje usvaja PSBiH i Sekretarijat PSBiH (npr.: poštivati gramatičko pravilo da se rod, broj i padež pridjeva i imenica, odnosno rod i broj imenica i glagola u rečenici mora slagati; i dr.), uz koje se navode i primjeri upotrebe u sva tri standardna jezika (bosanskom, hrvatskom, srpskom). Prijedlozi koji slijede (npr. u vezi s upotrebom imenica *osoba* i *lice*) temelje se na najnovijim leksikografskim ostvarenjima te na stručnoj literaturi koja se bavi ovim pitanjima. Vođeno je računa i o specifičnostima administrativno-pravnog stila, o preglednosti i čitljivosti akata. Da bi se ovi prijedlozi proveli, autorica predlaže dopunu čl. 44. Jedinstvenih pravila za izradu pravnih propisa u institucijama BiH te izmjene poslovnika Predstavničkog doma i Doma naroda. Ujedno je potrebno usaglasiti potpise na službenim dopisima, vizit-karte, natpise na kancelarijama, iskaznice itd. poštujući jezičku normu koju odaberu članovi PSBiH i zaposlene osobe u Sekretarijatu PSBiH (u skladu s tabelom koja je data u prilogu, a koja sadrži zvanja, zanimanja i titule koje se koriste u PSBiH i Sekretarijatu PSBiH, u muškom i ženskom obliku, na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku).

U ovom obimom nevelikom tekstu (ukupno 36 stranica) S. Zlotrg vrlo pregledno nudi odgovore na mnoga otvorena pitanja u oblasti rodno osjetljive upotrebe jezika. Kako i sama autorica ističe, *Upute* se zasnivaju na zakonima u Bosni i Hercegovini kojima se zabranjuje diskriminacija putem jezika u odnosu na spol (*Zakon o zabrani diskriminacije*, "Službeni glasnik BiH", br. 59/09. i *Zakon o ravnopravnosti spolova*, "Službeni glasnik BiH"

prof. dr.
Senahid Halilović,
Filozofski fakultet
u Sarajevu - Odsjek
za bosanski, hrvatski
i srpski jezik

br. 16/03. i 102/09). Osobito je informativan tabelarni prikaz titula, zvanja i zanimanja u bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku (u muškom i ženskom rodu) koje se koriste u PSBiH i Sekretarijatu PSBiH. Važno je istaknuti da su svi prijedlozi već ovjereni u praksi bosanskog, hrvatskog ili srpskog jezika, da ih uglavnom sadrže i pojedini normativni priručnici, a ono što se predlaže kao novo (npr. za rukovodeću funkciju u PSBiH oblik *sekretarka* umjesto *sekretarica*, jer je drugi oblik opterećen negativnim prizvukom budući da se dosad koristio samo za osobu koja obavlja administrativne poslove) u skladu je s tvorbenim modelima našeg jezika. Također je prihvatljivo kandidirati riječi *operaterka*, *predsjedavajuća* i *revizorka* u javnom jeziku, iako one nisu navedene u prvom izdanju *Rječnika bosanskoga jezika*.

Nakon pažljivog iščitavanja ovog teksta sa zadovoljstvom ističemo da rukopis autorice Sandre Zlotrg s naslovom *Upute za rodno osjetljivu upotrebu jezika u Parlamentu Bosne i Hercegovine* donosi stručno utemeljene prijedloge koji imaju za cilj uklanjanje diskriminacije putem jezika u odnosu na spol i ujedno doprinose unapređenju norme bosanskog jezika, pa ga u cijelosti podržavamo.

U Sarajevu, 12. 7. 2013.

Prof. dr. Senahid Halilović
Univerzitet u Sarajevu

Upute za rodno osjetljivu upotrebu jezika u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine sa stajališta norme hrvatskoga jezika

Rukopis dokumenta *Upute za rodno osjetljivu upotrebu jezika u Bosni i Hercegovini*, koji je potpisala prof. Sanda Zlotrg, uvjetno govoreći, čine dvije cjeline. Prva je posvećena sociološkom i jezičnom aspektu ove problematike, a druga inventaru jedinica koje se javljaju u dokumentima državnih institucija a koje su rodno osjetljive, odnosno od kojih ni jedna oblički ne podrazumijeva oba roda – i muški i ženski, osim dviju imenica – osoba i lice – koje autorica izdvaja i posebno analizira njihov status u svakom od tri službena jezika u Bosni i Hercegovini, s obzirom da se one najčešće doživljavaju kao nacionalno oponirani sinonimi, mada to u potpunosti nisu.

Autorica se u ovom dijelu zalaže za pravno reguliranje rodne osjetljivosti umjesto načelne opredijeljenosti pa u tom smislu daje opće, ali i konkretne preporuke za ponašanje u praksi, pozivajući se na dva postojeća zakona: *Zakon o zabrani diskriminacije* i *Zakon o ravnopravnosti spolova*.

Ne može se naći slaba točka ni u pristupu problematici sa stajališta već proklamiranih i načelno prihvaćenih društvenih opredjeljenja o ravnopravnosti polova, a niti u kritici zaostajanja ostvarivanja proklamiranog u životu, u ovom slučaju u jezičnoj praksi. Da bi pomogla unapređenju ostvarivanja rodne ravnopravnosti u praksi, autorica ukazuje i na to što je nužno mijenjati u postojećoj legislativi. U jezičnom domenu tu je prije svega kongruencijsko usklađivanje riječi u tekstu, tj. da sve riječi koje su u svezi sa imenicama koje označavaju bića ženskog roda budu oblički u ženskom rodu i kada nisu u neposrednom kontaktu: *zastupnica iz Vijeća naroda Ivana Matić*, a ne: *zastupnik iz Vijeća naroda Ivana Matić*, itd.

Da bi se bilo što uvjerljivije u opredijeljenosti za dosljedno primjenjivanje rodne ravnopravnosti, autorica predlaže da državne institucije budu primjer vlastitim ponašanjem te taksativno nabraja šta bi gdje trebalo usaglasiti iz brojne nomenklature funkcija i pozicija u etiketama na vratima ureda i prostorija organa Skupštine kao najvišeg organa vlasti, kako bi se odatle širilo i na prostorije nižih organa vlasti u kantonima i općinama.

Svjesno sam se udaljio od zadatka koji mi je u dopisu eksplicite dat: da uradim ovu re-

prof. emeritus dr.
Josip Baotić,
Filozofski fakultet
u Sarajevu - Odsjek za
bosanski, hrvatski i
srpski jezik

cenziju *sa stajališta hrvatskog jezika*. Sama autorica je rekla da jedino riječi *magistra, operatorka, informatorica i predsjedateljica* nisu preuzete iz postojećih rječnika hrvatskog jezika, što ne znači da nisu autentične u hrvatskom jeziku, budući da su već ovjerene u jezičnoj praksi. Izvjesnu rezervu imam prema oponiranju po značenju leksema *bibliotekar* prema leksemu *knjižničar* u sva tri jezika, posebice u hrvatskom.

Na koncu, osjećam potrebu da naglasim da rad Sandre Zlotrg, iako ne otvara neka neriješena pitanja jezika kao strukture, predstavlja značajan doprinos ostvarivanju jezika kao sredstva demokratizacije sudionika u komunikaciji, te doprinos ravnopravnosti spolova.

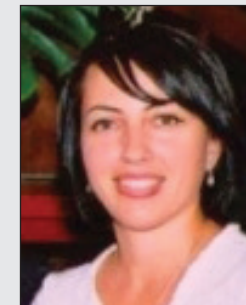
Na najneposredniji način otklanja prepreke ostvarivanju spolne ravnopravnosti u jeziku u jednoj oblasti društvenog života nudeći gotova rješenja, ali ne ostaje samo na tome, nego podsjeća na zakonske obaveze, istina posredno iskazane, da se taj vid ravnopravnosti jezičkim sredstvima prenese i na ostale sfere života. Samim tim rad zaslužuje visoku ocjenu, a autorica podršku za dalji rad.

Sarajevo, 12. IX 2013.

Dr. Josip Baotić, profesor emeritus
Univerziteta u Sarajevu

Упуте за родно осјетљиву употребу језика у Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине са становишта норме српског језика

1. Увођењем назива занимања, звања и титула поред мушког и у женском роду то јест увођењем родно осјетљивог језика у јавну сферу, већ је запажено, остварује се могућност избегавања како реалних тако и потенцијалних дискримишућих поступака на родној основи. Појављивањем и на оним просторима гдје раније нису биле присутне, жене су добиле могућност да се у складу са законитостима датог језика и именују у женском роду. Богатство нашег језика управо то и омогућава – остваривање коректности на родној основи путем језика, а уз то постиже се и језичка прецизност и самим тим боља комуникација. На новонасталу ситуацију (већег присуства жена у јавној сфери) прво је одреаговала говорна пракса што је и логично, јер је језик везан за друштвену стварност која се у њему рефлектује. За њом, премда испочетка врло скромно а касније све више, услиједили су медији како штампани тако и електронски, а напосљетку и телевизија. Ипак, не можемо а да не констатујемо, један дио медијских кућа и даље не практикује употребу родно диференцираног израза. Међутим, генерално гледано у првој деценији (и нешто више) 21. вијена учињен је значајан позитиван помак на цијелом простору БиХ на том плану.
2. Облици родно осјетљивог језика пак најкасније постају дио законодавне праксе. Управо због тога, текст Сандре Злотрг "Упуте за родно осјетљиву употребу језика у Парламенту Босне и Херцеговине" добија на значају као први покушај родне сензибилизације језика у највишој законодавној инстанци у БиХ – у Парламенту БиХ. Опсег рукописа обухвата 33 странице текста заједно са одговарајућим табелама, а састоји се од сљедећих цјелина: Израда правних прописа, Измјене пословника, Опћа упута за кориштење родно осјетљивог језика у актима у којима се одлучује о појединачним правима, Измјене потписа у складу са родно осјетљивим језиком, Упута за унапређење праксе у саопћењима за медије, Измјене статичког дијела web странице ПСБиХ, Додатне напомене (Конкурси и огласи, Обраћање), Литература, Додатак (Табела титула, звања и занимања у ПСБиХ и Секретаријату ПСБиХ). У уводном дијелу (Израда правних прописа) ауторка с пуним правом наводи важност употребе родно осјетљивог језика, који има утемељење у законском оквиру БиХ и даје опште препоруке при изради и усвајању прописа ПСБиХ и

доц. др
Биљана Панић-Бабић,
Филолошки факултет
Универзитета у Бањој
Луци - Одсјек за српски
језик и књижевност

Секретаријата ПСБиХ (поштовање граматичких правила о конгруенцији рода, броја и падежа придјева и именица, односно рода и броја именица и глагола у реченици, употреба неутралне именице 'особа', употреба само једног рода ради прегледности уз обавезу да се приликом првог помињања употребе оба облика – и у мушком и у женском роду, и уз додатно објашњење да се употреба само једног рода у наставку текста остварује без дискриминације у погледу рода). Слиједи релевантне препоруке са конкретним примјерима које се односе на измјену пословника, на акта у којима се одлучује о појединачним правима, измјену потписа, унапређење праксе у саопштењима за медије и измјене статичког дијела web странице ПСБиХ. Напомене о употреби родно осјетљивог језика, исправно је запазила ауторка, у конкурсима и огласима су значајне, јер се на тај начин подстичу и мушкарци и жене да се пријаве на конкурс. Такође, обраћање пажње на коректност у јавној употреби језика, говорној или писаној, приликом обраћања представља допринос овог текста.

3. Јасно је, дакле, да се ауторка храбро упустила у креирање упута за родно осјетљиву употребу језика у Парламенту БиХ, а понуђена рјешења у потпуности су у складу са начелима родно осјетљивог језичког израза. Такође, предложена рјешења у складу су и са фонетском и морфолошком нормом српског језика. Међутим, предложена рјешења која се налазе у Додатку у Табели занимања, звања и титула у Парламенту БиХ и Секретаријату ПС БиХ за српски језик захтијевају невелику допуну. Прије свега, називе у Табели занимања, звања и титула... за српски језик треба дати у азбучном поретку. Надаље, предложена рјешења, као што смо истакли, јесу у складу са фонетском и морфолошком нормом српског језика, али у неким појединостима не и са лексичком нормом српског језика. Наиме, ауторка се позива на Речник Матице српске (2007) и наводи само облике *докторка*, *професорка* иако у том истом Речнику Матице српске паралелно са овим стоје и облици *докторица* и *професорица* (стр. 301; 1082), заступљени и у пракси. Дакле, у питању су дублетне форме – које и Правопис српског језика Матице српске (2010) као такве доноси – те их у табели тако треба и навести са косом цртом између: *докторка/докторица*, *професорка/професорица*. Особи препустити да у складу са својим језичким осјећајем изабере коју од ове двије форме ће употребљавати. Аргумент ауторке како је у Додатку у Табели занимања, звања и титула... наведен облик који је по учесталости најзаступљенији (*докторка*, *професорка*), у конкретном случају нема оправдања. Облик *магистарка* није потврђен Речником МС и ауторка је то уредно нагласила. Међутим, тај облик јесте у употреби чак је и фреквентнији

у говорној и штампаној (електронској) пракси од облика *магистрица*, али и овај потоњи је у употреби те га такође треба навести као дублет *магистарка/магистрица*. Затим, форма *руководитељка* и *руководитељица* нису усклађени у Табели занимања, звања и титула... и у одјелку Измјена статичког дијела web странице ПСБиХ. Тако је у Табели занимања, звања и титула... дат само облик *руководитељица* а у одјелку Измјена статичког дијела web странице ПСБиХ само облик *руководитељка*. И овдје треба поступити на исти начин као у претходно реченом, то јест навести обе форме са косом цртом између *руководитељка/руководитељица*, јер су оба облика у практичној употреби.¹ А, већ смо истакли, особи препустити да у складу са својим језичким осјећајем изабере коју од ове двије форме ће употребљавати.²

4. Рад Сандре Злотрг садржи потребне и зналачки одабране приједлоге за унапређење праксе као и приједлоге назива занимања у женском роду примјењиве у пракси, који оправдавају њихову употребу. Ауторка је уважила претходна научна сазнања на пољу родно сензитивног израза и, на основу њих и брижљиво одабране литературе, дала приједлоге које је прегледно и систематски приказала. Језички гледано текст је написан логично, једноставним и разумљивим стилем. Кориштени су актуелни библиографски извори, примјери су адекватни, а цитати су наведени у биљешкама на прописан начин. Очигледно је да рад представља квалитетно дјело, чији резултати могу имати и далеко ширу примјену од предвиђене (ПС БиХ).

На основу свега претходно изреченог уз уважавање предложене допуне (тачка 3), рад Сандре Злотрг "Упуте за родно осјетљиву употребу језика у Парламенту Босне и Херцеговине" предлажем за објављивање.

Бања Лука, 30. 8. 2013.

Доц. др Биљана Бабић
Универзитет у Бањој Луци

¹ Интересантно је да Речник МС (стр. 1177) у овом случају доноси дублетну форму *руководиља/руководитељица*, али прва одредница у дублету готово да уопште није у практичној употреби те је С. Злотрг с правом и није навела.

² Дио српских лингвиста одуговлачи с употребом родно сензитивног језичког израза, поред осталог, и зато што очекују да језичка пракса изнедри само једну одговарајућу форму у женском роду. Тај процес може дуго потрајати. До тада неопходно је уважавати и наводити дублетни облик (варијанте у оптицају у пракси) а појединцу допустити слободу избора. Говорна пракса рефлектује стање у друштву што значи да је подложна промјенама. То даље значи да и понуђени списак С. Злотрг у Табели занимања, звања и титула... у складу с тим у будућности може бити допуњаван или коригован.

Rodno osjetljiv jezik kao uslov transformacija društva i kulture

(Socikokulturni pogled na Tabelu titula, zvanja i zanimanja u PSBiH i Sekretarijatu PSBiH i na Upute za rodno osjetljivu upotrebu jezika u Parlamentu Bosne i Hercegovine)

prof. dr. Enver Kazaz,
Filozofski fakultet u
Sarajevu – Odsjek za
književnosti naroda
Bosne i Hercegovine

Od poststrukturalističkog obrata u humanističkim i društvenim znanostima jezik se ne poima samo kao puko sredstvo komunikacije, određeno svojom fonološkom, morfološkom ili sintaktičkom strukturom, nego kao prostor koji konstruira sve oblike identiteta, čak ontološka kategorija u kojoj je sadržan hajdegerijanski pojmljen bitak. Takav jezik neprestano nas oblikuje i preoblikuje, da bi u sociološkom prostoru postao područjem borbi različitih oblika moći, kolonijalne, patrijarhalne, ideološke, etičke, religijske, političke itd. U skladu s takvim novim pogledom jezik u drugoj polovini prošlog stoljeća, teorija književnosti i teorija komunikacije radikalno su promijenili svoje epistemološke aparate, da bi otkrile što veći broj modela pomoću kojih jezik tvori društvenu i svaku drugu stvarnost. Feminističke i rodne teorije, baš kao i niz drugih poststrukturalističkih teorijskih metoda proizašle su iz deesencijalizacije jezika usklađene sa podiranjem kartezijskog modela uma. A to znači da njihovo porijeklo nije samo u području društvenih borbi, nego i u dubinskoj strukturiranosti jezika kao moći koja konstruira društvenu i kulturnu hijerarhiju. Sa sve većim usložnjavanjem poststrukturalističkog teorijskog instrumentarija i procedura analize, feminističke i rodne teorije, uz one postkolonijalne, kulturalne studije, kulturni materijalizam i psihoanalizu itd., otkrile su da jezik može preoblikovati društvene odnose i proizvesti nove vidove društvenih odnosa i hijerarhija.

Procesi rodnog senzibiliziranja jezika otpočeli su onog momenta kada se ukazalo na to da je on duboko muškocentričan, falocentričan i da održava patrocentričnu kulturu kao oblik dominacije patrijarhalnog autoriteta nad ženom i muškocentričnih identiteta nad onim koji su konstruirani kao identiteti što odražavaju žensko i ženstveno. Jezik je tako iz domena hajdegerijanski shvaćene vremenite ontologije uvučen u prostor sociološke determiniranosti i gdje su rasvijetljeni bezbrojni modeli njegovog podređivanja hijerarhiji kulturne i svake druge moći. Taj svojevrsni kopernikanski obrat natjerao je sociolingvistikom na tvorbu nove leksike koja će odražavati društvenu stvarnost kojoj se pomalo utopijski teži, naime, onu društvenu stvarnost u kojoj će nestati diskriminacija, stigmatizacija, marginalizacija ženskog i ženstvenog kao spolnih i rodnih identitarnih kategorija, koje su nerijetko izložene asimilatorskim patrocentričnim kulturnim praksama. Nova je leksika zamišljena ne samo kao izraz novih društvenih praksi koje su nastale sa eman-

cipacijom žene u, prije svega, zapadnim društvima nego i kao utopijska struktura koja nastoji konstruirati novu vrstu odnosa u kulturi između muškarca i žene kao transvremenih identitarnih kategorija. A to je značilo izlazak ženskog rodnog i spolnog identiteta iz sfere patrijarhalne nevidljivosti u prostor ponajprije jezičke, a onda i kulturološke, pa potom društvene ravnopravnosti, da bi se sve u liberalnim i neoliberalnim društvima prenijelo i na teren stvaranja novih zakonskih procedura koje neće ni u kojem smislu diskriminirati i marginalizirati, a pogotovu ne stigmatizirati i asimilirati ženskost za račun muškosti. Jednom pređena granica patrocetričnosti jezika označila je prelazak granica u patrocetričnosti kulture, društva i na koncu zakona koji uređuju odnose između muških i ženskih identiteta.

To je označilo, kako bi rekla Elaine Showlter, izlazak ženske kulture iz prostora divljine i njeno formiranje u duhu *dvoglasnog diskursa* koji u sebe usisava i žensko i muško središte. Ta je formula sa plana kulture uvučena u jezik kako bi proizvele njegovu dvorodnost, a onda i transrodnost. Patrijarhalna matrica se naprosto nije više mogla održati, mada su različiti vidovi njene moći i dalje konstruirali društvenu i kulturnu hijerarhiju, budući da patrijarhat ima mogućnost kameleonskog prilagođavanja svakoj novoj situaciji i sposobnost evolutivnih preobrazbi koje ga održavaju na vrhu društvene moći.

Rodna osjetljivost jezika rezultat je koliko političkih borbi žena za njihovo priznanje u društvu isto toliko i transformacije kulture, koja se više ne može vratiti u muškocentrični patrijarhat. Rodna osjetljivost jezika, međutim, nije puka gramatička kategorija i nipošto ju se ne smije promatrati isključivo iz tog ugla. Gramatički su rodovi proizvodi rodne uređenosti jezika kao socijalnog konstrukta, pri čemu rod nikad nije gotova i završena kulturno identitarna kategorija, nego klizi duž sinhrone i dijahrone ose i jezika, i kulture, i društva.

Imajući to u vidu dokumenti Parlamentarne skupštine BiH pod naslovom *Tabela titula, zvanja i zanimanja u PSBiH i Sekretarijatu PSBiH i Upute za rodno osjetljivu upotrebu jezika u Parlamentu Bosne i Hercegovine* dolaze kao rezultat narasle svijesti o nužnosti depatrijarhalizacije institucionalnog polja društva, kako bi se uvođenjem nove, rodno osjetljive leksike ono istodobno depatrijarhaliziralo i otvorilo preko jezika za institucionalno i zakonsko priznanje ženskog i ženstvenog identiteta. Muška rodna moć je u bosanskohercegovačkom društvenom kontekstu i transkulturalna, transetnička, transideološka, transreligijska, baš kao što je transvremena u svojoj esencijalističkoj zasnovanosti. Tim su oba dokumenta dragocjeniji, a kad se ima u vidu njihova izrazito dobra znanstvena zasnovanost i odlična postavljena inovativnost u području tvorbe nove leksike, za nadati se da će oni omogućiti demaskulinizaciju institucionalnog jezika i svih

praksi unutar pomenute institucije. Za nadati se također da će u skladu sa procesom tzv. evropeizacije i druge institucije političkog i društvenog sistema BiH učiniti isti napor kao Parlament BiH, a to ne treba shvatiti isključivo kao njihovu zakonsku obavezu preuzimanja pravnih normi EU, nego kao napor za novom vrstom humanizacije društvenog polja.

Sama leksika predložena u oba dokumenta i upute sa znanstvenog, usko lingvističkog stajališta su veoma opravdane, a nova kulturološka stvarnost u njima je dobro oslikana. Rodno osjetljiv jezik otud se pojavljuje kao forma koja se iz kulture prenosi na vertikalu i horizontalu djelovanja institucije koja je ujedno i glavno zakonodavno tijelo ukupne zemlje/države. Na toj osnovi udružuju se simbolički kapital kulture i glavni društveni autoritet u zajedničkom naporu humaniziranja ukupnog društva. Rodna ravnopravnost se iz jezika i kulture sada može preseliti u područje zakonskih akata, gdje se društvena praksa nužno mora iz osnova preoblikovati. To bi bio konačan cilj ukupnog procesa. Stvaranjem novog jezika, zapravo, smo u prilici da stvorimo humanije društveno, kulturno i svako drugo polje.

Zato je nužno čestitati svima koji su uključeni u ovaj projekt i dati im безусловnu podršku.

Sarajevo, 5. 7. 2013.

Prof. dr. Enver Kazaz
Univerzitet u Sarajevu

O značaju rodno osjetljivog jezika u stvaranju pravednijeg društva

Iako nisam ni sociolog ni lingvista, usuđujem se reći nešto o temi koja je sve češći predmet razgovora u krugu mojih prijateljica i saradnica. (Odlučio sam se ovdje za ženski rod, iako mislim i na muškarce. Prosto, ima ih više. Žena, među ljudima s kojima saradujem.) Dakle, ima li smisla i potrebe od instrumenata jezičke politike tražiti da osiguraju korištenje rodno osjetljivog jezika? (*Instrumenti* bi bili organi uprave, obrazovne ustanove, univerzitet i mediji.)

Držim da ima i treba. Najprije zato što su ti instrumenti efikasni i mogu osigurati uspjeh. Dokaz je vidljiv u brzini i temeljitosti kojom je srpskohrvatski jezik poražen u bitkama za *nove* jezike i pravopise. Očito je rješenja moguće nametnuti, a uspjeh zavisi uglavnom od upornosti.

Neke od razloga iznio sam i u tekstu *Slešovanje, ludoj radovanje*, jednom od nekoliko u kojima se bavim pitanjima jezičke politike u Bosni i Hercegovini, objavljenom na portalu radija Deutsche Welle:

"Kad se kaže građani Bosne i Hercegovine, podrazumijeva se: i građanke. Ali, eto, sve je više žena, a tu i tamo pokoji ženoljubac, koji pitaju: a do kada će se žene podrazumijevati? Do kada će biti nevidljive, poluvidljive, ili vidljive ali kao ukras?"

Šta ako je u jeziku danas stanje slično onome kakvo je bilo u autobusu kojim se vozila Roza Parks? Mnogima je do tada bilo normalno da crni ljudi u Americi sjede u javnom prevozu odvojeno od bijelih i da ne mogu piti vodu iz bjelačkih česmi. Mnogima je bilo smiješno, protivprirodno, nakaradno i glupo pustiti *obojene* ili žene da glasaju. A gle sad - veća je vjerovatnoća, sudeći po kladionicama, da će naredni Papa biti crnac nego Hrvat. ... Nema razloga da se grupi od pet žena i dva muškarca obraćamo kao da su svi muškarci. Pitanje je treninga da muškarci shvate i nauče ono što žene odavno znaju i prihvataju: da jedan rod (bilo koji) može u kontekstu podrazumijevati oba."

Navika da muškim rodnom označavamo i žene loša je navika. Ona je sticana vijekovima u društvu muške vidljivosti i ženske nevidljivosti. Imala je alibi u javnom prostoru u kom su muškarci govorili, radili i odlučivali. I danas se čini opravdanom, ali njeni advokati nemaju druge argumente osim inercije.

Inercija, kao argument, ovdje znači: da je ljudima lakše govoriti i pisati onako kako su naučili. (To je istina, iako su ti isti advokati odlučno pregazili tu inerciju, u maršu lingvista za etnički čiste jezike.) Ali ljudi ne rade uvijek ono što im je lakše. Često, naročito bolji među njima, rade ono što je teže jer je istovremeno pravednije i poštenije.

Zahtjev za rodnom osjetljivošću u jeziku zbog toga nije primarno lingvistički problem.

doc. dr.
Nenad Veličković,
Filozofski fakultet u
Sarajevu – Odsjek za
književnosti naroda
Bosne i Hercegovine

(Iako se lingvistika u njega može uključiti, naučnim mišljenjem protiv konzervativnih predrasuda.) On je dio opštih napora, ne samo feminističkih, protiv svih vrsta diskriminacije, a za praktičnu afirmaciju osnovnih ljudskih prava, među kojima jednakost stoji u prvom redu.

Drugi jedan moj tekst, iz serije koju sam spomenuo, jednako važan za ono što želim reći ovdje, jeste *Lektorjugend*. Tu upozoravam na neracionalnost i naučnu neutemeljenost koncepta "tri konstitutivna jezika". Taj koncept, koji je posljedica zloupotrebe prava na maternji jezik kao jednog od kulturnih prava, otežava komunikaciju (čemu jezik ne treba da služi), povećava troškove administracije i tako, posredno, usporava ili onemogućava druge potrebne reforme. On je zloupotreba zato što mu stvarni cilj nije dobrobit govornika nego interes nacionalne elite koja putem jezika (kulture) markira teritoriju na čije resurse polaže suvereno pravo eksploatacije.

Koncept trojezičnosti (a zapravo trostandardnosti, pri čemu su i sami standardi prilično proizvoljni i politički motivisani) međutim ipak opstaje. On se prihvata kao neupitan, a nastoji se predstaviti kao *bezalternativan*, iako za to u lingvistici nema čvrsto uporište. Autoritet ova *jezička* politika duguje nacionalistima prije nego lingvistima, čak i ako se radi o istim, ili možda upravo tada najviše. Infiltriran u humanistiku, nacionalizam je učutkao javnu kritiku, polemiku i raspravu na akademskom nivou, pa i u vezi s pitanjima jezika. O tome je uvjerljivo pisala Snježana Kordić u svojoj knjizi *Jezik i nacionalizam*.

Nacionalističke stranke jedine imaju koristi od upotrebe jezika kao sredstva etničkog prepoznavanja i grupisanja. One su, istovremeno, po definiciji konzervativne, a to znači i patrijarhalne. Zato sumnjam da bilo kakvu radikalnu promjenu u vezi s rodno osjetljivom upotrebom jezika one mogu prepoznati drugačije nego kao opasnost po sebe, svoje ciljeve i svoje vrijednosti. I očekujem da će se, prije nego što ipak stidljivo dignu ruku za neki teškom mukom postignut loš kompromis, dosta dobro zabavljati, podgurkivati, rugati i smijuljiti cijeloj ovoj inicijativi.

To, međutim, ne znači da od nje treba odustati, ili da ne vrijedi pokušati. Šta više, uprkos tome je potrebno, i neophodno. Jer se ne radi samo o lektorskim začkoljicama i novom poslu za jezičku cenzuru, nego o borbi protiv zaostalosti i diskriminacije. Ta bitka izgubljena je samo ako se izbjegne.

Sarajevo, 21.7.2013.

Doc. dr. Nenad Veličković
Univerzitet u Sarajevu

